

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง
สำหรับครู โรงเรียนมัธยมศึกษา

ศิริเพ็ญ ทองดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัย วัฒนผลและสถิติทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
สิงหาคม 2561
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ศิริเพ็ญ ทองดี ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัตถุประสงค์และสถิติการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาตรี ดร.พงศ์เทพ จิระโร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.ปนัดดา จูเกล้า)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.จตุมา รัตนพลแสนย์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาตรี ดร.พงศ์เทพ จิระโร)

..... กรรมการ
(ดร.ปนัดดา จูเกล้า)

.....กรรมการ
(ดร.เกษมสันต์ พานิชเจริญ)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัตถุประสงค์และสถิติการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ ๗ เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2561

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วย ความกรุณา และความช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาตรี ดร.พงศ์เทพ จิระโร อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.จตุมา รัตนพลแสนย์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.เกษมสันต์ พานิชเจริญ ดร.ปนัดดา จูภาสั คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนการแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนเป็นอย่างดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอ กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณดร.เรวดี จันทร์ศรีมิโชติ ดร.ศิราพร งามแสง ดร.สมรัชนาฏ ฤาชา ดร.อรทัย แก้วทิพย์ ดร.อ้อวดี สุนทรวิภาต ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือ รวมทั้งให้คำแนะนำ แก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้รับความ อนุเคราะห์จากท่านผู้อำนวยการและท่านรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ตลอดจนคณะครู โรงเรียนมัธยมศึกษา เขต 7 ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ใช้ในการวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อสวอง คุณแม่พรทิพย์ ทองดี นายชนสิน ฤทธิ เด็กชายธนภูมิ ทองดี และท่านผู้บริหารตลอดจนเพื่อนครู โรงเรียนนวมราชานุสรณ์ทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือและ ให้กำลังใจเสมอมา

คุณค่า และประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบแต่บุพการี บุรพจารย์ และ ผู้มีอุปการะคุณทุกท่าน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้ประสบความสำเร็จการศึกษา มีความเจริญก้าวหน้าใน ชีวิตครอบครัวและหน้าที่การงาน

ศิริเพ็ญ ทองดี

56920576: สาขาวิชา: วิจัย วัตถุประสงค์ และสถิติการศึกษา; วท.ม. (วิจัย วัตถุประสงค์ และสถิติการศึกษา)

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะ/ การประเมินตามสภาพจริง/ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ศิริเพ็ญ ทองดี: การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงสำหรับครู โรงเรียนมัธยมศึกษา (THE NEEDS ASSESSMENT TO DEVELOP THE COMPETENCY OF AUTHENTIC ASSESSMENT FOR SECONDARY SCHOOL TEACHERS) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: พงศ์เทพ จิระโร, ก.ศ., ปันดดา จูเกาต์, ก.ศ. 116 หน้า. ปี พ.ศ. 2561.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริงของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีเพศ และระดับชั้นการสอนต่างกัน 3) เปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงจำแนกตามประสบการณ์การสอนของครูผู้สอน 4) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็น สำหรับครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จำนวน 330 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นแบบการตอบข้อมูลสองชุดหรือการตอบสนองคู่ (Dual-response format) ตามสภาพที่คาดหวังและสภาพที่เป็นจริงที่ตรงกับความคิดเห็นของครูกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการตอบด้วยการประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, t-test, One-way ANOVA และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา (PNI_{Modified})

ผลการวิจัย พบว่า 1) สมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.61$, $SD = 3.66$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สมรรถนะด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอน มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.80$, $SD = .0.72$) สูงกว่าด้านแนวคิดและหลักการ ในการประเมินผลตามสภาพจริงที่มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.50$, $SD = .0.33$) 2) สมรรถนะด้านการประเมินตามสภาพจริงของครูผู้สอนที่มีเพศและระดับชั้นการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) สมรรถนะด้านในการประเมินตามสภาพจริงของครูโรงเรียนมัศึกษากับ ประสบการณ์การสอน โดยภาพรวมและรายด้านด้านแนวคิดและ

หลักการในการประเมินผลตามสภาพจริงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05.

4) ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นพบว่า โดยภาพรวมด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริง (PNI = .391) มีความต้องการจำเป็นสูงกว่าด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอน (PNI = .391) และเมื่อพิจารณาข้อพบว่าด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริงมีความต้องการจำเป็นในการนำผลการประเมินผลตามสภาพจริงมาปรับใช้ในการเรียนการสอนมากที่สุด ที่ค่าระดับ (PNI = .439) ส่วนในด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอนพบว่าความต้องการจำเป็นในการประเมินผลงานนักเรียนจากการทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) มากที่สุดที่ค่าระดับ (PNI = .36)

56920576: MAJOR: EDUCATIONAL RESEARCH, MEASUREMENT AND STATISTICS; M.Sc. (EDUCATIONAL RESEARCH, MEASUREMENT AND STATISTICS)

KEYWORDS: NEEDS FOR DEVELOPMENT OF COMPETENCY/ ASSESSMENT IN SECONDARY SECONDARY SCHOOL TEACHERS

SIRIPEN THONGDEE: THE NEEDS ASSESSMENT TO DEVELOP THE COMPETENCY OF AUTHENTIC ASSESSMENT FOR SECONDARY SCHOOL TEACHERS. ADVISORY COMMITTEE: PONGTHEP JIRARO, Ed.D., PANATDA JOPAO, Ed.D., 116 P. 2018.

The objectives of this research were; 1) to study the authentic assessment competency of secondary school teachers, 2) to compare the authentic assessment competency of the secondary school teachers based on gender and levels of class teaching, 3) to compare the authentic assessment competency based on years of teaching experience of secondary school teachers, 4) to evaluate the needs of secondary school teachers for improving the authentic assessment competency. The sample in this study was 330 teachers in the Secondary Educational Service Area Office 7. The research instrument was a questionnaire on the needs to develop the competency of authentic. It was a two-part response or a double response (Dual-Response Format) both the expected conditions and actual conditions that match the opinions of the secondary school teachers. There were 5 levels of estimation: the most, much, moderate, little and the least. The discrepancy was .20. Reliability was .88. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and the priority need indicator (PNI)_{Modified}.

The results of this research were as follows: 1) The overall authentic assessment competency of the secondary school teachers was rated at a high level ($\bar{X} = 3.61$, $SD = 3.66$). Considering the details of the authentic assessment competency were that the authentic assessment method for learners was at moderate level ($\bar{X} = 3.80$, $SD = .0.72$). The concepts and principals of authentic assessment was at moderate level. ($\bar{X} = 3.50$, $SD = .0.33$). 2) The authentic assessment competency of secondary school teachers was not statistically significant based on gender and levels of teaching difference. 3) The authentic assessment competency based on years

of teaching experience of secondary school teachers in terms of overall and each aspect were that the concepts and principles of authentic assessment was not statistically significant different.

In terms of the authentic assessment method there was significant different at the .05 level.

4) Index of priority needs showed that the concepts and principles of authentic assessment came first (PNI = .391). The expected conditions were higher than actual conditions. In term of the concepts and principles of authentic assessment were that the highest need was to apply the result of authentic assessment to teaching (PNI = .439). In terms of the authentic assessment method of the teachers was that the need for the evaluation of the student's work by portfolio was the highest (PNI = .360).

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมติฐานงานวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น	6
แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50
3 วิธีดำเนินการวิจัย	59
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	59
กลุ่มตัวอย่าง	60
ตัวแปรที่จะศึกษา	61
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	61
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	63
การเก็บรวบรวมข้อมูล	64
การวิเคราะห์ข้อมูล	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
การวิเคราะห์ข้อมูล	66
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	81
สรุปผลการวิจัย.....	81
อภิปรายผล	84
ข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม	88
ภาคผนวก	93
ภาคผนวก ก.....	94
ภาคผนวก ข.....	101
ภาคผนวก ค.....	108
ประวัติย่อของผู้วิจัย	116

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 รูปแบบการตอบข้อมูลชุดเดียวหรือการตอบสนองเดี่ยว	17
2 รูปแบบการตอบข้อมูลสองชุดหรือการตอบสนองคู่	17
3 การประเมินตามสภาพจริงและการประเมินแบบเดิม	43
4 จำนวนประชากรครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7.....	59
5 จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7..	61
6 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	67
7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง สำหรับครูโรงเรียน มัธยมศึกษาโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในภาพรวมและรายด้าน	69
8 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation).....	69
9 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอน โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation).....	71
10 ค่าสถิติที (t-test) ในการทดสอบความแตกต่างของสมรรถนะด้านการประเมิน ตามสภาพจริงของครูผู้สอนโดยจำแนกตามเพศ	72
11 ค่าสถิติที (t-tast) ในการทดสอบความแตกต่างของสมรรถนะด้านการประเมิน ตามสภาพจริง ของครูผู้สอนกับระดับชั้นการสอน	73
12 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริงของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา กับ ประสิทธิภาพการสอน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบทางเดียว (One-way ANOVA).....	74
13 ผลต่างค่าเฉลี่ยและผลการเปรียบเทียบรายคู่ระหว่างประสิทธิภาพการสอนกับสมรรถนะ ในการประเมินตามสภาพจริงในด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา.....	75
14 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นด้านสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น ในการพัฒนา สมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
15	77
คำดัชนีความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงของ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผล ตามสภาพจริง.....	
16	79
คำดัชนีความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงของ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง ของครูผู้สอน.....	
17	110
การวิเคราะห์ค่าความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของข้อคำถามของแบบประเมิน ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการประเมินตามสภาพจริง สำหรับ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมแห่ง การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคล เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษาต้องเป็น ไปเพื่อ พัฒนาคอนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข หมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตราที่ 26 ได้ ให้สถานศึกษา จัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของ แต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ซึ่งการกำหนดหลักการจัดการศึกษา โดยต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนแต่ละคนเกิดการพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ดังนั้นการประเมินผลการเรียนรู้อันเป็นส่วนประกอบที่สำคัญต่อการสะท้อนประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และเจตคติของนักเรียน จึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการให้เกิดความสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลง คือ ต้องมุ่งเน้นศึกษาผลการพัฒนาของนักเรียนแต่ละคนในทุก ๆ ด้านมากกว่าการนำผลที่ได้มาใช้ตัดสินผลการเรียนเพียงอย่างเดียว

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้มีการปรับเปลี่ยนการประเมินผล การเรียนรู้ให้เกิดความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 พบว่าสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการประเมินผล การเรียนรู้ โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งต้องกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการประเมินผล การเรียนรู้ให้ชัดเจน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกันและเป็นไปในมาตรฐาน เดียวกัน โดยเฉพาะครูผู้สอนที่มีบทบาทสำคัญในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งเป็นการประเมินผลการเรียนรู้ในระดับชั้นเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือมุ่งหาคำตอบว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทั้งความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์อันเป็นผล เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือ ไม่เพียงใด ดังนั้นการพัฒนาการประเมินผลการเรียนรู้ให้ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จึงต้องใช้วิธีการและเครื่องมือในการวัดที่มีความหลากหลาย ถูกต้อง

แม่นยำ พร้อมทั้งสอดคล้องและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน และสามารถ
ดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมีการประเมินด้าน
พฤติกรรม พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และผลงานจากโครงการ หรือเพิ่มสะสมผลงาน
ของนักเรียน

ดังนั้นครูผู้สอนควรมีความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติด้านการประเมินผลการเรียนรู้
ตามสภาพจริงตามที่มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษากำหนด รวมทั้งการประเมินผลการเรียนรู้ควร
มุ่งเน้นการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อตรวจสอบพัฒนาการด้านความรู้ ทักษะกระบวนการคุณธรรม
และค่านิยมที่พึงปรารถนา รวมทั้งการลงมือปฏิบัติแสวงหาความรู้ การทำโครงการ การทำงานเป็นกลุ่ม
และการทำเพิ่มสะสมผลงาน ดังนั้นการประเมินผลการเรียนรู้จึงต้องเอื้อต่อการค้นหาความสามารถ
ที่แท้จริง รวมทั้งสามารถประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เกิดขึ้นแก่นักเรียนได้ อันเป็น
แนวทางที่สำคัญในการพัฒนานักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 43-44)
การพัฒนาสมรรถนะของครูซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถปฏิบัติด้านการวัดและ
ประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคที่หลากหลายและมีความเหมาะสมกับผู้เรียนนั้น จะไม่สามารถ
ดำเนินการให้ประสบความสำเร็จตามจุดหมายได้ หากไม่ทราบว่าจะต้องพัฒนาในเรื่องใด หรือเรื่อง
ที่จะนำไปพัฒนานั้นตรงกับความต้องการที่แท้จริงของครูหรือไม่ ขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญอย่าง
มากและเป็นขั้นตอนแรกในการพัฒนาบุคลากรอื่นจะนำไปสู่การดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ของ
กระบวนการพัฒนาบุคลากรทั้งหมด คือ การประเมินความต้องการจำเป็น ดังนั้นการที่หน่วยงานใด
จะดำเนินการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานจำเป็นจะต้องพิจารณาตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลที่เชื่อถือ
ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นเสียก่อนว่าปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงคืออะไร
เพราะถ้าเกิดการตัดสินใจที่ผิดพลาดนั้นย่อมหมายถึง การสูญเสียทั้งในด้าน งบประมาณ เวลาและ
ยังส่งผลกระทบต่อไปยังผู้เรียนอีกด้วย อีกทั้งการวางแผนเพื่อการพัฒนาโดยมิได้คำนึงถึงความต้องการ
จำเป็นระดับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติและปัญหาอื่น ๆ ตามมา
อย่างไม่สิ้นสุด (พัชรี ชันอาสาชะวะ, 2544, หน้า 3 อ้างถึงใน ญาณินท์ พลับจีน, 2555)

การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs assessment) เป็นกระบวนการที่เป็นระบบซึ่งใช้
เพื่อกำหนดความแตกต่าง ระหว่างสภาพที่มุ่งหวังกับสภาพที่เป็นอยู่จริง เน้นที่ความแตกต่างของ
ผลลัพธ์ (Outcome gaps) จากนั้นมีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความแตกต่างนั้น แล้วเลือก
ความต้องการจำเป็นที่สำคัญมาแก้ไข (สุวิมล ว่องวานิช, 2548, หน้า 76 อ้างถึงใน จำลอง ราชโยธา,
2552) การที่หน่วยงานใดจะดำเนินการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน จำเป็นจะต้องพิจารณาตัดสินใจ
โดยอาศัยข้อมูลที่เชื่อถือได้ จากการประเมินความต้องการจำเป็นว่าปัญหาหรือความต้องการจำเป็น
ที่แท้จริงนั้นคืออะไร ถ้าเกิดการตัดสินใจที่ผิดพลาดนั้นย่อมหมายถึง การสูญเสียทั้งในด้าน

งบประมาณ เวลา อีกทั้งการวางแผนเพื่อพัฒนาโดยมิได้คำนึงถึงความต้องการจำเป็นระดับบุคคล หรือบุคคลต่าง ๆ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติและปัญหาอื่น ๆ ตามมาอย่างไม่สิ้นสุด (นิตยา ชูโต, 2540 อ้างถึงใน พัชรีย์ ชันอาสาสะวะ, 2544, หน้า 3)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะ การประเมินตามสภาพจริงสำหรับครูโรงเรียนมัธยม ผลของการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงสำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จะทำให้ได้ทราบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการประเมินตามสภาพจริงได้อย่างไร ประสิทธิภาพในด้านใด เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาพุทธศักราช 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 และแนวทางปฏิบัติการวัดและประเมินผลตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

คำถามวิจัย

1. สมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นอย่างไร
2. สมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริง ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีเพศและระดับชั้นการสอนต่างกัน มีสมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริงแตกต่างกัน หรือไม่ อย่างไร
3. สมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริง ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์ การสอนต่างกัน มีสมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริงต่างกันหรือไม่อย่างไร
4. ความต้องการจำเป็น สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการพัฒนาสมรรถนะ การประเมินตามสภาพจริงเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริงของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีเพศ และระดับชั้นการสอนต่างกัน
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงจำแนกตาม ประสบการณ์การสอนของครูผู้สอน
4. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็น สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในการพัฒนา สมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง

สมมติฐานงานวิจัย

1. สมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีเพศ และระดับชั้นการสอนต่างกัน มีสมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริงแตกต่างกัน
2. สมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์ การสอนต่างกัน มีสมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริงแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร หมายถึง ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ซึ่งประกอบด้วย 3 จังหวัด คือ จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรีและจังหวัดสระแก้ว มีจำนวนทั้งสิ้น 44 โรงเรียน จำนวนครู 1,875 คน

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จำนวน 330 คนคำนวณ โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1988)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น

เพศ ระดับชั้นการสอน ประสบการณ์ในการสอน

ตัวแปรตาม

ความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงสำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง การประเมินอย่างเป็นระบบเพื่อกำหนดความแตกต่างหรือผลลัพธ์ (Outcome gaps) ระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน และนำมาจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เพื่อหาความต้องการจำเป็นที่แท้จริงมาใช้เพื่อแก้ปัญหาต่อไป

การประเมินตามสภาพจริง (Authentic assessment) หมายถึง การประเมินผลจากสภาพจริงมีวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สอน ได้ข้อมูลของผู้เรียนที่ตรงตามสภาพจริง จากวิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ จากการศึกษาโดยทั่วไปพบว่าการประเมินผลจากสภาพจริงมีวิธีการและเครื่องมือคือ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถาม การตรวจผลงาน การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง การเยี่ยมบ้าน การศึกษารายกรณี การใช้แบบทดสอบเน้นการปฏิบัติจริง

สมรรถนะการประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจและทักษะ

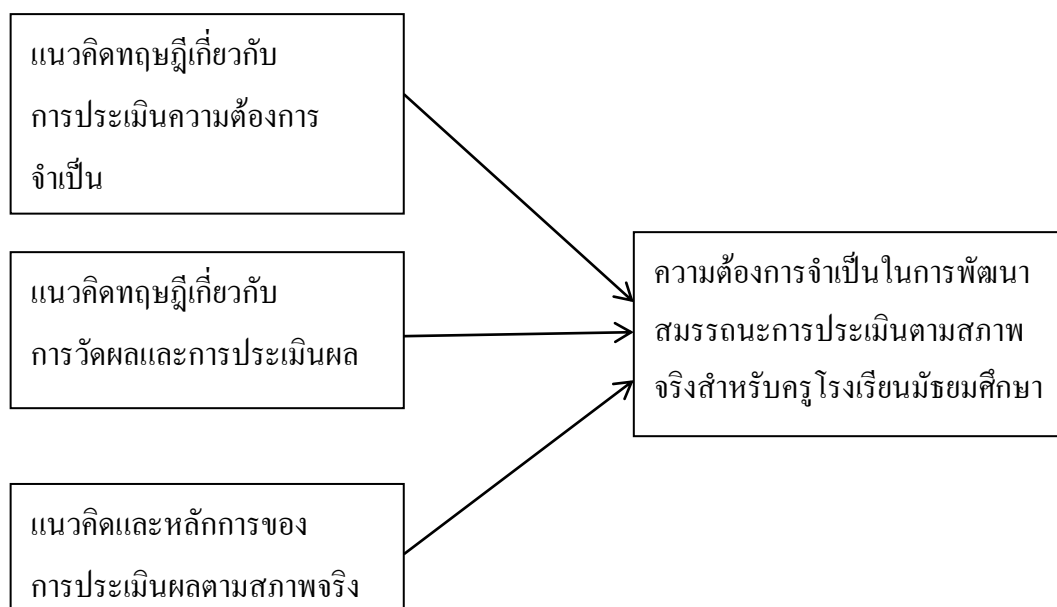
การปฏิบัติในการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง แนวทางปฏิบัติในการประเมินผลการเรียนรู้ และขั้นตอนในการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพที่แท้จริง ของครูในเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 7

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง ครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ได้แก่ จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบระดับความต้องการจำเป็นในการประเมินตามสภาพจริงสำหรับครู โรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7
2. ได้สารสนเทศในการพัฒนาสมรรถนะในด้านการประเมินตามสภาพจริงสำหรับ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยนำเสนอหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 1.1 ความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 1.2 ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 1.3 ประเภทของความต้องการจำเป็น
 - 1.4 ขั้นตอนและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 1.5 การจัดลำดับความต้องการจำเป็น
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล
 - 2.1 ความหมายของการวัดผลและการประเมินผล
 - 2.2 สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
 - 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินตามสภาพจริง
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น

1. ความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น

การวางแผนการทำงานจะต้องเริ่มการประเมินบริบท เพื่อให้เข้าใจสภาพที่เป็นอยู่ของหน่วยงาน และความรู้ความต้องการของหน่วยงานว่าจำเป็นต้องได้รับการตอบสนองตอบในด้านใด การดำเนินงานดังกล่าวจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่ช่วยในการทำงาน ด้วยเหตุนี้จึงมีการพัฒนาวิธีการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (Need assessment research) เพื่อช่วยวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ไข (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558, หน้า 26)

การประเมินคือการตรวจสอบความสอดคล้องนั้นได้รับอิทธิพลโดยตรงมาจากไทเลอร์ (Tyler) ที่ได้ทำการประเมินโครงการมัธยมศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อตรวจสอบ

พฤติกรรมของผู้เรียนกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มีความสอดคล้องกันหรือไม่ ต่อมาในช่วงทศวรรษ 1960 การประเมินได้ขยายขอบเขตออกไปอย่างกว้างขวาง โดยเป็นการแสวงหาสารสนเทศต่าง ๆ มาใช้ประกอบการตัดสินใจ นิยามการประเมินจึงเป็นการช่วยการตัดสินใจการประเมิน เป็นการบรรยายอย่างลุ่มลึก ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของสเตก (Stake) โดยเป็นการบรรยายสิ่งที่มุ่งประเมินอย่างสมบูรณ์ ซึ่งจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุด โดยให้มีความลุ่มลึกและลึกซึ้ง และสุดท้ายการประเมินเป็นการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน ซึ่งเป็นนิยามของการประเมินในปัจจุบันที่ได้รับแนวคิดมาจากสคริฟเวน (Scriven, n.d. อ้างถึงใน พระวิรัช เอี่ยมศรีดี, 2554, หน้า 43)

2. ความหมายของความ ต้องการจำเป็น

การประเมินความ ต้องการจำเป็น ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Need assessment นักวิชาการและนักประเมินทางการศึกษาให้นิยามความหมายของคำว่า การประเมินความ ต้องการจำเป็น (Needs assessment) ไว้หลากหลาย ที่สำคัญมีดังนี้

สุวิมล ว่องวานิช (2558) กล่าวว่า การประเมินความ ต้องการจำเป็นเป็นกระบวนการ ประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการ ให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มา วิเคราะห์ประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความ ต้องการจำเป็น

Kaufman, Rojas and Mayer (1993) กล่าวว่า การประเมินความ ต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่ใช้เพื่อระบุช่องว่างระหว่างผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันกับที่ปรารถนาจะให้เกิด แล้ว จัดลำดับความสำคัญที่สุดมาเป็นประเด็นที่ต้องดำเนินการต่อไป ผลการประเมินความ ต้องการจำเป็นทำให้ทราบว่ามีความต้องการอะไรบ้างที่สำคัญที่สุดที่ต้องเติมเต็มหรือจัดออก ตามความคิด นี้ การประเมินความ ต้องการจำเป็นจะให้ข้อมูลทั้งตัวความ ต้องการจำเป็น และวิธีการแก้ไขหรือ ขจัดปัญหา หรือสนองความต้องการ

Witkin (1984); Mckillip (1987 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2558 หน้า 60) ได้นิยามการ ประเมินความ ต้องการจำเป็นไว้ว่า เป็นกระบวนการที่เป็นระบบซึ่งใช้เพื่อกำหนดความแตกต่าง ระหว่างสภาพที่มุ่งหวัง กับสภาพที่เป็นจริง ส่วนใหญ่จะเน้นที่ความแตกต่างของผลลัพธ์ (Outcome gaps) จากนั้นมีการจัดลำดับความสำคัญของความแตกต่างนั้น แล้วเลือกความ ต้องการ จำเป็นมาแก้ไข และวิทกินยังเสนอการนำวิธีการวิจัยเชิงอนาคตมาใช้ในการประเมินความ ต้องการ จำเป็น ทำให้การวางแผนขององค์กรมีลักษณะเชิงรุกมากขึ้น เนื่องจากมีการกำหนดความ ต้องการ จำเป็นที่คาดว่าจะเป็แนวโน้มหรือเกิดขึ้นในอนาคต เนื่องจากการวิเคราะห์หาเหตุที่ทำให้เกิด ความ ต้องการจำเป็นแล้ว ยังมีการกำหนดว่าการประเมินความ ต้องการจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์

หาแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยอันเป็นที่มาของแนวคิดการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ (Complete needs assessment) ที่มีการกำหนด ความต้องการจำเป็นวิชาการที่มีบทบาทในการประเมินความต้องการจำเป็น

นอกจากนี้รีเวียร์และคณะ (Reviere, et al., 1996 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2558, หน้า 62) ให้ความหมายว่า การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นกระบวนการที่มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบสำหรับการคัดเลือกหรือวิเคราะห์ปัจจัยเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายและการดำเนินการเป็นขั้นตอน ผลการประเมินใช้ได้เฉพาะกลุ่มประชากร แต่มีความเป็นระบบบนฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์และเน้นที่ผลลัพธ์

Maslow (อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2558, หน้า 34) กล่าวไว้ว่า ความต้องการจำเป็นขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นขั้นแรกของมนุษย์คือ ความต้องการจำเป็นทางกายภาพ (Physiological needs) หมายถึง อากาศ ความอบอุ่น อาหาร การนอน ความต้องการจำเป็นนี้มีความเข้มมาก เป็นความต้องการตลอดชีวิตของเรา หากไม่ได้รับ มนุษย์ก็ต้องตาย ความต้องการจำเป็นขั้นที่สองคือ ความต้องการจำเป็นด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security/ Safety needs) หมายถึง ความปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวง โดยเฉพาะในเด็กเล็กยังต้องได้รับความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในการดำรงชีวิต ความต้องการจำเป็นขั้นที่สามคือ ความต้องการจำเป็นด้านความรักและการได้เป็นเจ้าของ (Love and belonging needs) เป็นความต้องการจำเป็นที่ต้องการเพื่อน คนรัก รู้สึกว่าตนเองเป็นที่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความต้องการจำเป็นขั้นที่สี่คือ ความต้องการจำเป็นด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง (Esteem needs) หมายถึง ความรู้สึกภาคภูมิใจในการเป็นที่ยอมรับทั้งจากตนเองและผู้อื่น ในขั้นนี้มีความรู้สึกแยกเป็น 2 ระดับ ระดับที่ต่ำกว่าคือ ต้องการให้คนอื่นเชื่อถือ มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จัก ระดับที่สูงกว่าคือ ต้องการความนับถือในตนเอง มีความเชื่อมั่น มีความสามารถ บรรลุความสำเร็จของเป้าหมายที่กำหนด ความต้องการจำเป็นขั้นที่ห้า ซึ่งเป็นขั้นสุดท้ายคือ ความต้องการจำเป็นในการบรรลุศักยภาพแห่งตน (Self-actualization needs) เป็นความต้องการจำเป็นที่บุคคลไม่รู้สึกว่าตนเองขาดแคลน แต่จะรู้สึกถึงการบรรลุความต้องการทั้งหมดที่ตนเองอยากได้ เป็นสถานะที่ตนเองรู้สึกได้ว่าสิ่งที่ต้องการครบถ้วนสมบูรณ์ (Boeree, 2002; Gwynne, 1997) ความต้องการจำเป็นที่จัดอยู่ใน 4 ขั้นแรก เป็นความต้องการจำเป็นประเภทที่ยังบกพร่องหรือขาดแคลน (Deficit need: D-needs) หมายความว่า เป็นความต้องการจำเป็นที่หากยังไม่ได้รับการตอบสนองก็ยังคงอยู่ในสถานะที่ขาดแคลน แต่หากได้รับการตอบสนองความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ก็จะหายไป เช่น ถ้าหิวก็รับประทานอาหาร ความหิวก็จะหายไป ถ้าต้องการความรักและได้รับความรักตอบ ความต้องการจำเป็นด้านความรักก็หมดไป เนื่องจากได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการจำเป็นทั้ง 4 ขั้นนี้จะมีระดับความเข้มเป็นลำดับขั้น หากความต้องการจำเป็นที่อยู่ในขั้นแรก ๆ ยังไม่ได้รับการตอบสนอง

ความต้องการจำเป็นในขั้นต่อมาจะจำเป็นน้อยกว่า เช่น หากยังไม่มีควมมั่นคงปลอดภัยก็ยังไม่จำเป็นต้องคิดถึงความต้องการจำเป็นด้านความรัก สำหรับความต้องการจำเป็นขั้นสุดท้ายที่เป็นความต้องการบรรลุสัจการแห่งตนนั้นก็เช่นเดียวกัน จะเกิดขึ้นต่อเมื่อความต้องการจำเป็นใน 4 ขั้นแรกได้รับการตอบสนองแล้ว เป็นความต้องการจำเป็นในการได้เป็นในสิ่งที่ต้องการจะเป็น (Being needs: B-needs) เพราะฉะนั้นการที่คนเราจะมีความรู้สึกว่าตนเองประสบความสำเร็จแล้วจะยังไม่เกิด หากยังรู้สึกหิว ไม่รู้สึกมั่นคงปลอดภัย ไม่มีคนรัก ไม่เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป บุคคลที่บรรลุความต้องการจำเป็นระดับขั้นที่ห้านี้มีน้อยมาก

Kaufman and English (1992 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2558, หน้า 36) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น เป็นความขัดแย้งระหว่างสิ่งที่เป็นอย่างอยู่ในปัจจุบันและสิ่งที่ปรารถนาจะให้เกิดขึ้นหรือต้องการให้เกิดขึ้น

Witkin (1984 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2558, หน้า 36) นิยามความต้องการจำเป็นไว้ว่าเป็นความแตกต่างหรือช่องว่าง (Gap) ระหว่างสิ่งที่เป็นอย่างอยู่ หรือสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (What is) กับสิ่งที่ควรจะเป็นหรือสภาพที่คาดหวัง (What should be)

Stufflebeam (1977 cited in Witkin, 1984) ได้ให้นิยามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นออกเป็น 4 มุมมอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. มุมมองความแตกต่าง ความต้องการจำเป็นหมายถึง ความแตกต่างระหว่างผลการปฏิบัติงานที่ต้องการกับที่สังเกตเห็น เป็นมุมมองที่มีการให้ความหมายแบบดั้งเดิม
2. มุมมองประชาธิปไตย ความต้องการจำเป็นหมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่ ต้องการให้เกิดโดยกลุ่มคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้อง
3. มุมมองวินิจัย ความต้องการจำเป็นหมายถึง สิ่งซึ่งหากไม่ได้รับการตอบสนอง หรือขาดแคลนจะทำให้เกิดอันตราย
4. มุมมองวิเคราะห์ ความต้องการจำเป็นหมายถึง ทิศทางหรือแนวทางที่คาดว่าต้องการปรับปรุงจากข้อมูลสารสนเทศที่มีอยู่ในปัจจุบัน

ทั้ง 4 มุมมองเป็นการกำหนดนิยามความต้องการจำเป็นทั้งสิ้น แต่ Stufflebeam เห็นว่าความหมายตามมุมมองความแตกต่างเป็นที่นิยมใช้กันในการประเมินความต้องการจำเป็นมากกว่ามุมมองอื่น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการประเมินความต้องการจำเป็น เป็นการประเมินอย่างเป็นระบบเพื่อกำหนดความแตกต่างหรือผลลัพธ์ (Outcome gaps) ระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน และนำมาจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เพื่อหาความต้องการจำเป็นที่แท้จริงมาใช้เพื่อแก้ปัญหาต่อไป

3. ประเภทของความต้องการจำเป็น

การกำหนดความต้องการจำเป็น ตามนิยามความต้องการจำเป็น มีบทบาทสำคัญต่อการออกแบบการประเมินความต้องการจำเป็น ซึ่งสุวิมล ว่องวาณิช (2558, หน้า 41-42) ได้กล่าวถึงประเภทของการนิยามความต้องการจำเป็นไว้ดังนี้

1. การนิยามตามโมเดลความแตกต่าง (Discrepancy model) หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่มุ่งหวังกับสิ่งที่เป็นอย่างจริง นิยามนี้ยังสามารถจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกกำหนดความต้องการจำเป็นในลักษณะของความแตกต่างของผลที่เกิดขึ้น แต่ไม่ได้กำหนดว่าต้องมี ความแตกต่างเท่าใด จึงจะถือว่าเป็นความต้องการจำเป็น กลุ่มที่สองกำหนดความต้องการจำเป็น ลักษณะของความแตกต่างของผลที่เกิดขึ้นก็ได้หรือไม่ก็ได้ เช่น มุมมองของสคริฟเวน (Scriven) แต่เกณฑ์การพิจารณาว่าจะเป็นการต้องการหรือไม่ ให้พิจารณาจากประโยชน์ที่ได้รับ หากความต้องการจำเป็นได้รับการตอบสนอง หรือความเสียหายหรือผลเสียที่จะเกิดขึ้น หากความต้องการจำเป็นนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง นิยามนี้ สคริฟเวน เรียกว่า Performance needs

2. การนิยามตามโมเดลการแก้ปัญหา (Solution model) สคริฟเวน (Scriven) ให้ข้อเสนอแนะว่าความต้องการจำเป็นไม่ต้องกำหนดในลักษณะของความแตกต่างเสมอไป แต่สามารถกำหนดเป็นสิ่งที่หากไม่ได้รับการตอบสนองจะทำให้เกิดสถานะที่ไม่พึงประสงค์ขึ้น หรือสิ่งที่แสดงว่ามีความต้องการจำเป็นและเป็นประโยชน์ ซึ่งต้องเสริมในส่วนที่ขาดหายไป ให้มีความสมบูรณ์ขึ้น ความต้องการจำเป็นตามนิยามนี้ จัดอยู่ในกลุ่มของนิยามตามโมเดลการแก้ปัญหา (Solution model) หมายความว่า สิ่งที่ต้องการจำเป็นและต้องทำให้ได้ หรือทำให้เกิด หรือทำให้มี ซึ่งหากไม่ได้รับจะอยู่ในสถานะที่ไม่พึงประสงค์ นิยามตามโมเดลการแก้ปัญหานี้ สคริฟเวน เรียกว่า Treatment needs

ประเภทความต้องการจำเป็น มีนักวิชาการ นักประเมินได้จัดประเภทความต้องการจำเป็นไว้หลากหลาย ที่สำคัญมีดังนี้

Witkin (1984 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวาณิช, 2558, หน้า 51) จำแนกความต้องการจำเป็นตามองค์กรผู้รับและผู้ให้บริการออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ความต้องการจำเป็นระดับปฐมภูมิ (Primary needs) เป็นความต้องการจำเป็นของผู้รับบริการ (Service providers) เช่น ความต้องการจำเป็นของบุคลากรในหน่วยงาน ความต้องการจำเป็นด้านทรัพยากรและการแก้ปัญหา (Resources solution) ซึ่งช่วยในการดำเนินงานของหน่วยงาน ในบรรดาความต้องการจำเป็นทั้งหมด วิทกินเห็นว่าความต้องการที่มีความสำคัญที่สุด คือ ความต้องการจำเป็นระดับปฐมภูมิ เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายที่องค์กรต้องรับใช้

Kaufman, Rojas and Mayer (1993) ได้จำแนกความจำเป็นใหม่ตามแนวคิดเชิงระบบได้เป็น 4 ประเภท คือ ความต้องการจำเป็น ด้านปัจจัย (Input needs) ความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการ (Process needs) ความต้องการจำเป็นด้านผลลัพธ์ (Outcome needs) ความต้องการจำเป็นด้านผลลัพธ์ถือเป็นความต้องการจำเป็นที่แท้จริง (Needs) ส่วนความต้องการจำเป็นด้านปัจจัยและกระบวนการ ถือเป็น ความต้องการจำเป็นเทียม (Quasi needs) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความต้องการจำเป็นที่แท้จริง (Needs)

ความต้องการจำเป็นนี้ ต้องมีการจำแนกเป็น 1) ความต้องการจำเป็นระดับจุลภาค เน้นการวัดผลผลิต 2) ความต้องการจำเป็นระดับมหภาคเน้นการผลิตผล และ 3) ความต้องการจำเป็นระดับเมกะเน้นการวัดผลลัพธ์โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพที่แท้จริง กับสภาพที่ควรจะเป็นด้านผลผลิต (Product gap) ผลิตผล (Output gap) ตามลำดับ

2. ความต้องการจำเป็นเทียม (Quasi needs) ความต้องการจำเป็นจำแนกเป็นต้องการจำเป็นด้านกระบวนการ และปัจจัยโดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพที่เป็นอยู่จริงกับสภาพที่ควรจะเป็นด้านกระบวนการ (Process gap) และด้านปัจจัย (Input gap)

สุวิมล ว่องวานิช (2558, หน้า 53) ได้แบ่งจำแนกความต้องการจำเป็น ตามช่วงเวลาที่ต้องการกำหนดความต้องการจำเป็น ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ความต้องการจำเป็นในปัจจุบัน (Present หรือ Current needs) เช่นความต้องการจำเป็นของครูในปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน 2) ความต้องการจำเป็นในอนาคต (Future needs) เป็นความต้องการจำเป็นที่กำหนดล่วงหน้าว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง เพื่อเตรียมการรับมือ หรือป้องกันปัญหาที่คาดว่าจะเกิด เช่น ความต้องการจำเป็นในการผลิตบัณฑิตศึกษาในอีก 10 ปีข้างหน้าจะมีลักษณะเช่นใด หากประเทศไทยจะเปลี่ยนผ่านตนเองเข้าสู่สังคมฐานความรู้ในยุคเศรษฐกิจ ฐานความรู้ความต้องการจำเป็นในการพัฒนากำลังคนระดับช่างฝีมือเพื่อสร้างขีดสมรรถนะในการแข่งขันของประเทศ นอกจากนี้ สุวิมล ว่องวานิช ยังแบ่งประเภท ความต้องการจำเป็นตามขอบเขตการวิจัยดังนี้ การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ (Complete needs assessment) มีกิจกรรมต้องดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ การระบุความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญที่สุด (Needs identification) การวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น (Needs analysis) และการกำหนดทางเลือกของการแก้ปัญหา (Needs solution)

ต้องการจำเป็นจากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการประเมินความ เป็นการประเมินอย่างเป็นระบบเพื่อกำหนดความแตกต่างหรือผลลัพธ์ (Outcome gaps) ระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน และนำมาจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เพื่อหาความต้องการจำเป็นที่แท้จริงมาใช้เพื่อแก้ปัญหาต่อไป

4. ขั้นตอนของการประเมินความต้องการจำเป็น

การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นการวางแผนการดำเนินงานเพื่อขจัดปัญหาที่เกิดจากความต้องการจำเป็น มีนักวิชาการได้กล่าวถึงขั้นตอนการประเมินไว้ ที่สำคัญมีดังนี้

Witkin and Altschuld (1995 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2531; ทิพาวรรณ ประเสริฐอำไพสกุล, 2546, หน้า 16) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็นที่มีประสิทธิภาพควรเป็นการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ (Complete needs assessment) โดยมีขั้นตอนประกอบด้วย การระบุความต้องการจำเป็น (Needs identification) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs analysis) และการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs assessment) เพื่อระบุสุดท้ายว่า ความต้องการจำเป็นที่สำคัญที่สุด คืออะไร ซึ่งวิทกินและอัลส์ชูดแบ่งขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น ได้ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนการประเมิน (Pre-assessment) ระยะก่อนการประเมิน เป็นขั้นตอนการสำรวจเพื่อวางแผนทำการประเมินความต้องการจำเป็น โดยรวบรวมสิ่งที่ตระหนักว่าเป็นปัญหาหรือความต้องการจำเป็นของการปฏิบัติงานในปัจจุบัน แล้วกำหนดขอบเขตหรือประเด็นที่สนใจที่จะพัฒนา กำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการประเมินรวมทั้งกำหนดข้อมูลที่มีอยู่ และเป็นข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็น ที่มุ่งประเมินและทำการกำหนดข้อมูลรวบรวมแหล่งข้อมูลวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการนำข้อมูล ไปใช้ประโยชน์ ผลที่ได้จากการดำเนินการในระยะนี้คือแผนการปฏิบัติงานเบื้องต้นของการประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับใช้ในระยะเวลาการประเมิน และระยะหลังประเมิน

ระยะที่ 2 การประเมิน (Assessment) ระยะการประเมิน เป็นขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลตามที่กำหนดในแผนการปฏิบัติงาน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความต้องการจำเป็น จากนั้นนำข้อมูลความต้องการจำเป็นที่ได้มาจากการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในระดับเบื้องต้น รวมทั้งวิเคราะห์สาเหตุของความต้องการจำเป็น ซึ่งอาจจะมี ความเกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็นใน 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 ระดับปฐมภูมิหรือผู้รับบริการ เช่น นักเรียน ลูกค้า คนไข้ ระดับที่ 2 ระดับทุติยภูมิหรือผู้ให้บริการ เช่น ครู ครอบครัว แพทย์ บรรณารักษ์ ระดับที่ 3 ระดับตติยภูมิ หรือ ทรัพยากรและแนวทางการแก้ปัญหา เช่น วัสดุอุปกรณ์ ขนาดห้องเรียน เวลา เงินสนับสนุนและการทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ประกอบด้วยความต้องการจำเป็นที่วิเคราะห์ได้ กับสาเหตุของความต้องการจำเป็นนั้น ผลที่ได้จากการดำเนินการในระยะนี้ คือ เสนอแนะหรือแนวทางสำหรับดำเนินการแก้ปัญหาที่มีความสำคัญ

ระยะที่ 3 หลังการประเมิน (Post assessment) ระยะหลังการประเมิน เป็นขั้นตอนของการนำผลประเมินในระยะที่ 2 ไปใช้ประโยชน์โดยจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการ

จำเป็น กำหนดวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมสามารถปฏิบัติได้ และนำเสนอผลการปฏิบัติงานทำการประเมินการประเมินความต้องการจำเป็นและนำเสนอรายงานผลการประเมินความต้องการจำเป็นแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผลที่ได้จากการดำเนินการระยะนี้ คือ แผนการปฏิบัติงาน รายงานผลการประเมินความต้องการจำเป็น ข้อสรุปที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือข้อสรุปปากเปล่า

ในการประเมินความต้องการจำเป็นโดยทั่วไปมีขั้นตอนดังนี้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2558, ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ, 2541 อ้างถึงใน จำลอง ราชโยธา, 2552, หน้า 70)

1. กำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็นให้ชัดเจน โดยขั้นตอนต่าง ๆ จะต้องสอดคล้องสัมพันธ์กัน
 2. ออกแบบประเมินความต้องการจำเป็น โดยทำการกำหนดรายการที่จะศึกษาให้ชัดเจน ซึ่งรวมถึงจุดมุ่งหมายเฉพาะในการศึกษา ขอบเขตเนื้อหาของความต้องการจำเป็นที่จะประเมินและชนิดของความต้องการจำเป็นที่ต้องการจำแนก จุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและตรงเป้าหมายจะนำไปสู่การเก็บรวบรวมการวิเคราะห์ข้อมูลและกระบวนการรายงานผลที่ดี ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลอาจรวมถึงการจัดการเรื่องการสำรวจ การสัมภาษณ์ และการจัดลำดับ
 3. ประเมินความต้องการจำเป็น โดยการหาความแตกต่างระหว่างสถานะที่เป็นเป้าหมายกับสถานะที่เป็นจริง จากนั้นจึงศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดความแตกต่างซึ่งเป็นปัญหา
 4. จัดลำดับความต้องการจำเป็นหรือการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ซึ่งควรทำในรูปแบบของความจำเป็นสูงสุดและต่ำสุดโดยการวางขั้นตอนการเชิงปริมาณ เพื่อจัดลำดับความสำคัญรวมทั้งการจัดหมวดหมู่ของความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์สามารถใช้ในการวางแผนปฏิบัติการได้
 5. การรายงานผลและการใช้ผล ผลที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็น จะทำให้เราทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่จะต้องแก้ไข ทำให้เราสามารถกำหนดเป้าหมายของโครงการหรือการวางแผนโครงการต่าง ๆ ตลอดจนสามารถตัดสินใจเลือกหนทางแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์กร ซึ่งคุณลักษณะเฉพาะประการหนึ่งของการประเมินความต้องการจำเป็นคือการใช้ผลเพื่อการวางแผน การแก้ปัญหา การกำหนดเกณฑ์สำหรับการวัดผลสัมฤทธิ์ หรือการยกระดับมาตรฐานและการตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาดังนั้น ในขั้นสุดท้ายของกระบวนการคือการนำผลที่ค้นพบไปใช้ให้เกิดประโยชน์ วิทकिनแนะนำว่าการใช้ประโยชน์จากการศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นต้องใช้ในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในช่วงเวลาที่จำกัดคือสามารถส่งข่าวสารไปยังผู้รับสารได้เหมาะสมในช่วงเวลาที่มียู่
- นักประเมิน นักวิชาการ ได้แสดงทัศนะของการวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นอยู่บนพื้นฐานหลักการ 2 ประการคือ หลักความแตกต่าง (Discrepancy) และหลักความสำคัญ

(Importance) กระบวนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น โดยทั่วไปจึงควรประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงานที่จำแนกออกเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2558, หน้า 81-83)

1. การศึกษาสิ่งที่มุ่งหวัง (What should be)
2. การศึกษาสภาพที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน (What is)
3. การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่ได้จากข้อ (1) และข้อ (2) และจัดลำดับความสำคัญของผลที่เกิดขึ้น เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น
4. การวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความแตกต่างในข้อ 3 และจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น
5. การศึกษากำหนดแนวทางเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นที่วิเคราะห์ได้จากข้อ 4

วิมลนอกจากนี้สุ ว่องวานิช (2558, หน้า 105) ยังได้สังเคราะห์ขั้นตอน การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น จากนักวิชาการด้านการประเมินไว้ โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ

ระยะแรก เป็นระยะก่อนการประเมินประกอบด้วยขั้นตอนการเตรียมการ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือวิสัยทัศน์ที่ต้องการจะให้เกิด กำหนดกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์จากผลการประเมินความต้องการจำเป็น กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็น และขั้นตอนการออกแบบการประเมิน เกี่ยวข้องกับการกำหนดนิยามประเภท ขอบข่ายของการประเมินความต้องการจำเป็น การวางแผนงานด้านทรัพยากรค่าใช้จ่าย และระยะในการดำเนินงาน

ระยะที่สอง เป็นระยะระหว่างการประเมิน มีการกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น และการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ระยะที่สาม ระยะหลังการประเมิน มีการนำผลไปใช้ประโยชน์ การเสนอผลหรือรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ กำหนดแนวทางการแก้ไขข้อจำกัดปัญหาที่เกิดจากความต้องการจำเป็นในขั้นของการนำผลไปใช้ประโยชน์ แนวคิดของวิทคินและอัลส์ฮูด จะแตกต่างจากแนวคิดอื่นตรงที่มีการนำเสนอให้มีการวางแผนการดำเนินงานเพื่อขจัดปัญหาที่เกิดจากความต้องการจำเป็น มิได้หยุดแค่ขั้นการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาเท่านั้น แต่ต้องวางแผนว่าจะนำเอาแนวทางที่กำหนดไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างไร เพื่อบรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์

ความต้องการจำเป็นมีขั้นตอนเหมือนกับการวิจัยสรุปได้ว่าขั้นตอนการประเมินคว โดยทั่วไป กล่าวคือ มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย กรอบการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น เทคนิควิธีการประเมิน การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล การจัดทำรายงานและผลการใช้ผลการประเมินความต้องการจำเป็น และที่สำคัญการประเมินความต้องการจำเป็นจะมีความสมบูรณ์

ถ้าในขั้นตอนสุดท้าย มีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางแก้ปัญหาคต่อไป

4.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นไม่ได้แตกต่างไปจากการเก็บข้อมูลการวิจัยหรือการประเมินอื่น อาจใช้สำรวจ การสัมภาษณ์ การสังเกต การจัดประชุมกลุ่ม เป็นต้น อาจจัดประเภทของวิธีการประเมินความต้องการจำเป็นได้หลายแบบตามเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดประเภทมีดังนี้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2558, หน้า 114-115)

4.2 การจัดประเภทตามแหล่งข้อมูล

วิธีการที่ใช้ในการเก็บข้อมูลหากยึดเกณฑ์นี้สามารถจำแนกได้เป็น 2 วิธีใหญ่ ๆ คือ การใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) การเก็บข้อมูลใหม่เป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้ว (Existing data approach) ข้อมูลประเภทนี้อาจเป็นตัวอย่างที่ภาวะทางสังคม ข้อมูลสถิติที่ปรากฏในรายงานเอกสารที่เผยแพร่ให้สาธารณชนทราบ หรือข้อมูลจากผลการวิจัย ข้อมูลเหล่านี้เป็นตัวอย่างที่สภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยมีผู้จัดทำไว้แล้วสามารถนำมาใช้ในการกำหนดความต้องการจำเป็นได้เลย เช่น จำนวนผู้ติดยาเสพติด จำนวนคนว่างงาน เป็นต้น

2. การใช้ข้อมูลปฐมภูมิ ข้อมูลประเภทนี้เป็นการเก็บข้อมูลโดยผู้รับผิดชอบในการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นดำเนินการเก็บข้อมูลใหม่ด้วยตนเอง มีการออกแบบการเก็บข้อมูลตั้งแต่การเลือกวิธีการ การจัดหาเครื่องมือ และการเก็บรวบรวมข้อมูล การใช้ข้อมูลปฐมภูมิสามารถดำเนินการได้ 2 วิธีใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 การสำรวจ (Needs survey) เป็นการเก็บข้อมูลในแนวกว้างจากบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจได้รับผลกระทบหรือไม่ได้รับผลกระทบจากปัญหานั้น ๆ ก็ได้ วิธีการเก็บข้อมูลที่ใช้ได้แก่ การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต

2.2 กระบวนการกลุ่ม (Group process) เป็นการเก็บข้อมูลจากบุคคลขนาดไม่ใหญ่มากนัก ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญและมีความรอบรู้สภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบริบทนั้น สามารถให้ข้อมูลที่แสดงความต้องการจำเป็นได้อย่างดี เช่น เทคนิคการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง (Focus group technique) เทคนิคกลุ่มสมมติ (Nominal group technique)

4.3 การจัดประเภทตามจำนวนผู้ให้ข้อมูล

การประเมินความต้องการจำเป็นมีหลายระดับ ทั้งระดับองค์กร หรือระดับกลุ่ม และระดับบุคคล การใช้เทคนิคการสำรวจเป็นการเก็บข้อมูลที่เน้นการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล

รายบุคคลแล้วนำมาประมวลผลเป็นภาพรวมของกลุ่ม ในขณะที่การใช้กระบวนการกลุ่ม (Group process) เป็นการเก็บข้อมูลโดยเน้นการได้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่ม ดังนั้นจึงมีผู้จัดประเภทของวิธีการเก็บข้อมูลเป็น 2 ประเภท ได้แก่ วิธีการเก็บข้อมูลรายบุคคล เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต การสำรวจ การทดสอบ และวิธีเก็บข้อมูลกลุ่ม เช่น เทคนิคการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง เทคนิคกลุ่มสมมติensexสมาชิกชุมชน

4.4 การจัดประเภทตามขั้นตอนที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ข้อมูลบางประเภทสามารถจัดเก็บได้เสร็จในขั้นตอนเดียวและนำไปวิเคราะห์ได้โดยถือว่าใช้วิธีการเก็บข้อมูลขั้นตอนเดียว (Single-stage method) เช่น การสำรวจด้วยแบบสอบถาม แต่บางเทคนิควิธีมีกระบวนการเก็บข้อมูลหลายขั้นตอน (Multi-stage method) เช่น เทคนิคเดลฟาย การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสำรวจ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจะมีขนาดใหญ่ ผู้ประเมินความต้องการจำเป็นเป็นผู้ออกแบบข้อคำถามที่ต้องการคำตอบจากตัวอย่างวิจัย จากนั้นนำมาประมวลผลสรุปเป็นความต้องการจำเป็น โดยผู้ประเมินเป็นผู้ดำเนินการเอง การใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลในกลุ่มนี้บทบาทจะอยู่ในมือของผู้รับผิดชอบในการประเมินความต้องการจำเป็นเป็นส่วนใหญ่

ในการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามโดยการให้ผู้ตอบระบุข้อมูลที่นำไปสู่การกำหนดความต้องการจำเป็นสามารถทำได้โดยการใช้คำถามที่เตรียมไว้ให้ คำถามที่ใช้มี 2 ประเภทคือ คำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด สิ่งที่ต้องพิจารณาในการสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลคือ รูปแบบการตอบ ซึ่งกำหนดได้ 2 แบบใหญ่ ๆ คือรูปแบบการตอบสนองเดี่ยว (Single-response format) เป็นคำถามที่กำหนดให้ตัวอย่างวิจัยระดับของปัญหา หรือระดับของการดำเนินงานที่เป็นอยู่ หรือระดับของสิ่งที่ต้องการ อย่างใดอย่างหนึ่งและรูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual-response format) เป็นคำถามที่ประกอบด้วยชุดคำถามชุดเดียว แต่มีส่วนใหญ่ที่ผู้ให้ข้อมูลต้องระบุ 2 ส่วน ระดับของการนิยามความต้องการจำเป็นตามนิยามความแตกต่าง มักใช้รูปแบบการตอบสนองคู่

4.5 รูปแบบของการตอบคำถาม

Witkin (1984 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2558, หน้า 198) ได้เสนอรูปแบบของคำถามสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่รูปแบบที่กำหนดกลุ่มของข้อความให้คนตอบข้อมูลเพียงชุดเดียว (Single response) กับรูปแบบที่กำหนดกลุ่มของข้อความให้คนตอบ 2 ชุด (Dual response) ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะนำมาจัดกระทำแล้วทำการจัดลำดับความสำคัญโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. รูปแบบการตอบข้อมูลชุดเดียวหรือการตอบสนองเดี่ยว (Single-response format) รูปแบบของการให้ตอบข้อมูลแบบตอบสนองเดี่ยว ปรากฏในแบบสอบถามที่มีข้อความให้ตอบในรูปมาตราประมาณค่า โดยให้ตอบคำถามเพียงชุดเดียว ดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

ท่านมีความต้องการจำเป็นในประเด็นต่อไปนี้ในระดับใด

ตารางที่ 1 รูปแบบการตอบข้อมูลชุดเดียวหรือการตอบสนองเดี่ยว

ข้อความ	ระดับความต้องการจำเป็น				
	1	2	3	4	5
1. การกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง					
2. ความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง					

หมายเหตุ: 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

2. รูปแบบการตอบข้อมูลสองชุดหรือการตอบสนองคู่ (Dual-response format) รูปแบบของการให้ตอบข้อมูลแบบตอบสนองคู่ปรากฏในแบบสอบถามที่มีข้อความให้ตอบในรูปมาตราประมาณค่า โดยให้ตอบข้อมูลสองชุด เช่น ให้ระบุสภาพที่เป็นอยู่จริง และสภาพที่ควรจะเป็นดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

จงระบุระดับความรู้ที่ท่านมีอยู่จริงในขณะนี้และระดับที่ท่านคาดหวังตามข้อรายการต่อไปนี้

ตารางที่ 2 รูปแบบการตอบข้อมูลสองชุดหรือการตอบสนองคู่

ข้อความ	สภาพที่เป็นจริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1. การกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง										
2. ความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง										

หมายเหตุ: 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

การออกแบบรูปแบบการตอบขึ้นอยู่กับข้อกำหนดเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น หากนิยามตามโมเดลความแตกต่าง (Discrepancy model) ก็มักจะเก็บข้อมูลโดยการให้ตัวอย่างวิจัย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นอยู่จริง แล้วค่อยนำข้อมูลสองส่วน นั้นมาจัดกระทำให้มีความหมายเพื่อสะท้อนระดับความต้องการจำเป็น

4.6 การจัดลำดับความต้องการจำเป็น

การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการระบุ ความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์หาสาเหตุและการกำหนดแนวทางแก้ไข ปัญหาซึ่งจะทำให้ การประเมินความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์หาสาเหตุและ วิธีการแก้ไขต่อไป การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นการวิเคราะห์ความต้องการ จำเป็นแต่ละประเด็น จากนั้นนำความต้องการจำเป็นมาเรียงลำดับ (Sort) ตั้งแต่ความสำคัญมากไป นาน้อย (สุวิมล ว่องวานิช, 2558, หน้า 263) จะช่วยให้ ผู้ประเมินความต้องการจำเป็นทราบถึงความ ต้องการจำเป็น หรือปัญหาที่แท้จริง ที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนก่อนปัญหาอื่น ซึ่งวิธีที่ใช้จัด เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นนั้น มีหลายวิธีด้วยกัน ผู้ประเมินจะต้องเลือกใช้ การดำเนินการด้วยความระมัดระวังภายในระยะเวลาและทรัพยากรที่จำกัด (Bosin, 1992 อ้างถึงใน จำลอง ราชโยธา, 2552, หน้า 72)

วิธีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมีหลายวิธีแต่ละวิธีจะแตกต่างกัน ออกไป แต่วิธีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) ซึ่งสูตรในการคำนวณคือ

$$(PNI_{Modified}) = \frac{(I - D)}{D}$$

โดยการหาค่าผลต่างของ (I-D) หารด้วยค่า (D) เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการ จำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่องกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของ สภาพที่เป็นอยู่เป็นฐาน ในการคำนวณอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพ ที่คาดหวังของกลุ่ม (สุวิมล ว่องวานิช, 2558, หน้า 279) วิธีจัดลำดับความสำคัญแบบนี้ (PNI_{Modified}) มีข้อดี คือคำนวณง่าย ให้ข้อสรุปที่ดีและเมื่อถ่วงน้ำหนักจะทำให้ได้ความแตกต่างที่ชัดเจนขึ้น ข้อจำกัดของวิธีการนี้คือ ข้อตกลงเบื้องต้นเป็น Interval scale ที่ไม่ค่อยเหมาะสม และเป็นการพิจารณาแยกกันระหว่างสภาพ ที่เป็นจริงในปัจจุบันกับสภาพที่คาดหวัง ผลต่างที่มีค่าเท่ากันในระดับต่ำกับระดับสูงยากในการจัด เรียงลำดับ (จำลอง ราชโยธา, 2552 อ้างถึงใน พัชรีย์ ชันอาสาสะวะ, 2544, หน้า 39)

แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล

1. ความหมายของการวัดผลและการประเมินผลทางการศึกษา

การวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา เป็นการรวมกันระหว่างคำ 2 คำ คือ การวัดหรือ การวัดผล (Measurement) และคำว่า การประเมิน หรือการประเมินผล (Evaluation) เป็นคำที่มีความหมายที่แตกต่างกัน แต่มักจะใช้ควบคู่กันเสมอ คือ การวัดและประเมินผล หรือ การวัดผลและ ประเมินผล เพื่อให้ครอบคลุมความหมายได้ครบถ้วน ความหมายของคำว่า การวัดผลและประเมินผล ได้มีผู้ให้ความหมายทั้งสองคำไว้ ดังนี้

ชวาล แพรัตกุล (2516, หน้า 140) กล่าวว่า การวัดผลหมายถึง กระบวนการใด ๆ ที่จะให้ ได้มา ซึ่งปริมาณจำนวนหนึ่ง อันมีความหมายแทนขนาดของสมรรถภาพนามธรรม ที่นักเรียนผู้นั้น มีอยู่ในตน

เชดส์กิลด์ โจนวาลินส์ (2521, หน้า 21) กล่าวว่า การวัดผลหมายถึง ขบวนการในการกำหนดสัญลักษณ์หรือตัวเลขให้กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อแทนคุณภาพหรือปริมาณของสิ่งนั้นอย่าง มีกฎเกณฑ์ที่เชื่อถือได้

บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ (2535, หน้า 15) กล่าวว่า การวัดเป็นกระบวนการเชิงปริมาณ ในการกำหนดค่าตัวเลข หรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายแทนคุณลักษณะของสิ่งที่วัด โดยอาศัยกฎเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

ล้วน สายยศ (2527, หน้า 1) กล่าวว่า การวัดหมายถึง การนำเครื่องมือไปกระตุ้นผู้เข้า หรือไปเร้าสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพื่อให้ได้มาซึ่งปริมาณของสิ่งนั้น

อุทุมพร ทองอุไร (2520, หน้า 29) กล่าวว่า การวัดจะหมายถึงกระบวนการนำตัวเลขหรือ สัญลักษณ์มาเกี่ยวข้องกับลักษณะหรือคุณสมบัติของวัตถุ คน หรือสิ่งของที่จะวัด นอลล์ (Noel, 1965, p. 7) กล่าวว่า การวัดผลหมายถึง กระบวนการในการกำหนด คุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการวัดในเชิงปริมาณ โดยผลการวัดจะแสดงออกในรูปจำนวน หรือ ตัวเลขที่มีหน่วยคงที่

อีเบล (Ebel, 1978, p. 557) กล่าวว่า การวัดผลหมายถึง กระบวนการในการกำหนด จำนวนให้แก่แต่ละสมาชิกที่อยู่ในกลุ่มสิ่งของ หรือบุคคลที่ต้องการวัด เพื่อบ่งชี้ให้เห็นถึงความแตกต่าง ของคุณลักษณะที่จะวัดของสิ่งของหรือของบุคคลนั้น ๆ

จากความหมายของการวัดผลที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การวัดผล คือ กระบวนการกำหนด ตัวเลขให้กับสิ่งที่ต้องการจะวัด โดยค่าที่ได้สามารถบ่งชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของคุณลักษณะนั้น อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของคำว่า การประเมินผล (Evaluation) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ชวาล แพร์ตกุล (2516, หน้า 140) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่ครูนำทุก ๆ รายการที่ทราบจากการวัดไปใช้ โดยครูนำผลต่าง ๆ จากการวัดผลเหล่านั้นมารวม มาซึ่ง มาผสมเพื่อนำไปใช้ในการวินิจฉัย ตีราคาคุณค่าและชี้ขาดลงเป็นผลสรุปว่า เด็กคนนั้นมีคุณภาพสูงหรือต่ำ ควรให้เป็นประเภทสอบได้หรือสอบตก เป็นต้น ซึ่งการประเมินผลที่ดีต้องตั้งอยู่บนรากฐานของการวัดที่ดี

สมหวัง พิริยานุวัฒน์ (2520, หน้า 176) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งของหรือการกระทำใด ๆ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน

ล้วน สายยศ (2527, หน้า 2) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง กระบวนการพิจารณาตัดสินที่เป็นระบบ ครอบคลุมถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

อีเบล และฟริสบาย (Ebel & Frisbie, 1986, p. 13) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง การตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพหรือคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ซึ่งบางครั้งอาจพิจารณาจากผลที่ได้จากการวัดเท่านั้นแต่ส่วนมากจะตัดสินคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ โดยพิจารณาจากผลที่ได้จากการวัดด้านต่าง ๆ ประกอบกับหลักฐานด้านอื่น ที่เกี่ยวข้อง และรวมถึงการใช้วิจารณ์ญาณและความรู้สึกลึกซึ้งของผู้ประเมินมาประกอบในการตัดสินใจด้วย

กรอนลันด์ (Gronlund, 1976, p. 6) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง กระบวนการอย่างมีระบบ (Systematic process) ที่อธิบายสิ่งที่ต้องการประเมินทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยประกอบกับการตัดสินคุณค่าให้กับสิ่งนั้น ซึ่งใช้การเปรียบเทียบกับเกณฑ์ หรือมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

จากความหมายของการประเมินผล สรุปว่า การประเมินผล คือ กระบวนการในการตัดสินใจของผู้ประเมิน เพื่อจะตีค่า ตีราคา หรือให้คุณค่าแก่คุณลักษณะของคน สัตว์ สิ่งของ และสิ่งที่เป็นนามธรรม โดยข้อมูลที่ได้จากการวัดผล เป็นส่วนประกอบในการตัดสิน เปรียบเทียบกับเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งอย่างมีหลักเกณฑ์และอาศัยการตัดสินที่มีคุณธรรม

2. สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2.1 ความหมายของสมรรถนะ

ความหมายของสมรรถนะมีการให้ความหมายไว้หลายนัย ดังจะยกตัวอย่างการให้ความหมายของนักวิชาการบางท่าน ดังนี้

McClelland (1973) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “สมรรถนะ หมายถึงคุณลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคล ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะเป็นตัวผลักดันให้บุคคลสามารถสร้างผลการปฏิบัติงานในงานที่ตนรับผิดชอบให้สูงกว่า หรือเหนือกว่าเกณฑ์/ เป้าหมายที่กำหนดไว้

Boyatzis (1982) กล่าวว่า “สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะพื้นฐาน (Underlying characteristic) ของบุคคล ได้แก่ แรงจูงใจ (Motive) อุปนิสัย (Trait) ทักษะ (Skill) จินตภาพส่วนตน

(Self-Image) หรือบทบาททางสังคม (Social role) หรือองค์ความรู้ (Body of knowledge) ซึ่งบุคคลจำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลงานสูงกว่า/เหนือกว่าเกณฑ์เป้า หมายที่กำหนดไว้

Boam and Sparrow (1992) กล่าวว่า “สมรรถนะ หมายถึง กลุ่มของคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่บุคคลจำเป็นต้องมีในการปฏิบัติงานในตำแหน่งหนึ่ง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบประสบความสำเร็จ

Spencer and Spencer (1993) กล่าวว่า “สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะพื้นฐาน (Underlying characteristic) ที่มีอยู่ในตัวบุคคล ได้แก่ แรงจูงใจ (Motive) อุปนิสัย (Trait) อัตมโนทัศน์ (Self-concept) ความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skill) ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ จะเป็นตัวผลักดันหรือมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Causal relationship) ให้บุคคลสามารถ ปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ/หรือ สูงกว่าเกณฑ์อ้างอิง (Criterion-Reference) หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

Arnould de Nadailac (2003) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่าสมรรถนะนั้นเป็นสิ่งที่ต้องลงมือปฏิบัติและทำให้เกิดขึ้น กล่าวคือความสามารถที่ใช้เพื่อให้เกิดการบรรลุผลและวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดความรู้ (Knowledge) การเรียนรู้ทักษะ (Know-how) และเจตคติ/ ลักษณะนิสัยหรือบุคลิกภาพต่าง ๆ (Attitude) ที่ช่วยให้สามารถเผชิญและแก้ไข สถานการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้จริง

Dubois and Rothwell (2004) กล่าวว่าสมรรถนะ หมายถึง “คุณลักษณะที่ทุกคนมีและใช้ได้อย่างเหมาะสม เพื่อผลักดันให้ผลการปฏิบัติงานบรรลุตาม เป้าหมาย ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ แรงจูงใจทางสังคมลักษณะ นิสัยส่วนบุคคล ตลอดจนรูปแบบความคิดและวิธีการคิด ความรู้สึกและการกระทำ”

เดชา เดชะวัฒน์ไพศาล (2543) กล่าวว่า “สมรรถนะ หมายถึง ทักษะ ความรู้และความสามารถ หรือพฤติกรรมของบุคลากร ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง กล่าวคือ ในการทำงานหนึ่ง ๆ เราต้องรู้อะไร เมื่อมีความรู้หรือข้อมูลแล้วเราต้องรู้ว่าจะทำงานนั้น ๆ อย่างไร และเราควรมีพฤติกรรมหรือคุณลักษณะเฉพาะอย่างไรจึงจะทำงานได้อย่างประสบความสำเร็จ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้องค์กรทราบว่าคุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่ดีในการทำงานของบุคลากรในองค์กร (Superior performer) นั้นเป็นอย่างไร

อุกฤษณ์ กาญจนเกตุ (2543) กล่าวว่า “สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถ ความชำนาญด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้บุคคลสามารถกระทำการหรือดำเนินการกระทำในกิจการใด ๆ ให้ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ซึ่งความสามารถเหล่านี้ได้มาจากการ เรียนรู้ ประสบการณ์ การฝึกฝน และการปฏิบัติจนเป็นนิสัย

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2545) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และแรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของเป้าหมายของงาน ในตำแหน่งนั้น ๆ สมรรถนะแต่ละตัวจะมีความสำคัญต่องานแต่ละงานแตกต่างกันไป

HAY Group (2547) ซึ่งเป็นบริษัทที่ปรึกษาด้านการวางระบบการบริหารงานบุคคล ระดับโลก ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ทำให้ บุคลากร ในองค์กรปฏิบัติงานได้ผลงานโดดเด่นกว่าคนอื่น ๆ โดยบุคลากรเหล่านี้จะแสดง คุณลักษณะเชิง พฤติกรรมดังกล่าวได้มากกว่าเพื่อนร่วมงานในสถานการณ์ที่หลากหลาย และ ได้ผลงานดีกว่า ผู้อื่น

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) กล่าวว่า “สมรรถนะ คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ/ ความสามารถและคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ ในองค์กร” กล่าวคือ การที่บุคคล จะ แสดงสมรรถนะใดสมรรถนะหนึ่งได้ มักจะต้องมีองค์ประกอบของทั้งความรู้/ทักษะ/ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น สมรรถนะการบริการที่ดี ซึ่งอธิบายว่า “สามารถ ให้บริการที่ ผู้รับบริการต้องการได้” นั้น หากขาดองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้ในงานหรือ ทักษะที่เกี่ยวข้อง เช่น อาจต้องหาข้อมูลจากคอมพิวเตอร์และคุณลักษณะของบุคคลที่เป็นคนใจเย็น อดทน ชอบ ช่วยเหลือผู้อื่น แล้วบุคคลก็ไม่อาจจะแสดงสมรรถนะของการบริการที่ดีด้วยการ ให้บริการที่ ผู้รับบริการต้องการได้

สมรรถนะของครูด้านการวัดและประเมินผล ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ ประเมินและวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานที่สอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นอกจากนี้ครูผู้สอนต้องมีสมรรถนะ ทางการวัดและประเมินผลดังนี้

1. สามารถวัดและประเมินผลได้ตามสภาพความเป็นจริง
 ความรู้ ความรู้เกี่ยวกับหลักการวัดผลและประเมินผล
 ทักษะ มีทักษะในการวัดอย่างถูกต้อง ตามสภาพจริงจากแฟ้มสะสมผลงาน
 เจตคติ มีการวางแผนประเมินการเรียนรู้ โดยมีการประเมินอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
2. สามารถนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตร
 ความรู้ ความรู้เกี่ยวกับสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้
 ทักษะ สามารถใช้เครื่องมือได้อย่างถูกต้อง
 เจตคติ มีความยุติธรรมและความตรง แก้ไขความผิดพลาดในกาประเมิน

อานนท์ สักดิ์วีระชัย (2547, หน้า 61) ได้สรุปค่านิยมของสมรรถนะไว้ว่า สมรรถนะ คือ คุณลักษณะของบุคคล ซึ่งได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณสมบัติต่าง ๆ อันได้แก่ ค่านิยม จริยธรรม บุคลิกภาพ คุณลักษณะทางกายภาพ และอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นและสอดคล้องกับความเหมาะสมกับองค์การ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องสามารถจำแนกได้ว่าผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำงานได้ต้องมีคุณลักษณะเด่น ๆ อะไร หรือลักษณะสำคัญ ๆ อะไรบ้าง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ สาเหตุที่ทำงานแล้วไม่ประสบความสำเร็จ เพราะขาดคุณลักษณะบางประการคืออะไร

อาจกล่าวได้ว่า สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของครูนั้น ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการประเมินและวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งครูผู้สอนต้องมีสมรรถนะทางการวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง สามารถนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร และสามารถสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้

3. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินตามสภาพจริง

3.1 ความหมายของการประเมินตามสภาพจริง

ได้มีผู้ให้ความหมายการประเมินตามสภาพจริงไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2540, หน้า 175) กล่าวว่า การประเมินสภาพจริง เป็นการประเมินการกระทำ การแสดงออกหลาย ๆ ด้าน ของนักเรียนตามสภาพความเป็นจริงทั้งในและนอกห้องเรียน มีลักษณะเป็นการประเมินแบบไม่เป็นทางการ การทำงานของผู้เรียน ความสามารถในการแก้ไขปัญหาและการแสดงออก โดยเน้นผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบและเป็นผู้ผลิตความรู้ ได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติจริงหรือคล้ายจริง ได้แสดงออกอย่างเต็มความสามารถ ได้มีผู้ให้ความหมายของการประเมินตามสภาพจริงไว้มากมาย ในที่นี้จะนำความหมายของการประเมินตามสภาพจริงตามที่ได้มีผู้ให้ความหมายไว้มานำเสนอ ดังนี้

การประเมินตามสภาพจริงเป็นการประเมินจากพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของผู้เรียนจากกระบวนการทำงาน และจากผลงาน ตลอดจนแฟ้มสะสมผลงานของผู้เรียนในบริบทของการเรียนการสอนตามสภาพจริง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2551 อ้างถึงใน สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์, 2553, หน้า 190)

การประเมินตามสภาพจริง เป็นกระบวนการตัดสินความรู้ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนในสภาพที่สอดคล้องกับชีวิตจริง โดยใช้เรื่องราวเหตุการณ์ สภาพจริง หรือ คล้ายจริงที่ประสบในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งที่เร้าให้ผู้เรียนตอบสนองโดยการแสดงออก ลงมือกระทำ หรือผลิตจากกระบวนการทำงานตามที่คาดหวัง และผลผลิตที่มีคุณภาพจะเป็นการสะท้อนภาพ

เพื่อลงข้อสรุปถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนว่ามีมากน้อยเพียงใด น่าพอใจหรือไม่ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2546 อ้างถึงใน สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์, 2553, หน้า 190)

การประเมินตามสภาพจริง คือ การประเมินความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนจากผลงานหรือการกระทำเพื่อสร้างความรู้ด้วยตัวเองในสภาพที่เป็นจริง ซึ่งสามารถสะท้อนการกระทำเพื่อสร้างความรู้ด้วยตนเองในสภาพที่เป็นจริง ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการที่คิดซับซ้อน กระบวนการทำงาน ความสามารถในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2542 อ้างถึงใน สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์, 2553, หน้า 190)

การประเมินตามสภาพจริงเป็นการประเมินจากการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้ปฏิบัติ จะเป็นงานหรือสถานการณ์ที่เป็นจริง (Real life) หรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง จึงเป็นงานที่มีสถานการณ์ซับซ้อน (Complexity) และเป็นองค์รวม (Holistic) มากกว่าการปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนรู้ทั่วไป (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 อ้างถึงใน สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์, 2553, หน้า 191)

การประเมินตามสภาพจริง เป็นการประเมินการกระทำ การแสดงออกหลาย ๆ ด้านของนักเรียนตามสภาพความเป็นจริงทั้งในและนอกห้องเรียน มีลักษณะเป็นการประเมินแบบไม่เป็นทางการ การทำงานของผู้เรียน ความสามารถในการแก้ไขปัญหาและการแสดงออก โดยเน้นผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบและเป็นผู้ผลิตความรู้ ได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติจริงหรือคล้ายจริง ได้แสดงออกอย่างเต็มความสามารถ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2540, อ้างถึงใน สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์, 2553, หน้า 191)

สมศักดิ์ ภู่วิชาวรรณ (2545, หน้า 8) ได้กล่าวว่า กระบวนการวัดผลหรือการตรวจสอบคุณภาพผลงานของผู้เรียน ที่ผู้เรียนได้เก็บรวบรวมหรือที่บันทึกข้อมูลการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งของผู้เรียน ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่มีความต่อเนื่องสะท้อนให้เห็นความสามารถพฤติกรรมและทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนในสถานการณ์ที่เป็นจริง ทั้งนี้โดยการเน้นผลงานที่แสดงออกในการปฏิบัติจริง เน้นกระบวนการเรียนรู้ (Process) ผลผลิต (Product) และแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) เป็นวิธีการประเมินผลงานที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินรวมทั้งการมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ของตนในสภาพที่เป็นจริงได้อย่างต่อเนื่อง และนำไปสู่การหาคำตอบและสร้างสรรค์ผลงานได้ด้วยตนเอง สำหรับครูก็สามารถนำมาใช้ในการสอนเป็นรายบุคคล และประเมินความสามารถจากการปฏิบัติจริง ส่วนวิธีการอาจจะใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ ตรวจสอบผลงาน การรายงานผล การทดสอบภาคปฏิบัติและการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น

สุวิมล ว่องวานิช (2546, หน้า 13) กล่าวว่า การประเมินตามสภาพจริง เป็นกระบวนการ ตัดสินใจความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนในสภาพที่สอดคล้องกับชีวิตจริง โดยใช้ เรื่องราว เหตุการณ์ สภาพจริงหรือคล้ายจริงที่ประสบในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียน ตอบสนองโดยการแสดงออก ลงมือกระทำ หรือผลิต จากกระบวนการทำงานตามที่คาดหวังและ ผลผลิตที่มีคุณภาพ จะเป็นการสะท้อนภาพเพื่อลงข้อสรุปถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนว่ามีมากน้อยเพียงใด น่าพอใจหรือไม่ อยู่ในระดับความสำเร็จใด

อาจกล่าวได้ว่า การประเมินสภาพจริง เป็นการประเมินความสามารถที่แท้จริงของ ผู้เรียนจากผลงาน จากการวัด โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงในสถานการณ์จริง ซึ่งสามารถสะท้อน การกระทำเพื่อสร้างความรู้ด้วยตนเองในสภาพที่เป็นจริง

3.2 แนวคิดและหลักการของการประเมินผลตามสภาพจริง

ผู้เชี่ยวชาญในด้านการวัดและประเมินผลกล่าวถึงแนวคิดและหลักการประเมินตาม สภาพจริงไว้หลายท่าน ที่สำคัญมีดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 อ้างถึงใน สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์, 2553, หน้า 191) กล่าวไว้ว่า

1. การประเมินตามสภาพจริง ไม่เน้นการประเมินทักษะพื้นฐาน (Skill assessment) แต่เน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อน (Complex thinking skill) ในการทำงาน ความร่วมมือ ในการแก้ปัญหา และการประเมินตนเองทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน
2. การประเมินตามสภาพจริง เป็นการวัดและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน
3. การประเมินตามสภาพจริง เป็นการสะท้อนให้เห็นการสังเกตสภาพงานปัจจุบัน (Current work) ของนักเรียน และสิ่งที่นักเรียนได้ปฏิบัติจริง
4. การประเมินตามสภาพจริง เป็นการผูกคตินักเรียนกับงานที่เป็นจริง โดยพิจารณาจาก งานหลาย ๆ ชิ้น
5. ผู้ประเมินควรมีหลาย ๆ คน โดยมีการประชุมระหว่างกลุ่มผู้ประเมินเพื่อแลกเปลี่ยน ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน
6. การประเมินต้องดำเนินการไปพร้อมกับการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
7. นำการประเมินตนเองมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินตามสภาพที่แท้จริง
8. การประเมินตามสภาพจริง ควรมีการประเมินทั้ง 2 ลักษณะ คือ การประเมินที่เน้น การปฏิบัติจริง และการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน

กรมวิชาการ (2540, หน้า 18) หลักการที่จำเป็นต่อการประเมินผลจากสภาพจริง มีดังนี้

1. เป็นกลุ่มประเมินความก้าวหน้าและการแสดงออกของผู้เรียนแต่ละคน (มิใช่การเปรียบเทียบกับกลุ่ม) บนรากฐานของทฤษฎีทางพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ และด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย
 2. การประเมินผลจากสภาพจริงจะต้องมีรากฐานบนพัฒนาการและการเรียนรู้ทางปัญญาที่หลากหลาย
 3. การประเมินผลตามสภาพจริงและการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมจะต้องจัดให้ส่งเสริมซึ่งกันและกัน คือ จะต้องพัฒนาจากบริบทที่มีรากฐานทางวัฒนธรรมที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ และที่ต้องเรียนรู้ที่ต้องให้เห็นกับกระแสเปลี่ยนแปลงของเด็ก
 4. ความรู้ในเนื้อหาสาระทั้งในความกว้างและลึกจะนำไปสู่การพัฒนาให้ผู้เรียนเรียนรู้มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมาย สนองความต้องการและส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่
 5. การเรียน การสอน การประเมินผลจะต้องหลอมรวมกันและการประเมินต้องประเมินต่อเนื่องตลอดเวลาที่ทำการเรียนการสอน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วม
 6. การเรียน การสอน การประเมินเน้นการปฏิบัติจริงในสภาพที่สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับธรรมชาติความเป็นจริงของการดำเนินชีวิต งานและกิจกรรมการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดงานด้วยตนเอง
 7. การเรียนการสอนจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาศักยภาพได้เต็มที่ สูงสุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
- กมล ภูประเสริฐ (2544, หน้า 51-52) กล่าวถึงหลักการที่จำเป็นของการประเมินผลจากสภาพที่แท้จริง ดังนี้
1. การประเมินตามสภาพจริง เป็นการประเมินสิ่งที่มีอยู่จริงหรือเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียน
 2. การประเมินตามสภาพจริง จะเกิดควบคู่ไปกับการเรียนการสอนทั้งในโรงเรียนและในสถานศึกษาอื่น ๆ
 3. การประเมินสภาพจริง ซึ่งต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย ทั้งการสังเกตพฤติกรรม การพิจารณาคะแนนที่สะสมไว้ การฟังการนำเสนอของผู้เรียน
 4. การประเมินตามสภาพจริง มุ่งปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ไปเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ อย่างแท้จริง

5. การประเมินตามสภาพที่แท้จริง อาศัยความร่วมมือระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้สอนหรือผู้เรียนกับบุคคลอื่น ๆ เพราะการประเมินตามสภาพจริงไม่มีสิ่งใดเป็นความลับผู้เรียนมีความตั้งใจที่จะไปให้ถึงเป้าหมายอย่างเต็มศักยภาพ

ชนาธิป พรกุล (2544, หน้า 92-93) การประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจหลักการประเมินที่มีประสิทธิภาพ 6 ประการ ได้แก่

1. การประเมินผลต้องการความคิดที่ชัดเจนและมีการสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพ ผู้ที่คิดชัดเจนจะรู้ว่ากำลังประเมินอะไร และสามารถนำผลการประเมินสื่อความหมายให้ผู้เข้าใจ การเสนอผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปตัวเลขเท่านั้น ผู้สอนสามารถใช้คำพูด ภาพประกอบ ตัวอย่าง เพื่อแสดงความหมายของผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้

2. การประเมินในชั้นเรียนเป็นเรื่องสำคัญ การประเมินระหว่างการสอนทุกวันอย่างต่อเนื่องมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนอาจมีการประเมิน โดยถามคำถามตีความหมายคำตอบ สังเกตการปฏิบัติ ตรวจสอบบ้าน ใช้แบบทดสอบสั้น ๆ

3. ผู้เรียนเป็นผู้ใช้ผลของการประเมิน ผู้สอนควรแจ้งมาตรฐานของพฤติกรรมที่มีคุณภาพที่ผู้สอนคาดหวังแก่ผู้เรียนตั้งแต่ต้น มีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอและแจ้งผลให้ผู้เรียนทราบ ผู้เรียนมีแรงจูงใจทำให้มีความพยายามเพื่อความสำเร็จ

4. สิ่งที่ประเมินต้องชัดเจน ผู้สอนระบุได้ว่าต้องการประเมินอะไร ความรู้ เนื้อหา วิธีการแก้ปัญหา การเล่นดนตรี การพูดภาษาต่างประเทศหรือการเขียนรายงานและการประเมินเรื่องนั้นมีตัวชี้วัดอะไร

5. การประเมินต้องมีคุณภาพสูง คุณภาพหมายถึง สิ่งต่อไปนี้

5.1 สิ่งที่ประเมินชัดเจน

5.2 ผลการประเมินนำไปใช้ได้ประโยชน์

5.3 วิธีการเหมาะสม

5.4 การเป็นตัวแทนและอ้างอิงได้

5.5 มีความหมายเที่ยงตรงปราศจากอคติและการบิดเบือน

6. การแจ้งผลการประเมินเป็นเรื่องละเอียดอ่อน และควรทำเป็นการส่วนตัว สำหรับผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ผู้สอนควรให้ความช่วยเหลือ

ชาติรี เกิดธรรม (ม.ป.ป.) ได้กล่าวว่า แนวคิดและหลักการประเมินผลตามสภาพจริงมีดังนี้

1. ไม่นับการประเมินทักษะพื้นฐานแต่นับการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงานความร่วมมือ ในการแก้ปัญหา และการประเมินตนเองทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

2. เป็นการวัดและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน

3. เป็นการสะท้อนให้เห็นการสังเกตสภาพงานปัจจุบันของผู้เรียน และสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง

4. เป็นการให้ความสำคัญกับงานที่เป็นจริงโดยพิจารณาจากงานหลาย ๆ ชิ้น

5. ผู้ประเมินควรมีหลายคน มีการประชุมกันเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียน

6. การประเมินต้องดำเนินการไปพร้อมกับการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

7. นำการประเมินตนเองมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินตามสภาพที่แท้จริง

8. ควรมีการประเมินทั้ง การประเมินที่เน้นการปฏิบัติจริง และการประเมินจากแฟ้ม

สะสมงาน

สมศักดิ์ ภู่วิภาดาพรรณ (2544, หน้า 9) กล่าวไว้ว่า การประเมินตามสภาพจริงเป็นกระบวนการตรวจสอบที่จัดว่าเป็นทางเลือกใหม่ในการประเมิน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการประเมินเพื่อจัดวางตัวผู้เรียน ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนกับการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การสอน และโปรแกรมวิชาหรือสถาบันซึ่งเป้าหมายทั้งสองประการดังกล่าวจะประเมินจากงาน หรือผลงาน ในสภาพการปฏิบัติจริงได้ดีกว่าการประเมินแบบเดิมที่ใช้การประเมินด้วยข้อสอบแบบเลือกตอบ

อนุวัติ คุณแก้ว (2548, หน้า 113) กล่าวถึงหลักการของการประเมินผลจากสภาพจริงไว้ดังนี้

1. เป็นการประเมินความก้าวหน้า และการแสดงออกของนักเรียนแต่ละคนบนรากฐานของทฤษฎีทางพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย

2. การประเมินตามสภาพจริง จะต้องมีรากฐานบนพัฒนาการและการเรียนรู้ทางสติปัญญาที่หลากหลาย

3. หลักสูตรสถานศึกษา ต้องให้ความสำคัญต่อการประเมินตามสภาพจริง คือ หลักสูตรต้องพัฒนามาจากบริบทที่มีรากฐานทางวัฒนธรรมที่นักเรียนอาศัยอยู่ และที่ต้องเรียนรู้ให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

4. การเรียน การสอน การประเมินผล จะต้องหลอมรวมกันและการประเมินต้องประเมินต่อเนื่องตลอดเวลาที่ทำการเรียนการสอน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วม

5. การเรียน การสอน การประเมิน เน้นสภาพที่สอดคล้อง หรือใกล้เคียงกับธรรมชาติความเป็นจริงของการดำเนินชีวิต และควรเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้คิดงานด้วยตนเอง

6. การเรียนการสอนจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาศักยภาพให้เต็มที่สูงสุด ตามสภาพที่เป็นจริงของแต่ละบุคคล เพิ่มตามศักยภาพของตนเอง การเรียน การสอน และการประเมินต้องเกี่ยวเนื่องกันและเน้นการปฏิบัติจริงในสภาพที่ใกล้เคียงหรือสภาพที่เป็นจริงในชีวิตประจำวัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

อาจกล่าวได้ว่า แนวคิดและหลักการประเมินตามสภาพจริงเป็นการประเมินความก้าวหน้าและการแสดงออกของผู้เรียนแต่ละคน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนกับการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

3.3 วิธีการประเมินตามสภาพจริง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539, หน้า 11) กล่าวว่า การประเมินผลจากสภาพจริงเป็นกระบวนการสังเกต การบันทึกและรวบรวมข้อมูลจากงานและวิธีการที่ผู้เรียนทำเพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจในการศึกษาถึงผลกระทบต่อผู้เรียน การประเมินผลจากสภาพจริงไม่เน้นเฉพาะทักษะพื้นฐานแต่จะเน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงานของผู้เรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา และการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริงของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบและผลิตความรู้ที่ปฏิบัติจริงรวมทั้งพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อสนองต่อจุดประสงค์ของหลักสูตรและความต้องการของสังคม

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541, หน้า 54-55) กล่าวว่า วิธีการวัดและการประเมินที่ยอมรับกันว่าสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การประเมินจากสภาพที่แท้จริง (Authentic assessment) เพราะเป็นวิธีการที่สามารถค้นหาความสามารถและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่แท้จริงของนักเรียนและยังเป็นข้อมูลที่สำคัญที่สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจผลการเรียนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

เครดเลอร์ (Cradler, 1991) ให้ความหมายของการประเมินความสามารถในการใช้ทักษะการคิดและการใช้ความรู้เพื่อการแก้ปัญหา (Authentic approach)

ส วาสนา ประवालพฤษย์ (2539, หน้า 50) กล่าวว่า การประเมินผลจากสภาพจริงเป็นการวัดโดยเน้นให้ผู้เรียนได้นำความรู้แนวคิดในวิชาการต่าง ๆ ที่เรียน เพื่อนำมาแก้ไขปัญหโดยใช้ทักษะการคิดที่ซับซ้อน (Complex thinking) มากกว่าที่จะถามความสามารถขั้นต้น หรือความสามารถย่อย ๆ เป็นการวัดผู้เรียนโดยรวมทั้งด้านความคิด เจตคติ และการกระทำไปพร้อม ๆ กัน

ชาติรี เกิดธรรม (ม.ป.ป.) ได้กล่าวว่า วิธีการที่ใช้ในการประเมินตามสภาพจริงคือการประเมินตามสภาพจริงเป็นการกระทำ การแสดงออกหลาย ๆ ด้าน ของผู้เรียนตามสภาพความเป็นจริงทั้งในและนอกห้องเรียน มีวิธีการประเมินโดยสังเขปดังนี้

1. การสังเกต เป็นวิธีการที่ดีมากวิธีหนึ่งในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านการใช้ความคิด การปฏิบัติงาน และโดยเฉพาะด้านอารมณ์ ความรู้สึก และลักษณะนิสัยสามารถทำได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน หรือในสถานการณ์อื่นนอกโรงเรียน เครื่องมืออื่น ๆ ที่ใช้ประกอบการสังเกต ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า แบบบันทึกกระเปาะสัมผัส เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ใช้เก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านต่างได้ดี เช่น ความคิด (สติปัญญา) ความรู้สึก กระบวนการขั้นตอนในการทำงาน วิธีแก้ปัญหา ฯลฯ อาจใช้ประกอบการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มั่นใจมากยิ่งขึ้น ก่อนสัมภาษณ์ควรหาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้เรียน ก่อนเพื่อทำให้การสัมภาษณ์ตรงประเด็นและได้ข้อมูลยิ่งขึ้น ควรเตรียมชุดคำถามล่วงหน้าและจัดลำดับคำถามช่วยให้การตอบไม่วกวนขณะสัมภาษณ์ครูใช้วาจา ท่าทาง น้ำเสียงที่อบอุ่นเป็นกันเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกปลอดภัยและแน่วโน้มให้ผู้เรียนอยากพูด/เล่า ใช้คำถามที่ผู้เรียนเข้าใจง่าย และครูอาจใช้วิธีสัมภาษณ์ทางอ้อมคือ สัมภาษณ์จากบุคคลที่ใกล้ชิดผู้เรียน เช่น เพื่อนสนิท ผู้ปกครอง เป็นต้น

3. การตรวจงาน เป็นการวัดและประเมินผลที่เน้นการนำผลการประเมินไปใช้ทันทีใน 2 ลักษณะ คือ เพื่อการช่วยเหลือผู้เรียนและเพื่อปรับปรุงการสอนของครู จึงเป็นการประเมินที่ควรดำเนินการตลอดเวลา เช่น การตรวจแบบฝึกหัด ผลงานภาคปฏิบัติ โครงการ/ ครงงานต่าง ๆ เป็นต้น งานเหล่านี้ควรมีลักษณะที่ครูสามารถประเมินพฤติกรรมระดับสูงของผู้เรียนได้ เช่น แบบฝึกหัดที่เน้นการเขียนตอบ เรียบเรียง สร้างสรรค์ งาน โครงการ ครงงาน ที่เน้นความคิดขั้นสูง ในการวางแผนจัดการ ดำเนินการและแก้ปัญหาสิ่งที่ควรประเมินควบคู่ไปด้วยเสมอในการตรวจงาน คือ ลักษณะนิสัยและคุณลักษณะที่ดีในการทำงาน ซึ่ง ครูควรมีความยืดหยุ่นการประเมินจากการตรวจงานมากขึ้น ดังนี้

3.1 ไม่จำเป็นต้องนำชิ้นงานทุกชิ้นมาประเมิน อาจเลือกเฉพาะชิ้นงานที่ผู้เรียนทำได้ดี และบอกความหมาย/ ความสามารถของผู้เรียนตามลักษณะที่ครูต้องการประเมินได้ วิธีนี้เป็น การเน้น “จุดแข็ง” ของผู้เรียน นับเป็นการเสริมแรง สร้างแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนพยายามผลิตงานที่ดี ๆ ออกมามากขึ้น

3.2 จากแนวคิดตามข้อ 1 ชิ้นงานที่หยิบมาประเมินของแต่ละคน จึงไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องเดียวกัน เช่น ผู้เรียนคนที่ 1 งานที่ (ทำได้ดี) ควรหยิบมาประเมินอาจเป็นงานชิ้นที่ 2, 3, 5 ส่วนผู้เรียนคนที่ 2 งานที่ควรหยิบมาประเมินอาจเป็นงานชิ้นที่ 1, 2, 4 เป็นต้น

3.3 อาจประเมินชิ้นงานที่ผู้เรียนทำนอกเหนือจากที่ครูกำหนดให้ก็ได้ แต่ต้องมั่นใจว่าเป็นสิ่งที่ผู้เรียนทำเองจริง ๆ เช่น สิ่งประดิษฐ์ที่ผู้เรียนทำเองที่บ้าน และนำมาใช้ที่ โรงเรียนหรืองาน

เลือกต่าง ๆ ที่ผู้เรียนทำขึ้นเองตามความสนใจ เป็นต้น การใช้ข้อมูล/ หลักฐานผลงานอย่างกว้างขวาง จะทำให้ครูรู้จักผู้เรียนมากขึ้น และประเมินความสามารถของผู้เรียนตามสภาพที่แท้จริงของเขาได้แม่นยำยิ่งขึ้น

3.4 ผลการประเมิน ไม่ควรบอกเป็นคะแนนหรือระดับคุณภาพ ที่เป็นเฉพาะตัวเลขอย่างเดียว แต่ควรบอกความหมายของผลคะแนนนั้นด้วย

3.4 การรายงานตนเอง เป็นการให้ผู้เรียนเขียนบรรยายหรือตอบคำถามสั้น ๆ หรือตอบแบบสอบถามที่ครูสร้างขึ้น เพื่อสะท้อนถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งความรู้ ความเข้าใจ วิธีคิด วิธีทำงานความพอใจในผลงาน ความต้องการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น

3.5 การใช้บันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนผลงานผู้เรียน โดยเฉพาะความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนจากแหล่งต่าง ๆ เช่น จากเพื่อนครู โดยประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน จากเพื่อนผู้เรียน โดยจัดชั่วโมงสนทนา วิทยากรผลงาน (ผู้เรียนต้องได้รับคำแนะนำมาก่อนเกี่ยวกับหลักการ วิธีวิจารณ์เพื่อการสร้างสรรค์) จากผู้ปกครอง โดยจดหมาย/ สารสัมพันธ์ที่ครู หรือโรงเรียนกับผู้ปกครองมีถึงกัน โดยตลอดเวลา โดยการประชุมผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น หรือโดยการตอบแบบสอบถามสั้น ๆ

3.6 การใช้ข้อสอบแบบเน้นการปฏิบัติจริง ในกรณีที่ครูต้องการใช้แบบทดสอบขอเสนอแนะให้ใช้แบบทดสอบภาคปฏิบัติที่เน้นการปฏิบัติจริง ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

3.6.1 ปัญหาต้องมีความหมายต่อผู้เรียน และมีความสำคัญเพียงพอที่จะแสดงถึงภูมิความรู้ของผู้เรียนในระดับชั้นนั้น ๆ

3.6.2 เป็นปัญหาที่เลียนแบบสภาพจริงในชีวิตของผู้เรียน

3.6.3 แบบสอบต้องครอบคลุมทั้งความสามารถและเนื้อหาตามหลักสูตร

3.6.4 ผู้เรียนต้องใช้ความรู้ความสามารถ ความคิดหลาย ๆ ด้านมาผสมผสาน และแสดงวิธีคิดได้เป็นขั้นตอนที่ชัดเจน

3.6.5 ควรมีคำตอบถูกได้หลายคำตอบ และมีวิธีการหาคำตอบได้หลายวิธี

3.6.6 มีเกณฑ์การให้คะแนนตามความสมบูรณ์ของคำตอบอย่างชัดเจน

3.7 การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน แฟ้มสะสมงานหมายถึง สิ่งที่ใช้สะสมงานของผู้เรียนอย่างมีจุดประสงค์ อาจเป็นแฟ้ม กล้อง แผ่นดิสก์ อัลบั้ม ฯลฯ ที่แสดงให้เห็นถึงความพยายาม ความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์ในเรื่องนั้น ๆ หรือหลาย ๆ เรื่อง การสะสมนั้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหา เกณฑ์การเลือก เกณฑ์การตัดสิน ความสามารถ/ คุณสมบัติ หลักฐานการสะท้อนตนเอง การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงานเป็นวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่ได้รับ

ความนิยมกันอย่างแพร่หลายวิธีหนึ่ง เพราะใช้การประเมินให้ผู้คิดอยู่กับการสอนและมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจนและ การที่จะได้มาซึ่งผลการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน ครูควรใช้วิธีการเก็บข้อมูลหลาย ๆ วิธีผสมผสานกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย ครอบคลุม พฤติกรรมทุกด้านและมีจำนวนมากเพียงพอที่จะประเมินผลที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนอย่างมั่นใจ หลักเกณฑ์ วิธีการให้คะแนนตามแนวทางการประเมินตามสภาพจริง

อภันตรี ฉลอง (2548) กล่าวว่า การประเมินผลจากสภาพจริงสามารถทำได้หลายวิธีเช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจจากผลงานรายงาน โครงการ การบันทึกพฤติกรรม แบบสำรวจ รายการ มาตรฐานประมาณค่า การสุ่มเหตุการณ์ นอกจากนี้ยังมีวิธีการประเมินที่ผสมผสานเข้ากับการประเมินจากสภาพจริงและทำให้การประเมินจากสภาพจริงมีความหมายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คือเพิ่มสะสมผลงาน (Portfolio) และแนวทางการให้คะแนน (Rubric assessment) มีวิธีการดังนี้

1. การสังเกต การสังเกตเป็นกระบวนการหนึ่งของผู้สอนเฝ้าดูพฤติกรรมหรือร่องรอย พฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนด้วยอวัยวะสัมผัสทางตาและหูแล้วจึงบันทึกผลการสังเกตในแบบบันทึกข้อมูล การสังเกตเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรม ด้านการใช้ความคิด การปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอารมณ์ ความรู้สึกและลักษณะนิสัยของผู้เรียนซึ่งสามารถทำได้ทุกเวลาทุกสถานที่ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน หรือในสถานที่อื่น ๆ ในการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องกับข้อเท็จจริงควรมีการวางแผนเป็นขั้นตอนในการดำเนินการ สังเกต ควรสังเกตเพียงบุคคลเดียวในแต่ละสถานการณ์ และควรสังเกตหลาย ๆ สถานการณ์เพื่อจะเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลอย่างละเอียด หรือหากสังเกตบุคคลในสถานการณ์เดียวกัน ควรสังเกตหลาย ๆ ครั้ง เท่าที่จะทำได้ ผู้สังเกตจะต้องทำใจเป็นกลาง และต้องมีการบันทึกไว้ทุกครั้ง ผู้สังเกตอาจบันทึกแบบพรรณนา แบบให้คะแนน แบบระเบียบพฤติกรรม หรืออาจบันทึกในลักษณะ การสำรวจรายการ (Check list) ตามแต่ลักษณะของพฤติกรรม เพื่อนำไปใช้ประกอบการพิจารณา กับเครื่องมือและวิธีการอื่น ๆ (สมนึก นนธิจันทร์, 2545, หน้า 77-81 อ้างถึงใน อภันตรี ฉลอง, 2548, หน้า 43)

2. การประเมินด้วยแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เพราะมีความเหมาะสมกับสภาพ การเรียนการสอนที่เน้นบทบาทของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับการริเริ่มหรือสร้างความรู้ความเข้าใจ ตนเองและใช้กับสถานการณ์ที่สนับสนุนการทำงานเป็นกลุ่ม โดยให้โอกาสผู้เรียนได้แลกเปลี่ยน และวิพากษ์วิจารณ์ใช้ข้อสังเกตซึ่งกันและกัน

แฟ้มสะสมผลงาน

ความหมายของแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)

วัตินาพร ระวังทุกข์ (2541, หน้า 68) ได้ให้ความหมายของแฟ้มสะสมผลงานไว้ว่าเป็นเอกสารรวบรวมข้อมูล รายงานการทำงานหรือผลการทำงานของผู้เรียนมีการจัดเก็บอย่างมีระบบเพื่อประเมินความสำเร็จของผู้เรียนที่สูงกว่าการเก็บเป็นคะแนนเพราะเป็นการสร้างงานหรือแก้ไขปัญหาจนเป็นชิ้นงานของผู้เรียน

เอลโบ (Albo, 1991 อ้างถึงใน อกันตริ ฉลอง, 2548, หน้า 44) กล่าวว่าแฟ้มสะสมผลงานเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการประเมินความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ที่มีความตรงในการประเมินสูงแต่ในด้านความเที่ยงตรงของเครื่องมือนี้ต้องการความร่วมมือของครูในการประเมิน

กรมวิชาการกล่าวถึงแฟ้มสะสมผลงานเป็นการเก็บรวบรวมผลงานของผู้เรียนอย่างมีจุดประสงค์ โดยผลงานนั้นเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความพยายาม ความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ประเภทของแฟ้มสะสมผลงาน

1. แฟ้มสะสมผลงานส่วนบุคคล เช่น แฟ้มสะสมผลงานรวม และแฟ้มสะสมผลงานที่ดีที่สุด
 2. แฟ้มสะสมผลงานทางวิชาการ เป็นแฟ้มที่เก็บเฉพาะงานวิชาการของนักเรียนงานทุกชิ้นที่จะตรวจแล้ว แฟ้มนี้อาจเป็นแฟ้มรายบุคคลหรือกลุ่มก็ได้
 3. แฟ้มสะสมผลงานทางวิชาชีพ เช่น แฟ้มสะสมงานของครู ผู้บริหาร หรือแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ใช้สมัครเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยหรือใช้สมัครงาน
- หลักการสำคัญในการประเมินแฟ้มสะสมผลงาน (กรมวิชาการ, 2539, หน้า 69)
1. ด้านเนื้อหาวิชา จะต้องสะท้อนความรู้ความเข้าใจ เนื้อหาวิชา ทักษะความสามารถและคุณลักษณะการเรียนรู้การสอน
 2. ด้านการเรียนรู้การสอน จะต้องเน้นกระบวนการเรียนรู้และผลงานของผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้หรืองาน และตรวจสอบปรับปรุงด้วยตนเองรวมทั้งมีการประเมินตนเอง เน้นบรรยากาศการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระ โดยครูที่ปรึกษาให้คำชี้แนะกระตุ้นสร้างขวัญและกำลังใจ
 3. ด้านความเสมอภาค คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งด้านความสามารถวิธีการเรียนและความหลากหลายทางสติปัญญา โดยมุ่งมั่นพัฒนาศักยภาพของบุคคล ไปสู่เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดให้สูงสุดตามความสามารถของแต่ละบุคคล

กระบวนการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน มีขั้นตอนพื้นฐาน 4 ขั้นตอน ดังนี้ (สมนึก นนธิจันทร์, 2542 อ้างถึงใน อกันตริ ฉลอง, 2548, หน้า 45)

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การคัดเลือกชิ้นงานหรือหลักฐาน
3. การแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน
4. การประเมินผลงาน

วิธีการประเมินแฟ้มสะสมผลงาน

1. การประเมินตนเองของผู้เรียน เป็นกระบวนการที่สำคัญประการหนึ่งของแฟ้มสะสมผลงาน การประเมินตนเองเป็นการใช้ข้อมูลป้อนกลับซึ่งเป็นการสะท้อนภาพการทำงานของผู้เรียน คุณค่าของผู้เรียนที่ได้จากการจัดทำแฟ้มงาน เวลาที่ใช้ทำงาน วิธีการทำงาน ความรู้สึก ความต้องการ ตลอดจนอุปสรรคในการทำงาน ครูอาจให้ผู้เรียนเขียนบรรยายความรู้สึกของคนที่มีความสำคัญต่องานที่ทำไปแล้ว

2. การประเมินของครู ครูเป็นผู้ประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์คุณภาพที่กำหนด เป็นภาพรวม (Holistic scoring)

3. การประเมินของกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เพื่อน ผู้ปกครอง

เกณฑ์การประเมินหรือแนวท้าวทางการให้คะแนน (Rubric assessment) เกณฑ์การประเมินเป็นสิ่งสำคัญของการประเมินผลการเรียน โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานต้องชัดเจนและสามารถสะท้อนคุณภาพของผลงานได้ เครื่องมือที่ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานของนักเรียนเรียกว่า “รูบริก” (Rubric) โดยบรรยายคุณภาพของผลงานที่แสดงความสามารถของผู้เรียนเป็นมาตรวัด (Scale)

ลักษณะการให้คะแนนมี 2 แบบ คือ

1. การให้คะแนนเป็นภาพรวม (Holistic score) คือ การให้คะแนนโดยดูภาพรวมของชิ้นงานว่ามีความคิดรวบยอด การสื่อความหมาย กระบวนการที่ใช้และผลงานเป็นอย่างไรแล้ว บรรยายคุณภาพของงานเป็นต้น

2. การให้คะแนนเป็นรายองค์ประกอบ (Analytic score) คือ การให้คะแนนโดยพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของงาน และบรรยายภาพของงานแต่ละองค์ประกอบเป็นระดับ

องค์ประกอบของรูบริก (วัฒนาพร ระวังทุกข์, 2541, หน้า 73-74) ประกอบด้วย

1. แนวทางหรือเกณฑ์ (Criteria) ที่จะพิจารณาชิ้นงานหนึ่ง ๆ เช่น งานเขียน 1 ชิ้น มีแนวทางประเมิน โดยดูจากจุดมุ่งหมาย การจัดการองค์ประกอบต่าง ๆ รายละเอียด ท่วงทำนอง การเขียน หลักไวยากรณ์ ตัวสะกด เป็นต้น

2. คำอธิบายถึงลักษณะคุณภาพของแต่ละแนวทาง ซึ่งอาจเขียนเป็นลำดับตั้งแต่ดีเลิศไปจนถึงต้องปรับปรุง แนวทางอาจกำหนดเพิ่มเติมได้อีกหลายข้อเช่น การใช้หลักไวยากรณ์ ตัวสะกด

วิธีการนำเสนอของรายงานชิ้นนี้ คำอธิบายระดับคุณภาพควรให้ชัดเจน กระชับที่สุด เป็นคำอธิบายที่สามารถบอกได้ว่าทำไมถึงดีเลิศ ดี ต้องปรับปรุง หรืออาจใช้เป็นตัวเลข เช่น 1, 2, 3, 4

พอสรุปได้ว่าขั้นตอนการจัดทำเกณฑ์การประเมินประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่

1. กำหนดนิยามคุณภาพ โดยกำหนดลักษณะที่ต้องการวัดและกำหนดนิยามตัวอย่าง
2. เลือกมาตรวัดในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
3. กำหนดมาตรฐานคุณภาพโดยกำหนดเป็นระดับคุณภาพ เช่น ระดับ 4 หมายถึง

งานยอดเยี่ยม ระดับ 3 หมายถึง งานดี ระดับ 2 หมายถึง งานพอใช้ ระดับ 1 หมายถึง งานต้องแก้ไขปรับปรุง

กูดริช (Goodrich, 1997) ได้เสนอให้ใช้คะแนนรูบริก (Score rubric) เป็นวิธีการประเมินผลความสามารถของผู้เรียนซึ่งคะแนนรูบริก คือเครื่องมือในการให้คะแนนที่ประกอบด้วยรายการที่เป็นเกณฑ์ในการประเมินผลงานว่าจะประเมินเรื่องใด เช่น เป้าหมาย การจัดระบบ ระเบียบ รายละเอียด และในลักษณะเดียวกันก็แสดงระดับคุณภาพของผลงานจากระดับดีเลิศจนถึงระดับต่ำสุด ซึ่งกูดริช สนับสนุนว่าคะแนนรูบริกและแฟ้มสะสมผลงานสามารถนำมาใช้ร่วมกันได้เป็นอย่างดี

คะแนนรูบริก มีผลดีต่อการเรียนการสอนหลายประการ กล่าวคือ

1. เป็นเครื่องมือที่มีพลังในการเรียนการสอนและการประเมินผล สามารถที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงความสามารถของผู้เรียนได้เท่า ๆ กับการตรวจสอบความสามารถของผู้เรียน โดยการแสดงให้เห็นความคาดหวังของผู้สอนต่อผู้เรียนอย่างชัดเจนและแสดงให้เห็นว่าทำอะไรจึงจะบรรลุเป้าหมายนั้นซึ่งจะทำให้เกิดผลในด้านการพัฒนาความสามารถและการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. เป็นแนวทางให้นักเรียนประเมินตนเองในความรับผิดชอบต่องานของตนเอง
3. สามารถลดปริมาณเวลาของผู้สอนที่ใช้ในการประเมินผลงานของผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลกลับทันทีเกี่ยวกับจุดดี-จุดด้อยของตนเอง

สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ (2553, หน้า 198) กล่าวถึง วิธีการประเมินสภาพจริงที่มีการบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนกับการประเมินครูผู้สอน จึงควรประเมินผู้เรียนในทุกด้าน คือ ประเมินทั้งความรู้ ความคิด ด้านการแสดงออกและกระบวนการปฏิบัติผลผลิตของภาระงาน และด้านคุณธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตลอดจนค่านิยม มีดังนี้

1. การประเมินความรู้และความคิด (Knowledge) โดยมีวิธีการดังนี้

- 1.1 ใช้วิธีการสื่อสาร ครูผู้สอนอาจประเมินโดย

- 1.1.1 การถาม-ตอบในชั้นเรียน

- 1.1.2 การพบปะพูดคุยกับผู้เรียน

- 1.1.3 การพูดคุยกับคนอื่น
- 1.1.4 การอภิปรายในชั้นเรียน
- 1.1.5 การสอบปากเปล่า
- 1.1.6 การอ่านบันทึกเหตุการณ์ของผู้เรียน
- 1.1.7 การตรวจแบบฝึกหัดและการบ้าน
- 1.2 ใช้เครื่องมือวัดที่ครูผู้สอนเป็นผู้สร้าง โดยเครื่องมืออาจมีรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้
 - 1.2.1 แบบทดสอบอัตนัย
 - 1.2.2 แบบทดสอบแบบสั้น ๆ

3. แบบทดสอบแบบเลือกตอบ สำหรับแบบทดสอบแบบเลือกตอบ ครูผู้สอนควรใช้ในกรณีที่ต้องการทราบพื้นฐานความสามารถเบื้องต้นของผู้เรียนและควรเลือกใช้วิธีการให้ผู้เรียนเขียนตอบให้มาก ๆ เพื่อผู้เรียนจะได้แสดงความคิดเห็นได้กว้างขวาง

2. การประเมินการแสดงผลและกระบวนการปฏิบัติ (Performance and process) ครูผู้สอนประเมินได้โดย สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนทั้งรายบุคคล รายกลุ่มและความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม เช่น การประเมินการแสดงผล คือเป็นการประเมินในขณะที่ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมีกิจกรรมให้ผู้เรียนทำงานและกิจกรรมต่าง ๆ สิ่งที่ควรประเมินคือการสังเกตสีหน้าท่าทาง การพูดโต้ตอบระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียนการแสดงผลที่สนุกสนาน รวมทั้งการแสดงผลในการพูดโต้ตอบพัฒนาการทางด้านภาษา ความเข้าใจเรื่องของผู้เรียน

การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินผู้เรียนที่ควบคู่กับการแสดงผล สิ่งที่ควรประเมิน คือ การสังเกตการณ์เคลื่อนไหว กริยา ท่าทาง ความร่วมมือ ความคล่องตัว ความอดทน การใช้อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ในขณะการปฏิบัติงาน รวมทั้งการสังเกตการณ์มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน

3. การประเมินกระบวนการผลิตและผลผลิต (Process and product) เป็นการประเมินความเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดย

3.1 ประเมินจากผลผลิตของผู้เรียน ซึ่งเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการสำรวจ ค้นคว้าทดลองและการทำโครงการต่าง ๆ

3.2 ประเมินจากกระบวนการที่ทำให้เกิดผลผลิต เช่น แผนงาน โครงการ ผลการสาธิต การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

4. การประเมินแฟ้มสะสมงาน (Portfolio assessment) เป็นการประเมินความสำเร็จของผู้เรียนจากผลงาน โดยผู้เรียนสามารถเลือกใช้วิธีการและตัดสินใจเลือกผลงานที่เป็นชิ้นงานที่ดีที่สุด

หรือผลงานที่แสดงถึงความสนใจ ความสามารถ ทักษะ เจตคติและพัฒนาการผู้เรียน สำหรับการประเมินแฟ้มงานเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบร่องรอยของการเรียน

5. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านเจตคติ คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม วิธีการประเมินที่เหมาะสมและได้ข้อมูลตรงกับสภาพความเป็นจริงนั้น ครูผู้สอนควรใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งครูผู้สอนเป็นผู้สังเกตเอง โดยจะมีข้อมูลจากผู้ประเมินหลายฝ่าย มีวิธีการประเมินหลากหลายวิธี และมีการประเมินหลายครั้ง เครื่องมือที่ใช้การประเมินเช่น

5.1 แบบสังเกตพฤติกรรม

5.2 แบบสำรวจรายการ

5.3 แบบประเมินค่า

สิ่งที่ต้องประเมินและวิธีการประเมินดังกล่าวข้างต้นเป็นการให้เห็นภาพผลรวมของผู้เรียนตลอดปีหรือตลอดภาคเรียน และเป็นการประเมินที่มุ่งเน้นเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคน มากกว่าการนำคะแนนที่ได้ของผู้เรียนแต่ละคนมาเปรียบเทียบกันเพื่อจัดกลุ่ม ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องระลึกเสมอว่าการประเมินสภาพจริงเป็นการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และควรใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เพื่อให้ผลของการประเมินนั้น ๆ มีความเที่ยงตรงเชื่อถือได้ ซึ่งอาจใช้วิธีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การประเมินตนเอง
2. การสังเกตการณ์แสดงออกเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม
3. ชิ้นงาน ผลงาน รายงาน
4. การสัมภาษณ์
5. การบันทึกของผู้เรียน
6. แฟ้มสะสมงาน
7. การประเมินภาคปฏิบัติ
8. การทดสอบ
9. การแสดงบทบาทสมมติ
10. การนำเสนอด้วยวาจา และการแสดงละคร
11. แบบสอบถาม
12. การปฏิบัติทดลอง
13. โครงการงาน
14. การอภิปราย/ โต้วาที

15. การสร้างสถานการณ์จำลอง

16. การแสดง/ การสาธิต

สมนึก นนธิจันทร์ (2545, หน้า 76) ได้กล่าวถึงการประเมินผลจากสภาพจริงมีวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สอนได้ข้อมูลของผู้เรียนที่ตรงตามสภาพจริงจากวิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ จากการศึกษาโดยทั่วไปพบว่า การประเมินผลจากสภาพจริงมีวิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

1. การสังเกต
2. การสัมภาษณ์
3. การสอบถาม
4. การตรวจผลงาน
5. การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง
6. การเยี่ยมบ้าน
7. การศึกษารายกรณี
8. การใช้แบบทดสอบเน้นการปฏิบัติจริง
9. ระเบียบสะสม
10. การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน

1. การสังเกต (Observation) คือ การพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่งอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยใช้อวัยวะสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งห้าส่วนโดยเฉพาะตาและหูในการพิจารณาสิ่งนั้น ๆ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์, 2529 อ้างถึงใน สมนึก นนธิจันทร์, 2545, หน้า 76) กล่าวว่าการสังเกตเป็นกระบวนการที่ผู้สอนเฝ้าดูพฤติกรรมหรือร่องรอยพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนด้วยอวัยวะสัมผัสตาและหูแล้วจึงบันทึกผลการสังเกตลงในแบบบันทึกข้อมูล การสังเกตเป็นวิธีการประเมินผลวิธีหนึ่งที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมด้านการใช้ความคิด การปฏิบัติงาน โดยเฉพาะด้านอารมณ์ ด้านความคิดและ ลักษณะนิสัยของผู้เรียนซึ่งสามารถทำได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน หรือในสถานการณ์อื่น ๆ

วิธีการสังเกต หากใช้วิธีการในการสังเกตเป็นเกณฑ์ กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2529 อ้างถึงใน สมนึก นนธิจันทร์, 2545, หน้า 77) แบ่งการสังเกตได้เป็น 2 ชนิด คือ

1. การสังเกตทางตรง คือ วิธีการที่ผู้สังเกตเป็นผู้สังเกตด้วยตนเองตลอดเวลา เช่น ผู้ศึกษาสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนหญิงสายหยุดในช่วงโมงเรียนภาษาอังกฤษ หลังจากที่ทราบว่าจะไม่ชอบเรียนภาษาอังกฤษ

2. การสังเกตทางอ้อม คือวิธีการที่ผู้สังเกตมิได้สังเกตด้วยตนเอง แต่ให้ตัวแทนหรือบุคคลอื่นไปสังเกตแทนแล้วกลับมาเล่าพฤติกรรมที่สังเกตให้ฟัง

ปรีชา วิหคโต (2533 อ้างถึงใน สมนึก นนธิจันทร์, 2545, หน้า 77) ได้แบ่งวิธีการสังเกตเป็น 3 วิธีคือ

1. การสังเกตโดยการเข้าร่วมกิจกรรม วิธีนี้ผู้สอนจะเฝ้าดูผู้เรียน โดยการเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้เรียน ทำเป็นพวกเดียวกันกับผู้เรียนแล้วสังเกตพฤติกรรม

2. วิธีการสังเกตโดยไม่เข้าร่วมกิจกรรม วิธีนี้ผู้สอนจะเป็นผู้อยู่ภายนอก จะไม่เข้าไปร่วมกิจกรรมด้วย

3. วิธีการสังเกตแบบลอบดู เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตไม่แสดงตัวให้ปรากฏ แต่จะใช้วิธีลอบสังเกตด้วยกล้องส่องทางไกล ลอบติดไมโครโฟน ลอบฟังทางโทรศัพท์ ลอบถ่ายภาพหรือใช้กระจกทางเดียวในการสังเกต

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 อ้างถึงใน สมนึก นนธิจันทร์, 2545, หน้า 77) กล่าวว่า การสังเกตสามารถกระทำได้โดยวิธีการที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ การสังเกตโดยการตั้งใจจะมีโครงสร้างโดยครูจะกำหนดพฤติกรรมที่ต้องสังเกต ช่วงเวลาสังเกต และวิธีการสังเกต ส่วนการสังเกตโดยไม่ตั้งใจหรือไม่มีโครงสร้าง จะไม่มีกำหนดรายการสังเกตไว้ล่วงหน้า ครูผู้สอนพบพฤติกรรมการแสดงออกที่มีความหมายหรือสะดุดความสนใจครูจะทำการบันทึกย่อแล้วนำไปขยายความภายหลัง

ในการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการกับข้อเท็จจริง กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2529, หน้า 37-53) ได้ให้หลักการสังเกตดังนี้

1. ควรมีการวางแผนเป็นขั้นตอนในการดำเนินการสังเกต โดยยึดจุดมุ่งหมายเป็นเกณฑ์ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น ๆ

2. ในการสังเกตครั้งหนึ่ง ๆ ควรสังเกตเพียงบุคคลเดียวในแต่ละสถานการณ์

3. ควรสังเกตสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่ถูกสังเกต เพื่อประกอบการพิจารณาว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเหมาะสมหรือสอดคล้องกับสถานการณ์นั้น ๆ หรือไม่

4. การสังเกตบุคคลหนึ่งไม่ควรสังเกตเพียงสถานการณ์เดียว ควรสังเกตหลาย ๆ สถานการณ์จึงจะเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลนั้นอย่างละเอียด

5. การสังเกตบุคคลในสถานการณ์เดียว ควรสังเกตหลาย ๆ ครั้งเท่าที่จะทำได้

6. การสังเกตที่ดีต้องมีการบันทึกการสังเกตไว้ทุกครั้ง เพื่อช่วยบันทึกความจำและดูพัฒนาการหรือความถี่ของพฤติกรรมต่าง ๆ

7. ในขณะที่สังเกตควรทำให้เป็นกลาง ไม่ใส่อคติหรือความเห็นส่วนตัวเข้าไป เพราะอาจทำให้ข้อมูลที่ได้ผิดพลาดไปจากข้อเท็จจริง

การบันทึกการสังเกต

การสังเกตส่วนใหญ่จะไม่มีกรจดบันทึก โดยจะสรุปหรือตีความกันภายในระยะเวลาสั้น ๆ แต่ถ้ามีการบันทึกจะมีคุณค่ามาก เพราะจะช่วยให้ครูผู้สอนมองเห็นภาพของผู้เรียนที่สามารถอ้างอิงหรือนำไปเปรียบเทียบระหว่างเวลาหนึ่งกับเวลาหนึ่งได้ ดังนั้นเมื่อมีการสังเกตแล้วก็ควรจะบันทึกทุกครั้งไป หากบันทึกการสังเกตไว้ไม่ดี ไม่ละเอียด ไม่ถูกต้อง หรือไม่ตรงกับข้อเท็จจริง ก็แทบจะไม่มีประโยชน์อันใด เพราะข้อมูลนั้นบิดเบือนไปจากสภาพที่เป็นจริง การตีความพฤติกรรมย่อมจะผิดพลาดไปจากความเป็นจริงเช่นกัน

หลักการบันทึกการสังเกต

ในการบันทึกการสังเกตแต่ละครั้ง ควรยึดหลักการดังต่อไปนี้

1. บันทึกพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างชัดเจนหรือเห็น ได้ชัดเจน
2. ใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจและสื่อความหมาย
3. ควรรีบบันทึกการสังเกตทันทีที่การสังเกตเสร็จสิ้นลง
4. การบันทึกการสังเกตที่ดีไม่ควรใส่ความเห็นของผู้สังเกตไปปะปนพฤติกรรม

ที่แสดงออกควรแยกไว้คนละหัวข้อ

การสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ได้ดี เช่น ความคิด ความรู้สึก กระบวนการในการทำงาน วิธีการแก้ปัญหา การสัมภาษณ์หากนำไปใช้ประกอบกับวิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ จะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความมั่นใจยิ่งขึ้น

การสัมภาษณ์มีความหมายและคำจำกัดความความหลายความหมาย เช่น การสัมภาษณ์หมายถึง การพูด คอย สนทนา ซักถามกันอย่างมีจุดมุ่งหมาย (สวัสดี สุวรรณอักษร, 2525 อ้างถึงใน สมนึก นนธิจันทร์หน้า, 2545, หน้า 82) หรือตามความหมายของพจนานุกรม การสัมภาษณ์หมายถึง การพบปะของคน 2 คนหรือมากกว่านั้น โดยมีการนัดหมายกันไว้ล่วงหน้าเพื่อสนทนากันในบางเรื่อง ในทำนองเดียวกัน จิตรอารี เนตรหิน (2535 อ้างถึงใน สมนึก นนธิจันทร์หน้า, 2545, หน้า 82) ให้ความหมายว่า การสัมภาษณ์เป็นการสนทนากันอย่างมีจุดหมาย โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูล มีความเข้าใจในความรู้สึก และมีการวางแผนร่วมกัน

อาจกล่าวได้ว่า วิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอนนั้น ต้องใช้วิธีที่หลากหลาย มีการสังเกต การสัมภาษณ์และจดบันทึก การเยี่ยมบ้าน การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง การศึกษารายกรณี การใช้แบบทดสอบเน้นการปฏิบัติจริง ระเบียบสะสม การประเมินผลโดยใช้

เพิ่มสะสมผลงาน เป็นต้น แต่สิ่งที่จะต้องประเมินและวิธีการประเมินดังกล่าวข้างต้นเป็นการให้เห็นภาพผลรวมของผู้เรียนตลอดปีหรือตลอดภาคเรียน เป็นการประเมินที่มุ่งเน้นเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคน

3.4 ลักษณะสำคัญของการวัดและการประเมินผลจากสภาพจริง

Burke, Fogarty and Belgrad (1994 อ้างถึงใน สุรศักดิ์ อมรรัตน์ศักดิ์, 2553, หน้า 193) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพจริง ดังนี้

1. งานที่ปฏิบัติเป็นงานที่มีความหมาย (Meaningful task) งานที่ให้นักเรียนปฏิบัติต้องเป็นเหตุการณ์จริงมากกว่ากิจกรรมที่จำลองขึ้นเพื่อใช้ในการทดสอบ
2. เป็นการประเมินรอบด้านด้วยวิธีการที่หลากหลาย (Multiple assessment) เป็นการประเมินนักเรียนทุกด้าน ทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะนิสัย โดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสม สอดคล้องกับวิธีแห่งการเรียนรู้และพัฒนาการของนักเรียน เน้นให้นักเรียนตอบสนองด้วยการแสดง สร้างสรรค์ ผลิตหรือทำงานในการประเมินต้องประเมินหลาย ๆ ครั้งด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม เน้นการลงมือปฏิบัติมากกว่าการประเมินความรู้
3. ผลผลิตมีคุณภาพ (Quality products) นักเรียนจะมีการประเมินตนเองตลอดเวลา และพยายามแก้ไขจุดด้อยของตนเองจนกระทั่งได้ผลงานที่ผลิตขึ้นอย่างมีคุณภาพ นักเรียนเกิดความพึงพอใจในผลงานของตนเอง มีการแสดงผลงานของนักเรียนต่อสาธารณชน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้เรียนรู้และชื่นชมจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีโอกาสเลือกปฏิบัติงานได้ตามความพึงพอใจ นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องมีมาตรฐานของงานหรือสภาพความสำเร็จของงานที่เกิดจากการกำหนดร่วมกันระหว่างครู นักเรียน และอาจรวมถึงผู้ปกครองด้วย มาตรฐานหรือสภาพความสำเร็จดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่ช่วยบ่งบอกว่างานของนักเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับใด
4. ใช้ความคิดระดับสูง (Higher-order thinking) ต้องพยายามให้นักเรียนแสดงออกหรือผลิตผลงานขึ้นมา ซึ่งเป็นผลงานที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินทางเลือก ลงมือกระทำ ตลอดจนการใช้ทักษะการแก้ปัญหาเมื่อพบปัญหาที่เกิดขึ้น
5. มีปฏิสัมพันธ์ทางบวก (Positive interaction) นักเรียนต้องไม่รู้สึกริแค้น หรือเบียดเบียนต่อการประเมิน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนต้องเกิดความร่วมมือที่ดีต่อกันในการประเมินและการใช้ผลการประเมินแก้ไขปรับปรุงนักเรียน
6. งานและมาตรฐานต้องชัดเจน (Clear tasks and standard) งานและกิจกรรมที่จะให้นักเรียนปฏิบัติต้องมีขอบเขตที่ชัดเจน สอดคล้องกับจุดหมายหรือสภาพที่คาดหวังที่ต้องการให้เกิดพฤติกรรม

7. มีการสะท้อนตนเอง (Self reflections) ต้องมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น หรือเหตุผลต่อการแสดงออก การกระทำ หรือผลงานของตนเองว่า ทำไมถึงปฏิบัติ ทำไมถึงชอบ ทำไมถึงไม่ชอบ

8. มีความสัมพันธ์กับชีวิตจริง (Transfer into life) ปัญหาที่เป็นสิ่งเร้าให้นักเรียนได้ตอบสนอง ต้องเป็นปัญหาที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน พฤติกรรมที่ประเมินต้องเป็นพฤติกรรมที่แท้จริงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันทั้งที่ในโรงเรียนและที่บ้าน ดังนั้นผู้ปกครอง นักเรียนจึงมีบทบาทอย่างมากในการประเมินตามสภาพจริง

9. เป็นการประเมินอย่างต่อเนื่อง (Conongoing or formative) ต้องประเมินนักเรียนตลอดเวลาและทุกสถานที่อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งจะให้เห็นพฤติกรรมที่แท้จริง เห็นพัฒนาการค้นพบจุดเด่นและจุดด้อยของนักเรียน

10. เป็นการบูรณาการความรู้ (Integration of knowledge) งานที่ให้นักเรียนลงมือปฏิบัตินั้น ควรเป็นงานที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถและทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ในสาขาวิชา ลักษณะสำคัญดังกล่าวจะช่วยแก้ไขจุดอ่อนของการวัดและประเมินแบบเดิมที่พยายามแยกย่อยจุดประสงค์ออกเป็นส่วน ๆ และประเมินเป็นเรื่อง ๆ ดังนั้นนักเรียนจึงขาดโอกาสที่จะบูรณาการความรู้และทักษะจากวิชาต่าง ๆ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานหรือแก้ปัญหาที่พบ ซึ่งสอดคล้องกับชีวิตประจำวันทั้งงานแต่ละงานหรือปัญหาแต่ละปัญหาต้องใช้ความรู้ ความสามารถและทักษะจากหลาย ๆ วิชามาช่วยในการทำงานหรือแก้ไขปัญหา

Rudner and Boston (1994) ได้กล่าวถึงลักษณะของการประเมินตามสภาพจริงที่ดีไว้ดังนี้

1. เป็นภาระงานปัญหาที่มีความหมาย มีคุณค่าซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหา และผลลัพธ์ของการเรียนการสอน

2. นำไปใช้กับชีวิตประจำวันได้

3. แสดงระดับต่าง ๆ ของความรู้ รู้ว่าทำไม รู้ว่าอย่างไร

4. เน้นผลผลิตและกระบวนการ แสดงความหมายทั้งพัฒนาการและผลสัมฤทธิ์

5. มีหลากหลายมิติ หลากหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นงานตามคำสั่ง (งานเขียนในชั้นเรียน) และงานที่สะสมไว้ (แฟ้มสะสมงาน)

6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง

7. ต้องวัดความคิดที่ซับซ้อน ทักษะการคิดระดับสูง

8. ชัดเจน ถูกต้อง และแสดงมาตรฐานอย่างเปิดเผย

9. ยุติธรรมในวิธีการให้คะแนน การนำไปใช้

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการประเมินตามสภาพจริงและการประเมินแบบเดิมมีความแตกต่างกันดังนี้

ตารางที่ 3 การประเมินตามสภาพจริงและการประเมินแบบเดิม

ประเมินตามสภาพจริง	ประเมินแบบเดิม
1. ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนมากกว่าประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด	1. ประเมินตามเกณฑ์ที่ผู้สอนตั้งไว้
2. เน้นทักษะการคิดขั้นสูง	2. เน้นทักษะการคิดขั้นต่ำ
3. เน้นการประเมินในภาพรวม	3. เป็นการประเมินเพียงบางส่วน
4. ประเมินจากชิ้นงานและพัฒนาการของงาน	4. ประเมินจากการทดสอบเท่านั้น
5. ผู้เรียนมีส่วนในการกำหนดเกณฑ์และการประเมิน	5. ผู้สอนกำหนดเกณฑ์การประเมิน
6. มีวิธีการหาคำตอบที่หลากหลาย	6. มีวิธีการหาคำตอบแบบเดียว

ลักษณะสำคัญของการวัดและการประเมินผลจากสภาพจริงมีดังนี้ (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 159)

1. การวัดและการประเมินผลจากสภาพจริงมีลักษณะสำคัญคือ ใช้วิธีการประเมินกระบวนการคิดที่ซับซ้อนความสามารถในการปฏิบัติงาน ศักยภาพของผู้เรียนในด้านของผู้ผลิต และกระบวนการที่ได้ผลผลิตมากกว่าที่จะประเมินว่าผู้เรียนสามารถจดจำความรู้อะไรได้บ้าง
2. เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียน เพื่อวินิจฉัยผู้เรียนในส่วนที่ควรส่งเสริมและส่วนที่ควรแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพตามความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของแต่ละบุคคล
3. เป็นการประเมินที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมประเมินผลงานของทั้งตนเองและของเพื่อนร่วมห้อง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตัวเอง เชื่อมั่นตนเอง สามารถพัฒนาข้อมูลได้
4. ข้อมูลที่ประเมินได้จะต้องสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการเรียนการสอนและการวางแผนการสอนของผู้สอนว่าสามารถตอบสนองความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้หรือไม่
5. ประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริงได้
6. ประเมินด้านต่าง ๆ ด้วยวิธีที่หลากหลายในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

การประเมินตามสภาพจริง เกิดขึ้นเพื่อจัดจุดอ่อนบางประการของการประเมินผลแบบเดิม โดยมีหลักการหรือแนวคิดสำคัญของนักการศึกษา (อ้างถึงใน สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ, 2544, หน้า 98)

1. การประเมินแนวใหม่มุ่งเน้นว่าความรู้ในเรื่องหนึ่ง ที่มีความหมายได้หลากหลาย มิได้มีความหมายเดียวสำหรับทุกคนในทุกโอกาส (Roderick, 1991)

2. การเรียนรู้เป็นเรื่องของกระบวนการที่เป็นธรรมชาติ มีบูรณาการ และเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต มิใช่เป็นเรื่องของการหยิบยื่นหรือยัดให้เรียนรู้ ผู้เรียนต้องกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าเพื่อหาความหมายของสิ่งที่เรียน การเรียนรู้จึงเป็นผลจากการปฏิบัติจริงมากกว่าการทำซ้ำหรือทำตามคำบอกกล่าวเท่านั้น (Newman & Archbald, 1992)

3. การประเมินแนวใหม่มุ่งเน้นกระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) ที่เกิดขึ้น กระบวนการมีความสำคัญเช่นเดียวกับผลผลิตจากการกระทำมุ่งเน้นการพิจารณาว่าผู้เรียนได้รู้อะไร เรียนรู้ได้อย่างไร และทำไมจึงเรียนรู้เช่นนั้น (Hutchings, 1993; Johnson, 1992 อ้างถึงใน คันสร คงยืน, 2552)

4. การประเมินแนวใหม่มุ่งเน้นการสืบสวนสอบสวน (Inquiry) กล่าวคือเน้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาตามสภาพที่แท้จริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งผู้เรียนจะต้องสังเกต คิดถามและทดสอบความคิดของตนเอง (Herman, Aschbacher, & Winter, 1992)

5. การประเมินแนวใหม่มีจุดหมายเพื่อกระตุ้น และอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (Johnson, 1989 อ้างถึงใน สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ, 2544) เมื่อผู้เรียนได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการเรียน จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับแนวทางใหม่ ๆ และสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้กว้างยิ่งขึ้น

6. การประเมินแนวใหม่เน้นการเชื่อมโยงระหว่างพุทธิพิสัย (Cognitive) จิตพิสัย (Affective) และทักษะพิสัย (Skill) เมื่อผู้เรียนเห็นความสำคัญของกิจกรรมการเรียน ผู้เรียนย่อมเกิด ความสนใจที่จะศึกษาและเกิดพยายามยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้สามารถเรียนรู้สิ่งนั้น ๆ ได้อย่างมาก (Raven, 1992 อ้างถึงใน สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ, 2544)

7. การประเมินแนวใหม่มีความเชื่อว่าการตัดสินใจในสิ่งที่จะสอน และสิ่งที่จะวัดเป็นเรื่องอัตนัย (Subjective) และเป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณค่า (Value) (Bintz, 1991 อ้างถึงใน สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ, 2544)

8. การประเมินแนวใหม่ เน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยผู้สอนควรร่วมมือกับ ผู้เรียนในการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนและร่วมกันตรวจสอบว่าได้เรียนรู้มากน้อยเพียงใด ซึ่งนับเป็น กระบวนการตัดสินใจเชิงประชาธิปไตย (Heron, 1988 อ้างถึงใน สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ, 2544)

9. การประเมินแนวใหม่เชื่อว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดจากความร่วมมือ (Collaborative process) กล่าวคือ ผู้เรียนและผู้สอนถือเป็นผู้เรียนที่ต้องร่วมมือกัน มีอิสระที่จะแสดงออกทางความคิดและทดสอบความคิดซึ่งกันและกัน ทั้งผู้เรียนและผู้สอนต้องมีความรับผิดชอบทางปัญญาต่อกัน เพื่อสร้างหลักสูตรที่ใช้ในชั้นเรียน (Bintz, 1991)

ลักษณะการประเมินตามสภาพจริง มีลักษณะต่อไปนี้

1. การปฏิบัติตามสภาพจริง การประเมินนี้ผู้สอนต้องจัดให้ผู้เรียนได้แสดงออกในการปฏิบัติจริง การคิดสร้างสรรค์ การผลิตผลงาน ได้แสดงออกในการปฏิบัติจริง การคิดสร้างสรรค์ การผลิตผลงาน การกระทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับสิ่งที่เรียน เช่น เรียนวิทยาศาสตร์โดยการทำโครงการทดลองทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

2. การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดในระดับสูง การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทำมีความสัมพันธ์กับชีวิตจริง ที่ท้าทายการใช้สติปัญญาของผู้เรียนบนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งด้านการเรียนความถนัด และความสนใจ

3. เกณฑ์การประเมิน เป็นการใช้นิยามเกณฑ์การประเมินที่เกิดจากวัตถุประสงค์ที่ครูและนักเรียนเป็นผู้ร่วมกำหนดขึ้น มิใช่เกณฑ์มาตรฐานที่ผู้หนึ่งผู้ใดกำหนด ฉะนั้นเกณฑ์ที่ใช้ประเมินจึงมีลักษณะเปิดเผยและรับรู้

4. เป็นการประเมินตนเอง (Self assessment) การประเมินตนเองเป็นส่วนสำคัญต่อการปฏิบัติภารกิจในชีวิตจริง ด้วยเหตุผลคือ

4.1 ช่วยให้เห็นความสามารถของตนเมื่อเทียบกับมาตรฐานทั่วไปในสังคม

4.2 เพื่อพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนทิศทางในการดำเนินงาน

4.3 เพื่อริเริ่มการตรวจสอบความก้าวหน้าของตนเองด้วยรูปแบบต่าง ๆ

การประเมินตนเอง เป็นลักษณะการประเมินแบบมีส่วนร่วมของผู้เรียนเพราะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เห็นความก้าวหน้าของตนเอง รับรู้ค่ายก้องชมเชยเพื่อนำไปพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น อันเป็นธรรมชาติในโลกของความจริง

5. การประเมินตามสภาพจริง ทำให้ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากการยึดครูเป็นศูนย์กลาง มาเป็นยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

6. การนำเสนอผลงาน การประเมินตามสภาพจริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานของตนเองต่อสาธารณชน ทำให้มองเห็นความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน เพราะการนำเสนอขึ้นก้นกรองมาจากการปฏิบัติจริง มั่นใจได้ว่าเกิดจากการเรียนรู้ตามศักยภาพและความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง

ส. วาสนา ประवालพุกษ์ (2539, หน้า 50) กล่าวว่า การประเมินผลจากสภาพจริงเป็นการวัดโดยเน้นให้ผู้เรียนได้นำความรู้แนวคิดในวิชาการต่าง ๆ ที่เรียน เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาโดยใช้ทักษะการคิดที่ซับซ้อน (Complex thinking) มากกว่าที่จะถามความสามารถขั้นต้น หรือความสามารถย่อย ๆ เป็นการวัดผู้เรียนโดยรวมทั้งด้านความคิด เจตคติ และการกระทำไปพร้อม ๆ กัน

การประเมินตามสภาพจริง เป็นการประเมินเชิงคุณภาพอย่างต่อเนื่องในด้านความรู้ ความคิด พฤติกรรม วิธีการปฏิบัติ และผลของการปฏิบัติของผู้เรียน และการประเมินแบบนี้จะมีประสิทธิภาพเมื่อมีการประเมินการปฏิบัติของผู้เรียนในสภาพที่เป็นจริง การประเมินตามสภาพจริงเน้นการประเมินทักษะการคิดซับซ้อน ความสามารถในการแก้ปัญหา และการแสดงออกรวมถึงวิธีการปฏิบัติและผลของการปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการที่ใช้ประเมิน ได้แก่ การสังเกตอย่างเป็นระบบและไม่เป็นระบบ การทำงานกลุ่ม การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

อภันตรี ฉลอง (2548, หน้า 42) กล่าวว่า ลักษณะที่สำคัญของการประเมินตามสภาพจริงมีดังนี้

1. เป็นการประเมินที่กระทำไปพร้อมกันกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งสามารถทำได้ตลอดเวลาที่ทุกสถานการณ์
2. เป็นการประเมินที่เน้นการแสดงผลของผู้เรียนที่แสดงออกมาจริง ๆ
3. เน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างเด่นชัด และให้ความสำคัญกับการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน
4. เน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน
5. ตั้งอยู่บนรากฐานของสถานการณ์ที่เป็นจริง
6. ใช้ข้อมูลที่หลากหลายมีการเก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติในทุก ๆ ด้าน
7. เน้นคุณภาพของงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการบูรณาการความรู้ความสามารถหลาย ๆ ด้านของผู้เรียน
8. เน้นการวัดความสามารถในการคิดระดับสูง (ทักษะการคิดที่ซับซ้อน) เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์
9. ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชม ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน และผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข
10. เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอน

หลักการที่จำเป็นของการประเมินผลตามสภาพจริง

1. เป็นการประเมินความก้าวหน้า และการแสดงออกของนักเรียนแต่ละคน มิใช่เปรียบเทียบกับกลุ่ม
2. การประเมินผลจากสภาพจริงจะต้องมีรากฐานบนพัฒนาการและการเรียนรู้ทางสติปัญญาที่หลากหลาย
3. การประเมินผลจากสภาพจริงและการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมจะจัดทำให้ส่งเสริมซึ่งกันและกัน
4. ความรู้ในเนื้อหาทั้งทางกว้างและทางลึกจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้มากขึ้น
5. การเรียน การสอน การประเมิน จะต้องหลอมรวมกัน และการประเมินต้องประเมินอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาที่ทำการเรียนการสอน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วม
6. การเรียน การสอน การประเมิน เน้นการปฏิบัติจริงในสภาพที่สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับธรรมชาติความเป็นจริงของการดำเนินชีวิต งาน/ กิจกรรมการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดงานด้วยตนเอง
7. การเรียนการสอนจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาศักยภาพให้เต็มที่สูงสุด ตามสภาพที่เป็นจริงของแต่ละบุคคล

วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลจากสภาพจริง

3.5 การออกแบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

การใช้วิธีประเมินตามสภาพจริง จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญที่มีความสัมพันธ์ คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการเรียนการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล

ลักษณะข้างต้น ก็คือ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งครอบคลุมทุกด้าน ทั้งความรู้ ทักษะและเจตคติ จากนั้นจึงออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเก่ง ดี มีความสุข และนำสู่กระบวนการวัดและประเมินผลให้ครบถ้วนตามเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ อาจดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. กำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning outcome)
2. กำหนดสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผลการเรียน
3. กำหนดหน่วยการเรียนรู้
4. พัฒนาเทคนิควิธีการเรียนรู้
5. จัดทำแผนการสอน
6. การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
7. กำหนดบทบาทผู้เรียน ครูและผู้เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้

การออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงการประเมินผลเพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนรู้ต่อไปอีก อาจกำหนดขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มวิชา รายวิชา
2. การกำหนดคำอธิบายรายวิชาหรือสาระการเรียนรู้
3. การกำหนดผลการเรียนรู้
4. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เป็นหน่วยการเรียนรู้ให้สามารถลงมือปฏิบัติกิจกรรมได้
5. การมอบหมายงาน เพื่อให้ นักเรียนมีโอกาสรสร้างความรู้ โครงการ ชิ้นงาน
6. การวัดและการประเมินผลตามสภาพจริง ต้องสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง
7. การออกแบบสื่อเพื่อเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้
8. การออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
9. การกำหนดรูปแบบการคิดวิเคราะห์ ฝึกการคิดเชิงระบบ
10. บทบาทของครู ในฐานะผู้เอื้ออำนวยความสะดวกและเป็นที่ปรึกษา
11. บทบาทของผู้เรียน เป็นผู้ลงมือปฏิบัติ แสวงหาความรู้ตลอดจนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล

การออกแบบวัดและประเมินผลตามสภาพจริง นำไปสู่การค้นหาความสามารถทักษะ การคิดเชิงระบบ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การค้นหาจุดเด่นและจุดที่ต้องพัฒนาเพื่อความก้าวหน้าและมีสุข การวัดและประเมินจึงควรคำนึงถึงต่อไปนี้

1. ให้ผู้เรียนมีโอกาสดแสดงออก สร้างสรรค์ ผลงาน
2. กระตุ้นให้ผู้เรียนถึงความคิดขั้นสูง กระบวนการคิดที่ซับซ้อนและทักษะเพื่อการแก้ปัญหา
3. ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนต้องเป็นผลที่ได้จากการวัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องสัมพันธ์กับสภาพที่เป็นจริงในชีวิต
4. ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้เกิดการประยุกต์เข้ากับโลกแห่งความเป็นจริงตามธรรมชาติและสถานการณ์จริง
5. ตรวจสอบวัดและตัดสินใจโดยอิงหลักเกณฑ์

การประเมินตามสภาพจริงโดยใช้ Rubrics มีแนวทางการให้คะแนนเป็น 2 รูปแบบคือ

1. รูบริกแบบองค์รวมหรือภาพรวม (Holistic scoring rubrics) มีลักษณะเป็นเกณฑ์การให้คะแนนชิ้นงานโดยพิจารณาภาพรวมหรือองค์รวมของชิ้นงานนั้นมีลักษณะอย่างไรบ้าง

รูบรีคประเภทนี้จะบรรยายคุณภาพโดยรวมของชิ้นงานลดหลั่นตามระดับคุณภาพตั้งแต่สูงสุดจนถึงต่ำสุด

2. รูบรีคแบบแยกมิติหรือแยกองค์ประกอบ (Analytic scoring rubric)

มีลักษณะเป็นเกณฑ์การให้คะแนนชิ้นงาน โดยพิจารณาคุณภาพของชิ้นงานเป็นรายองค์ประกอบหรือรายมิติ รูบรีคประเภทนี้จะบรรยายคุณภาพของชิ้นงานเป็นรายองค์ประกอบลดหลั่นตามระดับคุณภาพตั้งแต่สูงสุดถึงต่ำสุด และถ้าองค์ประกอบหรือมิติที่พิจารณามีน้ำหนักไม่เท่ากันก็สามารถกำหนดน้ำหนักไม่เท่ากันในเกณฑ์เหล่านั้นได้ตามความเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง รูบรีคประเภทนี้เหมาะที่จะใช้กับการประเมินเพิ่มสะสมงานที่ต้องการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนของนักเรียนเพื่อที่จะได้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนาของนักเรียนต่อไป

ขั้นตอนการสร้างรูบรีคมีดังนี้ (สมศักดิ์ ภูวิภาดารรรณ, 2544, หน้า 44)

1. กำหนดเนื้อหา มโนทัศน์ หรือจุดประสงค์ที่ต้องการประเมิน ซึ่งอาจจะกำหนดเป็นมิติต่าง ๆ ของสิ่งที่ประเมินหรือลักษณะเด่นของจุดประสงค์การเรียนรู้ก็ได้
2. ระบุประเภทของเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน
3. ระบุรายการพฤติกรรม คุณลักษณะของผลงาน หรือสิ่งที่บ่งชี้ที่แสดงถึงการบรรลุถึงจุดประสงค์การเรียนรู้หรือมิติที่ต้องการประเมิน
4. คัดเลือกรายการพฤติกรรม คุณลักษณะของผลงาน หรือสิ่งบ่งชี้ที่สำคัญที่สามารถวัดและตัดสินได้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือมิติที่ต้องการประเมิน
5. นำรายการที่คัดเลือกไว้มาจัดอันดับความสำคัญและกำหนดคุณภาพในแต่ละระดับ
6. บรรยายคุณภาพของเกณฑ์การประเมินในแต่ละรายการหรือแต่ละมิติโดยใช้ภาษาที่ชัดเจน

3.6 ขั้นตอนการประเมินตามสภาพจริง

การประเมินตามสภาพจริงมีการดำเนินงานตามขั้นตอนต่อไปนี้ (อนุวัติ คุณแก้ว, 2548, หน้า 115 อ้างถึงใน ส.วาสนา ประवालพฤกษ์, 2544, หน้า 1)

1. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการประเมิน ต้องสอดคล้องกับสาระ มาตรฐาน จุดประสงค์การเรียนรู้และสะท้อนการพัฒนาด้วย
2. กำหนดขอบเขตในการประเมิน ต้องพิจารณาเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน เช่น ความรู้ ทักษะและกระบวนการ ความรู้สึก คุณลักษณะ เป็นต้น
3. กำหนดผู้ประเมิน โดยพิจารณาผู้ประเมินว่าจะมีใครบ้าง เช่น นักเรียนประเมินตนเอง เพื่อนนักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. เลือกใช้เทคนิคและเครื่องมือในการประเมิน ควรมีความหลากหลายและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ วิธีการประเมิน เช่น การทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกพฤติกรรม แบบสำรวจความคิดเห็น บันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เพิ่มสะสมงาน ฯลฯ

5. กำหนดเวลาและสถานที่ที่จะประเมิน เช่น ประเมินระหว่างนักเรียนทำกิจกรรมระหว่างทำงานกลุ่ม/ โครงการ วันใดวันหนึ่งของสัปดาห์ เวลาว่าง/ พักกลางวัน ฯลฯ

6. วิเคราะห์ผลและวิธีการจัดการข้อมูลการประเมิน เป็นการนำข้อมูลจากการประเมินมาวิเคราะห์โดยระบุสิ่งที่วิเคราะห์ เช่น กระบวนการทำงาน เอกสารจากเพิ่มสะสมงาน ฯลฯ รวมทั้งระบุวิธีการบันทึกข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

7. กำหนดเกณฑ์ในการประเมิน เป็นการกำหนดรายละเอียดในการให้คะแนนผลงานว่าผู้เรียนทำอะไร ได้สำเร็จหรือว่ามีระดับความสำเร็จในระดับใด คือ มีผลงานเป็นอย่างไร การให้คะแนนอาจจะให้ในภาพรวมหรือแยกเป็นรายให้สอดคล้องกับงานและจุดประสงค์การเรียนรู้

อาจกล่าวสรุปได้ว่าการประเมินตามสภาพจริงเป็นขั้นตอนที่ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนด ผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการ โดยวิเคราะห์จากหลักสูตรกลาง หลักสูตรท้องถิ่นและความต้องการของนักเรียน มีแนวทางของงานที่ปฏิบัติ กำหนดกรอบและวิธีการประเมินร่วมกันระหว่างผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

พัชรีย์ ชันอาสาสะวะ (2544) ศึกษาประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู ให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู ให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

- 1) กำหนดตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- 2) พัฒนาเครื่องมือวัดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู ให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู ให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเทคนิคและเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้ที่จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมี 3 ด้าน คือ 1) ด้านบทบาทครูในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ และ 3) ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ครูส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับมาก ทักษะดีอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและผลที่เกิดกับผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง ครูที่สอนระดับอนุบาลมีค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านพฤติกรรมสูงกว่าครูที่สอนในระดับประถมศึกษา และ

มัธยมศึกษาและพบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นที่ควรได้รับการพัฒนาในด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและด้านผลที่เกิดกับผู้เรียนอย่างเร่งด่วนมากกว่าด้านความรู้และด้านทัศนคติ

ทรงศรี ตุ่นทอง (2545, หน้า 159) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิชาคณิตศาสตร์โรงเรียนวัดสิงห์สถิตและโรงเรียนวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการประเมินตามสภาพจริงที่สร้างและพัฒนาขึ้นประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดเป้าหมายหรือผลที่ต้องการให้เกิดแก่นักเรียน 2) การกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริง 3) การกำหนดมิติในการประเมิน 4) กำหนดวิธีและเกณฑ์การประเมิน 5) การกำหนดลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามสภาพจริง 6) การประเมินการปฏิบัติการงานตามสภาพจริงจากเพิ่มสะสมงานที่นักเรียนจัดทำขึ้น 7) การลงสรุปความรู้ความสามารถและคุณลักษณะของนักเรียนจากการหาคุณภาพของรูปแบบก่อนนำไปใช้จริง พบว่ารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงมีความเหมาะสม สามารถสื่อความเข้าใจได้ดี มีความเที่ยงตรง ครอบคลุม และมีความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ เมื่อนำรูปแบบไปใช้จริงในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่ารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ทำให้นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ มีความเชื่อมั่นในสมรรถนะตน และมีการกำกับตนเองในการเรียนดีขึ้น โดยทั้งนักเรียน ครูผู้สอน และผู้ปกครองหรือคณะกรรมการสถานศึกษามีความพึงพอใจในผลที่เกิดขึ้นจากการนำรูปแบบไปปฏิบัติ เห็นประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการประเมินและเห็นว่าสามารถนำรูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่พัฒนาได้ไปปฏิบัติในสถานศึกษา

สุนทรพจน์ ดำรงพานิช (2545) ศึกษาการประเมินตามสภาพจริงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1: หลักสูตรท่องถิ่นเรื่อง วัฒนธรรมท้องถิ่นชุมชนนาโค โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาหลักสูตรท่องถิ่นเรื่อง วัฒนธรรมท้องถิ่นชุมชนนาโค ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวบรวมโดยใช้แบบประเมินชิ้นงานในเพิ่มผลงานนักเรียน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าและแบบทดสอบวิชาวัฒนธรรมท้องถิ่นชุมชน นาโคซึ่งเป็นแบบเลือกตอบ มีค่าดัชนีความเที่ยง 0.849 ข้อมูลทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนรวบรวมโดยใช้แบบประเมินทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าและแบบตรวจสอบรายการ ข้อมูลความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียน

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งประเมินจากการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบประเมินชิ้นงานอยู่ในระดับดีมาก 2) ทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียนซึ่งได้แก่ทักษะการสื่อสาร การแสวงหาความรู้และการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นทุกทักษะ 3) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนซึ่งได้แก่ความรับผิดชอบ ความกล้าแสดงออก ความมีนิสัยรักการทำงาน และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นทุกคุณลักษณะ 4) นักเรียนชอบเรียนวิชาวัฒนธรรมท้องถิ่นชุมชนนาโคอีกและอยากให้มีหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นชุมชนนาโคตลอดไป

เชียรชัย เฉยวงศ (2546) ศึกษาเรื่องการพัฒนาคู่มือด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง โรงเรียนนามนพิทยาคม อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาคู่มือสอนโรงเรียนนามนพิทยาคม อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้สามารถทำการวัดผลตามสภาพจริง ตามกรอบการศึกษาค้นคว้าคือการวัดผลประเมินผลก่อนเรียน การวัดผลประเมินผลระหว่างเรียน การวัดผลประเมินผลหลังเรียน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) ประกอบด้วย การวางแผน (Plannig) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) การสะท้อนผล (Reflect) จำนวน 2 วนรอบ มีกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 5 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 9 คน โดยมีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบบันทึกการอบรม แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การตรวจสอบความถูกต้องแล้วจัดหมวดหมู่ตามกรอบการศึกษาด้วยเทคนิคสามเส้า ทำความเข้าใจข้อมูลหาความสัมพันธ์ในเชิงการพัฒนาและนำเสนอข้อมูลเชิงบรรยาย ผลการศึกษา พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจสามารถวัดผลประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงได้ โดยทำการวัดผลประเมินผลก่อนเรียน การวัดผลประเมินผลระหว่างเรียน การวัดผลประเมินผลหลังเรียน โดยครูและนักเรียนร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความตั้งใจและมุ่งมั่น บรรลุวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายที่กำหนด

ปัญญา คณงาม (2550) ศึกษาการพัฒนาคู่มือการเกี่ยวกับวัดประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) โรงเรียนบ้านคำนาดี อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาคู่มือการให้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวัดประเมินผล การเรียนตามสภาพจริงโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ผลการวิจัยพบว่า ก่อนดำเนินการพัฒนาคู่มือการเกี่ยวกับการวัดประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน พบว่า กลุ่มเป้าหมายจำนวน 4 คน ประกอบด้วยครุคณิตศาสตร์ ครูวิทยาศาสตร์ ครูภาษาไทย และครูภาษาอังกฤษ ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดประเมินผลตามสภาพจริง ยังไม่เข้าใจกระบวนการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่บูรณาการกับการวัดประเมินผลตามสภาพจริง และยังขาดประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการกับการวัดประเมินผลตามสภาพจริง และ

นักเรียนยังไม่มีกระบวนการในการจัดทำแผนสะสมงาน จึงได้ดำเนินการพัฒนากลุ่มเป้าหมายในวงรอบที่ 1 โดยใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศแบบร่วมพัฒนาพบว่า กลุ่มเป้าหมายทุกคน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดประเมินผลตามสภาพจริงเพิ่มขึ้นในระดับที่น่าพอใจ สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้บูรณาการกับการวัดประเมินผลตามสภาพจริงเพิ่มขึ้นในระดับที่น่าพอใจ สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้บูรณาการกับการวัดประเมินผลตามสภาพจริงได้คนละ 3 แผน แต่ละแผนมีความเหมาะสมโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และกลุ่มเป้าหมายได้นำแผนไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการกับการวัดประเมินผลตามสภาพจริงได้ครบทุกขั้นตอนและปฏิบัติได้ โดยรวมเฉลี่ยในระดับปานกลาง จึงได้ดำเนินการพัฒนากลุ่มเป้าหมายทุกคนในรอบที่ 2 โดยใช้การนิเทศแบบร่วมพัฒนาพบว่า กลุ่มเป้าหมายทุกคนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการกับการวัดประเมินผลตามสภาพจริงได้ครบทุกขั้นตอน และสามารถปฏิบัติได้โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับดีทุกคน สำหรับนักเรียนมีความสามารถในการจัดทำแผนสะสมงานมากขึ้นมีความรู้สีกภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง และผลการประเมินแผนสะสมงานโดยรวมเฉลี่ยมีความเหมาะสมในระดับมาก

จำลอง ราชโยธา (2552) ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้คิดวิเคราะห์ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาเครื่องมือการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้คิดวิเคราะห์ 2) จัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้คิดวิเคราะห์ และ 3) เปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้ คิดวิเคราะห์ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1 จำนวน 345 คน โดยมีการสุ่มหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามในรูปแบบการตอบสนองคู่ที่พัฒนาขึ้น โดยมีตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้คิดวิเคราะห์เป็นกรอบในการพัฒนาผลการวิจัยพบว่า 1) แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้คิดวิเคราะห์ ประกอบด้วยส่วนที่ใช้วัดความต้องการจำเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านเจตคติและด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้คิดวิเคราะห์ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .68, .86 และ .85 ตามลำดับ 2) ครูผู้สอนมีความต้องการจำเป็นที่ควรได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้คิดวิเคราะห์ในด้านพฤติกรรมอย่างเร่งด่วนมากกว่าด้านความรู้และด้านเจตคติ 3) ครูผู้สอนโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้คิดวิเคราะห์ด้านความรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านพฤติกรรมและเจตคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่แตกต่างกัน มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้คิดวิเคราะห์ด้าน

พฤติกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านความรู้และด้านเจตคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดาวรุ่ง อินนอก (2552) ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อจัดการเรียนรู้แบบฐานสมรรถนะของข้าราชการครูสาขาช่างอุตสาหกรรมของสถานศึกษากลุ่มภาคกลางสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินการของผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าแผนก/ หัวหน้าสาขาวิชา/ หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ในการฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้แบบฐานสมรรถนะ 2) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อจัดการเรียนรู้แบบฐานสมรรถนะของข้าราชการครู สาขาช่างอุตสาหกรรมสถานศึกษากลุ่มภาคกลาง สังกัดสำนักงาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 3 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานและวิธีจัดเรียงลำดับความสำคัญ ความต้องการจำเป็นด้วยวิธี $PNI_{modified}$ และวิธี PNI ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินการของกลุ่มผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ เรื่องที่ยังไม่ได้ดำเนินการมากที่สุดคือ การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินติดตามประเมินผลโครงการฝึกอบรมเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบฐานสมรรถนะ ส่วนกลุ่มหัวหน้าแผนก/ หัวหน้าสาขาวิชา/ หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน เรื่องที่ยังไม่ได้ดำเนินการมากที่สุดคือการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบฐานสมรรถนะให้แก่สถานประกอบการ ชุมชน ผู้ปกครองและนักศึกษา 2) ความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อจัดการเรียนรู้แบบฐานสมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการปฏิบัติของครูผู้สอน จัดเรียงลำดับได้ดังนี้ 1) การออกแบบและการจัดการเรียนการสอนแบบฐานสมรรถนะครูผู้สอน 2) ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบฐานสมรรถนะ 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ และ 4) ด้านการจัดการเรียนรู้แบบฐานสมรรถนะ

ฉิษิรา ชาติกุล (2552, บทคัดย่อ) ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปว่า 1) สมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้ ของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา มีเรื่องที่ต้องพัฒนาคือ การประเมินหาความสามารถที่แท้จริงของนักเรียนได้ สร้างเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring rubric) และ การประเมินแบบอิงกลุ่ม 2) สมรรถนะด้านทักษะและการปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้ ของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา มีเรื่องที่ต้องพัฒนา คือ การตรวจสอบหาความเที่ยงและความตรงของเครื่องมือประเภทต่าง ๆ การกำหนด

ประเด็นและเกณฑ์การให้คะแนนในการสัมภาษณ์นักเรียน การจัดบันทึกในการสัมภาษณ์นักเรียน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนและผู้ปกครอง

ญานินท์ พลับจีน (2555, บทคัดย่อ) ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 2) เพื่อวัดความรู้ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ของครูในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า 1) ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะความรู้ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยเรียงจากมากไปหาน้อยได้แก่ การรายงานผลการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียนรู้ เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จุดมุ่งหมายการวัดและประเมินผลการเรียนรู้และหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ องค์ประกอบการวัดผลการเรียนรู้ตามลำดับ 2) ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะความรู้ด้านหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามทฤษฎี โดยเรียงจากมากไปหาน้อยได้แก่ เทคนิควิธีการและเครื่องมือ ในการประเมินผลการเรียนรู้ ประเภทของการประเมินผลการเรียนรู้ การสร้างเกณฑ์การประเมินและตรวจให้คะแนน การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ ตามลำดับ 3) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แยกตามรายชื่อ 20 ข้อ 5 อันดับแรก ของความต้องการจำเป็นที่ควรได้รับการพัฒนา คือ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลการเรียนการสอน การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักการสร้างเครื่องมือที่ดีแบบสอบถาม การบรรยายระดับคุณภาพของผลงาน การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักการสร้างเครื่องมือที่ดีแบบสังเกต การแปลความหมายคะแนนตามลำดับ

พงศ์เทพ จิระโร (2557, บทคัดย่อ) ศึกษาการดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้การประเมินตามสภาพจริงของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินการประเมินตามสภาพจริง 2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินการประเมินตามสภาพจริงจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการดำเนินการประเมินตามสภาพจริง 5 ลำดับแรกคือ เน้นบูรณาการความรู้ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน กำเนิงปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างกัน และประเมินจากหลายกิจกรรมให้ความสำคัญกับการสอนรายบุคคล ส่วนวิธีการ

ประเมินที่ครูใช้ 5 ลำดับแรกคือ การทดสอบจากการปฏิบัติจริง การสังเกต เพิ่มสะสมผลงาน บันทึกลงของผู้มีส่วนร่วม และบันทึกตนเองของผู้เรียน มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการตามสภาพจริงพบว่า ผู้ที่มีคุณวุฒิปริญญาเอกใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริงต่ำกว่าระดับการศึกษาอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการประเมินตามสภาพจริงโดยมีแนวคิดและวิธีการกับอายุของครูมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บุญเลิศ ทัดเทียม (2557, บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองหาดพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองหาดพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองหาดพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งจะต้องหาทางปรับปรุงให้ดีขึ้น และในรายด้านอยู่ในระดับมากซึ่งจะต้องหาทางปรับปรุงให้ดีขึ้น และในรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งจะต้องหาทางปรับปรุงให้ดีขึ้นตามลำดับคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 2) สภาพที่ควรจะเป็นในความคาดหวังของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองหาดพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งจะต้องพัฒนาต่อไปและในรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งจะต้องพัฒนาต่อไปตามลำดับคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองหาดพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในภาพรวมมีความต้องการในการพัฒนา โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองหาดพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ตามลำดับคือด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งต่อ และด้านการคัดกรองนักเรียนและ 4) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองหาดพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 คือครูที่ปรึกษาควรมีแบบบันทึกการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาต้องสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วม

กิจกรรมที่นักเรียนสนใจ ครูที่ปรึกษากำกับติดตาม ป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นของนักเรียนอย่างใกล้ชิด และครูที่ปรึกษาควรติดตามผลการส่งต่ออย่างสม่ำเสมอ

กฤษณะ แซ่มเงิน (2557, บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานด้านกิจการนักเรียน โรงเรียนบางบ่อวิทยาคม อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารด้านกิจการนักเรียน โรงเรียนบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ระดับที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) การบริหารงานด้านกิจการนักเรียน โรงเรียนบางบ่อวิทยาคม อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ระดับที่ต้องการพัฒนาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ครูโรงเรียนบางบ่อวิทยาคมมีความต้องการพัฒนาการบริหารงานด้านกิจการนักเรียน ($PNI_{Modified}=0.28$) เมื่อพิจารณาการจัดอันดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานด้านกิจการนักเรียน ได้ 4 ลำดับคือ 1) ด้านงานป้องกัน และแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ($PNI_{Modified}=0.34$) 2) ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($PNI_{Modified}=0.28$) 3) ด้านงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด และโรคติดต่อ ($PNI_{Modified}=0.27$) 4) ด้านงานคณะกรรมการนักเรียน ($PNI_{Modified}=0.24$)

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Andrews (1994, p. 465A) ได้ศึกษารูปแบบการประเมินตามสภาพจริงโดยการนำเพิ่มสะสมงานไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาการไม่รู้หนังสือ โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า 1) การประเมินตามสภาพจริงและการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมคือการดำเนินการไปตามความต้องการของนักเรียนเป็นสำคัญ 2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนจะอยู่ในรูปผู้ร่วมมือในกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมยุทธวิธีในการอ่านและการเขียนให้ เป็นไปอย่างธรรมชาติ 3) เพิ่มสะสมงานประกอบด้วยเอกสารหลักฐานที่แสดงความสำเร็จในการอ่านและการเขียนของนักเรียน 4) ครูและนักเรียนมีนิสัยของการติตรองตนเอง ซึ่งนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง และการกำกับตนเอง 5) ข้อมูลในเพิ่มสะสมผลงานช่วยในการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และเพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอนต่อไป 6) จุดเด่นของเพิ่มสะสมงานคือ ครูมีความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีผลการปฏิบัติและไม่ค่อยดีเยี่ยมกัน

Karges and Bone (1995 อ้างถึงใน เพ็ญศรี วรศิริ, 2550, หน้า 135) ได้ศึกษาการรายงานของครูผู้สอนเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการประเมินผลตามสภาพจริงในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน และได้วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูใหม่และครูที่มีประสบการณ์ในการสอน โดยใช้การประเมินผลตามสภาพจริงครั้งแรกในห้องเรียน การวิจัยในครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้

การสัมภาษณ์ครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องความถี่ในการประเมินระหว่างครูใหม่กับครูที่มีประสบการณ์ในการสอน แต่เจตคติของครูที่มีผลต่อการประเมินผลตามสภาพจริงระหว่างครูใหม่กับครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน โดยครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเชื่อว่า การประเมินผลตามสภาพจริงเป็นไปตามความนิยมชั่วขณะหนึ่งเท่านั้น แต่ครูใหม่เชื่อว่าการประเมินผลตามสภาพจริงเกี่ยวข้องกับการแสดงความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของครูผู้สอนและครูทั้งสองกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่า การประเมินผลตามสภาพจริงเป็นการประเมินที่อิงผู้ประเมินเป็นสำคัญ จึงไม่สะดวกในการตัดสินใจและการให้ระดับผลการเรียน จากการวิจัยในครั้งนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับครู นักศึกษา และคณะผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาการเตรียมครูใหม่และครูที่มีประสบการณ์ในการประเมินแบบเดิมหรือประเมินผลตามสภาพจริง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสมรรถนะในการประเมินตาม สภาพจริงของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีเพศ และระดับชั้นการสอนต่างกัน 3) เปรียบเทียบ ความแตกต่างของสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงจำแนกตามประสบการณ์การสอนของ ครูผู้สอน 4) ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามรายละเอียดและขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. สถิติที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีดำเนินการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร หมายถึง ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ซึ่งประกอบด้วย 3 จังหวัด คือ จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรีและจังหวัดสระแก้วมีจำนวนทั้งสิ้น 44 โรงเรียน จำนวนครู 1,875 คน

ตารางที่ 4 จำนวนประชากรครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7

จังหวัดในเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 7	จำนวนโรงเรียนทั้งหมด (โรงเรียน)	จำนวนครู (คน)
นครนายก	11	474
ปราจีนบุรี	19	697
สระแก้ว	14	704
รวม	44	1,875

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Sample random sampling) และใช้การคำนวณโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1988) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มจากประชากรครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 7 ประกอบด้วย จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว มีจำนวนทั้งสิ้น 44 โรงเรียน จำนวนครู 1,875 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากเลือก โรงเรียนในแต่ละจังหวัด ในการนี้ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มแล้ว มีจำนวนทั้งสิ้น 11 โรงเรียน

2. ทำการคำนวณเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างคือ ครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ตามสูตรของทาโร ยามาเน่ ในการคำนวณกำหนดขนาดกลุ่ม ตัวอย่างของแต่ละสถานศึกษาที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมให้คลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ดังสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างซึ่งคำนวณค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad n &= \frac{1875}{1 + 1875(0.05)^2} \\ &= 329.67 \end{aligned}$$

ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามของการวิจัยครั้งนี้จำนวน 330 คน

3. สุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนในแต่ละจังหวัดคือนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี และ จังหวัด สระแก้ว โดยการจับสลากแล้วคิดเป็นสัดส่วน 50% ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 330 คน ดัง รายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7

ลำดับที่	ชื่อสถานศึกษาในจังหวัดนครนายก	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (50%)
1	นครนายกวิทยาคม	120	60
2	บ้านนนายกพิทยากร	90	45
3	เมืองนครนายก	15	8
4	ปากพลีพิทยาคาร	14	7
5	ปราจิณราษฎร์บำรุง	147	75
6	สุวรรณวิทยา	14	7
7	กบินทร์บุรี	71	36
8	ทัพราชวิทยา	42	21
9	ท่าเกษมพิทยา	40	20
10	วังสมบูรณ์วิทยาคม	42	21
11	ทัพพระยาพิทยา	57	30
	รวม	657	330

ตัวแปรที่จะศึกษา

1. ตัวแปรต้น

เพศ ระดับชั้นที่สอน ประสบการณ์การสอน

2. ตัวแปรตาม

ความต้องการจำเป็นสำหรับครู ในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง

สำหรับครู โรงเรียนมัธยมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง สำหรับครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7

2. การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

2.1 วิเคราะห์ความมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อพิจารณาตัวแปรที่ต้องศึกษา

2.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ต้องศึกษา

2.3 ให้คำจำกัดความของตัวแปรที่ต้องศึกษา (ความต้องการจำเป็น) และวิเคราะห์ประเด็นความต้องการจำเป็นในแต่ละด้าน

2.4 กำหนดรูปแบบของเครื่องมือ

2.5 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงสำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา สาขาวิชา ระดับชั้นที่สอน และประสบการณ์การสอน

ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็น สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงสำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 เป็นแบบการตอบข้อมูลสองชุดหรือการตอบสนองคู่ (Dual-response format) ตามสภาพที่คาดหวังและสภาพที่เป็นจริงที่ตรงกับความคิดเห็นของครูกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการตอบด้วยการประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยเกณฑ์การให้คะแนนตามน้ำหนักของคำตอบให้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ แบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 แนวคิดและหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริง

ด้านที่ 2 วิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอน

2.6 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ว่าวัดได้ตรงตามเนื้อหาของตัวแปรที่ต้องการวัดหรือไม่ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้อง แล้วผู้วิจัยนำมาคำนวณดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-objective congruence: IOC) โดยเลือกข้อคำถามเฉพาะข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .5 ขึ้นไป ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนของภาษาการใช้ถ้อยคำและคำถามการเรียงลำดับข้อความและรูปแบบในการพิมพ์ด้วย

2.7 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.8 นำแบบสอบถามความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะ การประเมินตามสภาพจริงสำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ไปทดลองใช้กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ หากค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีวัดความสอดคล้องภายในจากการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา ของครอนบาค (α -Coefficient)

2.9 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อนำไปประมวลผลข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำรายงานผลการวิจัยต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การหาค่าเฉลี่ยร้อยละ (\bar{x}) คือ $\frac{\sum x}{N}$

เมื่อ \bar{x} แทน ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum x$ แทน ผลรวมของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนประชากร

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ คือ ค่าดัชนี IOC (Item objective congruence) โดยมีเงื่อนไขในการให้ผู้เชี่ยวชาญตัดสินอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีรูปแบบการให้คะแนนคือ

1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามที่ต้องการวัด

0 หมายถึง คล้องกับนิยามที่ต้องการวัดไม่แน่ใจข้อคำถามมีความสอดคล้อง

-1 หมายถึง ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับนิยามที่ต้องการวัด

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินความตรงเชิงเนื้อหา คือค่าดัชนี IOC ต้องมีค่ามากกว่า 0.5 ($IOC > 0.5$) จึงถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับ โครงสร้างและนิยามที่ต้องการวัด (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2541, หน้า 51)

3. สถิติที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น

คำนวณโดยใช้สูตร Modified priority needs index ($PNI_{Modified}$)

$$PNI_{Modified} = \frac{I-D}{D}$$

I (Importance) คือ ระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิด

D (Degree of success) คือ ระดับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง
จำแนกตามเพศ ช่วงชั้นที่สอน โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

5. เปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กับ ประสิทธิภาพในการสอน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย คือ ครูกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ดำเนินการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเรื่องความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงจริงสำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยชี้แจงและอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างละเอียด และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 2 ตอน นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ และตรวจสอบ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบและพิจารณาและหาคุณภาพของเครื่องมือ คือ ค่าดัชนี IOC (Item objective congruence)
3. ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินความตรงเชิงเนื้อหา คือค่าดัชนี IOC ต้องมีค่ามากกว่า 0.5 ($IOC > 0.5$) จึงถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับ โครงสร้างและนิยามที่ต้องการวัด (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2541, หน้า 51)

4. นำแบบสอบถามความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงสำหรับครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ไปทดลองใช้กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ หาค่าความเชื่อมั่น(Reliability) โดยวิธีวัดความสอดคล้องภายในจากการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (α -Coefficient)

5. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อนำไปประมวลผลข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำรายงานผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไป และข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นกับระดับสมรรถนะที่คาดหวังและที่เป็นจริงของครูโรงเรียน

มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 โดยใช้วิธีการประมวลผล
ค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
ลักษณะของข้อมูล และตอบวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษาสาขาวิชา
ระดับชั้นที่สอน ประสบการณ์ในการสอน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive
Statistics) นำเสนอในรูปตารางความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสมรรถนะที่คาดหวังและที่เป็นจริง วิเคราะห์คะแนน
เฉลี่ยของสภาพที่คาดหวังและสภาพที่เป็นจริงด้านความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะ
การประเมินตามสภาพที่แท้จริงสำหรับครู โรงเรียนมัธยมศึกษาโดยเฉลี่ยรวม ซึ่งได้จากแบบมาตรา
ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ได้นำมานับคะแนนตามที่กำหนดไว้ โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิง
พรรณนา (Descriptive statistics) โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(Standard deviation) โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้เรียงลำดับคะแนน
เฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่แบ่งมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาผลการวัดในกรณีค่าเฉลี่ยจาก
มาตราประมาณค่า (Rating scale) โดยใช้จุดกึ่งกลางชั้น (Mid point average) ในการแปลความหมาย
การวิเคราะห์นี้ใช้เกณฑ์ของ พงศ์เทพ จิระโร (2557) มีดังนี้

Mid point Average	แปลความหมาย
1.00-1.49	ผลการประเมินระดับ ต่ำสุด/ น้อยที่สุด/ แย่มาก
1.50-2.49	ผลการประเมินระดับ ต่ำ/ น้อย/ แย่
2.50-3.49	ผลการประเมินระดับ ปานกลาง/ พอใช้
3.50-4.49	ผลการประเมินระดับ สูง/ มาก/ ดี
4.50-5.00	ผลการประเมินระดับ สูงที่สุด/ มากที่สุด/ ดีมาก

3. หาค่าความต้องการจำเป็น โดยวิธีกำหนดดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการเป็น
โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$)

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง
จำแนกตามประสบการณ์การสอนของครู โดยใช้การทดสอบทางสถิติ (One way ANOVA)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะ การประเมินตามสภาพจริงสำหรับครู โรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเริ่มจากสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนประชากร
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$PNI_{Modified}$	แทน	ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา
I	แทน	คะแนนเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น
D	แทน	คะแนนเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน
Sig	แทน	ค่าความน่าจะเป็นสำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ (Significance)
t	แทน	แทนค่าสถิติที่ใช้กรณีข้อมูลมีการแจกแจงแบบที (t-Distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้กรณีมีการแจกแจงแบบเอฟ (F-distribution)
SS.	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of square)
MS.	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean of square)
df.	แทน	ชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงสำหรับครู โรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 330 คน และได้แบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับของวัตถุประสงค์การวิจัย และสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการประเมินตามสภาพที่แท้จริง ของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง สำหรับครู โรงเรียนมัธยมศึกษา ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 6 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 330)

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	97	29.39
หญิง	233	70.61
อายุ		
21-30 ปี	115	34.85
31-40 ปี	129	39.09
41-50 ปี	49	14.85
51-60 ปี	37	11.21
สำเร็จการศึกษาระดับการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	203	61.52
ปริญญาโท	120	36.36
ปริญญาเอก	7	2.12
ระดับชั้นที่สอน		
มัธยมศึกษาตอนต้น	174	52.73
มัธยมศึกษาตอนปลาย	156	47.27

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มสาระการเรียนรู้		
คณิตศาสตร์	89	26.97
วิทยาศาสตร์	93	28.18
ภาษาไทย	24	7.27
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	27	8.18
ภาษาต่างประเทศ	32	9.70
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	27	8.18
สุขศึกษาและพลศึกษา	15	4.55
ศิลปะ	23	6.97
ประสบการณ์ในการสอน		
ปี 10-1	191	57.88
ปี 20-11	53	16.06
ปี 30-21	44	13.33
ปี 40-31	42	12.73

จากตารางที่ 6 ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 70.61 โดยมากมีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.09 รองลงมาคืออายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.85 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 61.52 เป็นครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นคิดเป็นร้อยละ 52.73 โดยส่วนมากเป็นครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 28.18 รองลงมาคือครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 26.97 และมีประสบการณ์การสอนอยู่ในช่วง 1-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.88

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	\bar{X}	SD	ระดับสมรรถนะ
1. แนวคิดและหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริง	3.50	0.33	มาก
2. วิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอน	3.80	0.72	มาก
โดยรวม	3.61	3.66	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, $SD = 3.66$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สมรรถนะด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอน มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.72$) สูงกว่า ด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริงมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.50$, $SD = 0.33$)

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริง	\bar{X}	SD	แปลผล
1. มีการประเมินผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย	3.51	0.74	มากที่สุด
2. มีการประเมินผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน	3.49	0.80	ปานกลาง
3. มีความเข้าใจในการวัดประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง	3.58	0.75	มาก
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล การเรียนรู้	3.49	0.81	ปานกลาง
5. เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผล การเรียนรู้	3.43	0.87	ปานกลาง
6. เพื่อนร่วมชั้นเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	3.44	0.77	ปานกลาง
7. มักจะประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนอยู่เสมอ	3.60	0.82	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริง	\bar{X}	SD	แปลผล
8. มีการประเมิน โดยเน้นทักษะความรู้และกระบวนการ	3.63	0.80	มาก
9. มีการประเมินผู้เรียนแบบไม่เป็นทางการ	3.49	0.81	ปานกลาง
10. ประเมินผู้เรียนจากการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน	3.49	0.84	ปานกลาง
11. นำข้อมูลการประเมินมาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์เพื่อหาความก้าวหน้า	3.49	0.79	ปานกลาง
12. มีการมอบหมายงานให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก	3.54	0.78	มาก
13. ผู้เรียนมีโอกาสลงมือปฏิบัติจริง	3.52	0.84	มาก
14. ให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบและเป็นผู้ผลิตความรู้ด้วยตนเอง	3.49	0.76	ปานกลาง
15. ประเมินผลงานหรือการกระทำของผู้เรียน	3.50	0.69	มาก
16. มีการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความคล้อยสถานการณ์จริง	3.50	0.74	มาก
17. ประเมินผู้เรียนจากการแสดงออกอย่างเต็มความสามารถ	3.51	0.74	มาก
18. ท่านกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดระดับสูง	3.46	0.70	ปานกลาง
19. ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และผลผลิต	3.48	0.71	ปานกลาง
20. การประเมินของท่านเน้นข้อมูลเชิงคุณภาพ	3.45	0.68	ปานกลาง
21. นำผลการประเมินผลตามสภาพจริงมาปรับใช้ในการเรียนการสอนของท่าน	3.39	0.72	ปานกลาง
22. เห็นว่าการประเมินตามสภาพจริงเน้นการใช้ทักษะและการใช้ความคิดขั้นสูง	3.53	0.72	มาก
23. เห็นว่าผลการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงมาประยุกต์ใช้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของท่านได้	3.52	0.75	มาก
โดยรวม	3.50	0.33	มาก

จากตาราง พบว่า ผลการวิเคราะห์สมรรถนะทางด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$, $SD = 0.33$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การประเมินโดยเน้นทักษะความรู้และกระบวนการมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.63$, $SD = 0.8$) รองลงมาเป็นการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.60$, $SD = 0.82$)

ส่วนสมรรถนะทางแนวคิดด้านการประเมินผลตามสภาพจริงมาปรับใช้ในการเรียนการสอนมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (\bar{X} = 3.39, SD = 0.72)

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอน โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอน	\bar{X}	SD	แปลผล
24. มีการประเมินผลการเรียนก่อนและหลังการสอนเพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยใช้แบบทดสอบ	3.88	0.86	มาก
25. มีการตรวจสอบหาค่าความเที่ยงและความตรงของเครื่องมือ	3.68	0.90	มาก
26. มีการประเมินผู้เรียนจากการทดสอบการปฏิบัติจริง	3.85	0.91	มาก
27. มีการสังเกตจดบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นรายบุคคล	3.78	0.89	มาก
28. มีการสัมภาษณ์ซักถาม พูดคุยกับนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ	3.91	0.90	มาก
29. เมื่อสัมภาษณ์ซักถามพูดคุยกับนักเรียนแล้วมีการจดบันทึก	3.69	0.96	มาก
30. นำข้อมูลการประเมินมาพิจารณาหาจุดเด่นจุดด้อยในแต่ละบุคคล	3.74	0.88	มาก
31. มีการประเมินผลงาน ชิ้นงานที่มอบหมายให้นักเรียนปฏิบัติ	3.89	0.91	มาก
32. มีการประเมินกระบวนการทำงานของผู้เรียนตามที่มอบหมาย	3.91	0.85	มาก
33. มีการประเมินผลงานนักเรียนจากการทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)	3.61	0.96	มาก
34. มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน จากการประเมินผลงานอย่างชัดเจน	3.88	0.87	มาก
35. มีการนำเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring rubric) มาใช้ในการประเมินคุณภาพของชิ้นงาน	3.82	0.91	มาก
รวม	3.80	0.72	มาก

จากตาราง พบว่า ผลการวิเคราะห์สมรรถนะทางด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอนการประเมินผลตามสภาพจริง อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.80, SD = 0.72) และเมื่อ

พิจารณารายชื่อ พบว่ามีการสัมภาษณ์ซักถาม พูดคุยกับนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ และมีการประเมินกระบวนการทำงานของผู้เรียนตามที่มอบหมาย มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.90$), ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.85$) ตามลำดับ รองลงมาเป็นการประเมินผลงาน ชิ้นงานที่มอบหมายให้นักเรียนปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.89$, $SD = 0.91$) ส่วนการประเมินผลงานนักเรียนจากการทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.61$, $SD = 0.96$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริงของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มี เพศ ระดับชั้นการสอน และประสบการณ์การสอน โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) รายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 10 ค่าสถิติที (t-test) ในการทดสอบความแตกต่างของสมรรถนะด้านการประเมินตามสภาพจริงของครูผู้สอนโดยจำแนกตามเพศ

	เพศ	Mean	SD	t	Sig.
ด้านแนวคิดและหลักการในการ	ชาย	3.49	.309	-0.371	.711
ประเมินผลตามสภาพจริง	หญิง	3.51	.333		
ด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพ	ชาย	3.81	.675	.108	.914
จริงของครูผู้สอน	หญิง	3.80	.736		
สมรรถนะในการประเมินตามสภาพ	ชาย	3.60	.339	-0.145	.885
จริงในภาพรวม	หญิง	3.61	.377		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า สมรรถนะด้านการประเมินตามสภาพจริงของครูผู้สอน จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 11 ค่าสถิติ (t-test) ในการทดสอบความแตกต่างของสมรรถนะด้านการประเมินตามสภาพจริง ของครูผู้สอนกับระดับชั้นการสอน

	เพศ	Mean	SD	t	Sig.
1. ด้านแนวคิดและ หลักการในการ ประเมินผลตามสภาพจริง	มัธยมศึกษาตอนต้น	3.52	.330	1.278	.202
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	3.48	.319		
2. ด้านวิธีการประเมิน ผู้เรียนตามสภาพจริงของ ครูผู้สอน	มัธยมศึกษาตอนต้น	3.85	.756	1.310	.191
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	3.75	.670		
สมรรถนะในการประเมิน ตามสภาพจริงในภาพรวม	มัธยมศึกษาตอนต้น	3.64	.380	1.633	.103
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	3.57	.346		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า สมรรถนะด้านการประเมินตามสภาพจริงของครูผู้สอน กับระดับชั้นการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริงของครู
โรงเรียนมัธยมศึกษา กับ ประสิทธิภาพการสอน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน
แบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ด้าน	แหล่งความ แปรปรวน	df	ss	MS	F	Sig.
1. ด้านแนวคิดและหลักการใน การประเมินผลตามสภาพจริง	ระหว่างกลุ่ม	3	.28	.093	.881	.451
	ภายในกลุ่ม	326	34.55	.106		
	รวม	330	34.83			
2. ด้านวิธีการประเมินผู้เรียน ตามสภาพจริงของครูผู้สอน	ระหว่างกลุ่ม	3	6.88	2.29	4.597*	.004
	ภายในกลุ่ม	326	162.55	.499		
	รวม	330	169.43			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	.815	.272	2.054	.106
	ภายในกลุ่ม	326	43.104	.132		
	รวม	330	43.92			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า สมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริงของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กับ ประสิทธิภาพการสอน โดยภาพรวมและรายด้าน ด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 13 ผลต่างค่าเฉลี่ยและผลการเปรียบเทียบรายคู่ระหว่างประสบการณ์การสอนกับ
สมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริงในด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของ
ครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา

ประสบการณ์การสอน	11-20 ปี	ปี 30-21	31-40 ปี
1-10 ปี	-.191	.168	-.328*
11-20 ปี		.360*	-.136
ปี 30-21			-.496*
ปี 40-31			

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง เมื่อเปรียบเทียบด้วยวิธี LSD พบว่า 1) ประสบการณ์การสอนระหว่าง 31-40 ปี มีสมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริง ด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาสูงกว่าประสบการณ์การสอนระหว่าง 1-10 ปี (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 และ 3.75 ตามลำดับ) 2) ประสบการณ์การสอนระหว่าง 11-20 ปีจะมีสมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริง ด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนระหว่าง 21-30 ปี (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และ 3.59 ตามลำดับ) 3) ครูที่มีประสบการณ์การสอนระหว่าง 31-40 ปีจะมีสมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริงด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาสูงที่สุดด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.08

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นด้านสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงสำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตารางที่ 14 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นด้านสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนา
สมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ข้อ ที่	สมรรถนะด้าน	N = 330			อันดับที่ ต้องการ พัฒนา
		สภาพที่ เป็นจริง	สภาพที่ ควรจะ เป็น	PNI	
1	ด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผล ตามสภาพจริง	3.5	4.87	0.391	1
2	ด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของ ครูผู้สอน	3.8	4.91	0.292	2
	รวม	3.65	4.89	0.339	

จากตาราง ผลการวิเคราะห์สมรรถนะระหว่างด้านแนวคิดและหลักการใน
การประเมินผลตามสภาพจริงกับด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอนในโรงเรียน
มัธยมศึกษา มาจัดลำดับโดยวิธีหาค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย พบว่า สมรรถนะด้านแนวคิด
และหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริง มีความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนาสูงกว่าด้านวิธีการ
ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตารางที่ 15 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงของ
ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผลตามสภาพ
จริง

ข้อ ที่	ด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผล ตามสภาพจริง	N=330		PNI	อันดับที่ ต้องการ พัฒนา
		สภาพที่ เป็นจริง	สภาพที่ ควรจะเป็น		
1	ท่านมีการประเมินผู้เรียนด้วยวิธีที่ หลากหลาย	3.51	4.83	0.376	15
2	ท่านมีการประเมินผู้เรียนทั้งภายในและ ภายนอกห้องเรียน	3.49	4.89	0.401	6
3	ท่านมีความเข้าใจในการวัดประเมินผลผู้เรียน ตามสภาพจริง	3.58	4.86	0.357	17
4	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลการเรียนรู้	3.49	4.82	0.381	14
5	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมใน การประเมินผลการเรียนรู้	3.43	4.83	0.408	3
6	เพื่อนร่วมชั้นเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	3.44	4.84	0.406	4
7	ท่านมักจะประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน อยู่เสมอ	3.6	4.9	0.361	16
8	ท่านมีการประเมินโดยเน้นทักษะความรู้และ กระบวนการ	3.63	4.87	0.341	19
9	ท่านมีการประเมินผู้เรียนแบบไม่เป็นทางการ	3.49	4.85	0.389	11
10	ท่านประเมินผู้เรียนจากการมีส่วนร่วมใน ชั้นเรียน	3.49	4.88	0.398	8
11	ท่านนำข้อมูลการประเมินมาเปรียบเทียบกับ วัตถุประสงค์เพื่อหาความก้าวหน้า	3.49	4.91	0.406	4

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อ ที่	ด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผล ตามสภาพจริง	N = 330		PNI	อันดับที่ ต้องการ พัฒนา
		สภาพที่ เป็นจริง	สภาพที่ ควรจะเป็น		
12	มีการมอบหมายงานให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก	3.54	4.92	0.389	11
13	ผู้เรียนมีโอกาสดลงมือปฏิบัติจริง	3.52	4.74	0.346	18
14	ให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบและเป็นผู้ผลิตความรู้ ด้วยตนเอง	3.49	4.88	0.398	8
15	ประเมินผลงานหรือการกระทำของผู้เรียน	3.5	4.9	0.4	7
16	มีการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความคล้อย สถานการณ์จริง	3.5	4.89	0.397	9
17	ประเมินผู้เรียนจากการแสดงออกอย่างเต็ม ความสามารถ	3.51	4.86	0.384	12
18	กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดระบบสูง	3.46	4.85	0.401	6
19	ท่านให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ และผลผลิต	3.48	0.34	0.402	5
20	การประเมินของท่านเน้นข้อมูลเชิงคุณภาพ	3.45	0.34	0.414	2
21	ท่านนำผลการประเมินผลตามสภาพจริงมา ปรับใช้ในการเรียนการสอนของท่าน	3.39	0.32	0.439	1
22	ท่านเห็นว่าการประเมินตามสภาพจริงเน้น การใช้ทักษะและการใช้ความคิดขั้นสูง	3.53	0.33	0.382	13
23	ท่านเห็นว่าผลการประเมินผู้เรียนตามสภาพ จริงมาประยุกต์ใช้ในการเขียนแผน การจัดการเรียนรู้ของท่านได้	3.52	0.3	0.392	10
	รวม	3.5	4.87	0.391	

จากตาราง พบว่าสมรรถนะด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริง มีความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาด้านการนำผลการประเมินมาปรับใช้ในการเรียนการสอนมากที่สุด (PNI = .439) รองลงมาคือด้านการประเมินผู้เรียนเชิงคุณภาพ (PNI = .414)

ตารางที่ 16 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงของ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอน

ข้อ ที่	ด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง ของครูผู้สอน	N = 330		PNI	อันดับที่ ต้องการ พัฒนา
		สภาพที่ เป็นจริง	สภาพที่ ควรจะเป็น		
24	มีการประเมินผลการเรียนก่อนและหลังการ สอนเพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้เรียน โดยใช้แบบทดสอบ	3.88	0.28	0.265	8
25	มีการตรวจสอบหาค่าความเที่ยงและ ความตรงของเครื่องมือ	3.68	0.27	0.336	2
26	มีการประเมินผู้เรียนจากการทดสอบ การปฏิบัติจริง	3.85	0.5	0.249	10
27	มีการสังเกตจดบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียน เป็นรายบุคคล	3.78	0.25	0.304	5
28	มีการสัมภาษณ์ซักถาม พูดคุยกับนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ	3.91	0.23	0.265	8
29	มีการสัมภาษณ์ซักถามพูดคุยกับนักเรียนแล้ว ท่านมีการจดบันทึก	3.69	4.92	0.333	3
30	นำข้อมูลการประเมินมาพิจารณาหาจุดเด่น จุดด้อยในแต่ละบุคคล	3.74	4.89	0.307	4
31	มีการประเมินผลงาน ชิ้นงานที่มอบหมายให้ นักเรียนปฏิบัติ	3.89	4.9	0.259	6
32	ท่านมีการประเมินกระบวนการทำงาน ของผู้เรียนตามที่มอบหมาย	3.91	4.9	0.253	9

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อ ที่	ด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง ของครูผู้สอน	N = 330		PNI	อันดับที่ ต้องการ พัฒนา
		สภาพที่ เป็นจริง	สภาพที่ ควรจะเป็น		
33	มีการประเมินผลงานนักเรียนจากการทำแฟ้ม สะสมผลงาน (Portfolio)	3.61	4.91	0.36	1
34	มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน จาก การประเมินผลงานอย่างชัดเจน	3.88	4.92	0.268	7
35	มีการนำเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) มาใช้ในการประเมินคุณภาพของ ชิ้นงาน	3.82	4.95	0.295	6
รวม		3.8	4.91	0.292	

จากตาราง พบว่าสมรรถนะด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอน มีความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาในเรื่องของการประเมินผลงานนักเรียนจากการทำแฟ้มสะสม ผลงาน (Portfolio) มากเป็นอันดับ 1 (PNI = .36) รองลงมา คือ การตรวจสอบหาค่าความเที่ยงและ ความตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง และการสัมภาษณ์ซักถามพูดคุยกับ ผู้เรียนแล้วมีการจดบันทึก ที่ค่า (PNI = .336) และ (PNI = .333) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริงสำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีเพศ และระดับชั้นการสอนต่างกัน 3) เปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงจำแนกตามประสบการณ์การสอนของครูผู้สอน 4) ประเมินความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ประชากรที่ใช้ได้แก่ครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จำนวน 330 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามประเมินความต้องการจำเป็นของครูผู้สอน โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบประเมินความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงสำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 เป็นแบบการตอบข้อมูลสองชุดหรือการตอบสนองคู่ (Dual-response format) ตามสภาพที่คาดหวังและสภาพที่เป็นจริงที่ตรงกับความคิดเห็นของครูกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการตอบด้วยการประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยเกณฑ์การให้คะแนนตามน้ำหนักของคำตอบให้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ แบ่งเป็น 2 ด้าน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพเครื่องมือ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ประชากรที่ศึกษา ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเฉลี่ยเท่ากับ .92 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถามทางไปรษณีย์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified})

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงสำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาจำนวนและค่าเฉลี่ยร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 70.61 โดยมากมีอายุ ปี 40-31 คิดเป็นร้อยละ 39.09 รองลงมาคืออายุ ปี 30-21 คิดเป็นร้อยละ 34.85 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 61.52 เป็นครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นคิดเป็นร้อยละ 52.73 โดยส่วนมากเป็นครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 28.18 รองลงมาคือครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 26.97 และมีประสบการณ์การสอนอยู่ในช่วง ปี 10-1 คิดเป็นร้อยละ 57.88

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง สำหรับครู โรงเรียนมัธยมศึกษา

จากการศึกษาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิเคราะห์สมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง ของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, $SD = 3.66$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สมรรถนะด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอน มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.80$, $SD = .0.72$) สูงกว่า ด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริงมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.50$, $SD = .0.33$)

จากการศึกษาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิเคราะห์สมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง ของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่า ผลการวิเคราะห์สมรรถนะทางด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$, $SD = 0.33$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การประเมินโดยเน้นทักษะความรู้และกระบวนการมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.63$, $SD = 0.8$) รองลงมาเป็นการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.60$, $SD = 0.82$) ส่วนแนวคิดด้านการประเมินผลตามสภาพจริงมาปรับใช้ในการเรียนการสอนมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.39$, $SD = 0.72$)

จากการศึกษาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิเคราะห์สมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง ของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่า สมรรถนะทางด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอนการประเมินผลตามสภาพจริง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.72$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีการสัมภาษณ์ซักถาม พูดคุยกับนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ และมี การประเมินกระบวนการทำงานของผู้เรียนตามที่มอบหมาย มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.90$), ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.85$) ตามลำดับ รองลงมาเป็นการประเมินผลงาน ชิ้นงานที่มอบหมายให้นักเรียนปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.89$, $SD = 0.91$) ส่วนการประเมินผลงานนักเรียนจากการทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.61$, $SD = 0.96$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริงของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีเพศ ระดับชั้นการสอน และประสบการณ์การสอน โดยใช้ การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) รายละเอียดดังต่อไปนี้

จากการศึกษาความแตกต่างของสมรรถนะด้านการประเมินตามสภาพจริงของครูผู้สอน โดยจำแนกตามเพศพบว่า สมรรถนะด้านการประเมินตามสภาพที่แท้จริงของครูผู้สอน จำแนกตามเพศโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาความแตกต่างของสมรรถนะด้านการประเมินตามสภาพจริงของครูผู้สอน กับระดับชั้นการสอนพบว่า สมรรถนะด้านการประเมินตามสภาพจริงของครูผู้สอน กับระดับชั้นการสอน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาการเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริงของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กับ ประสบการณ์การสอนพบว่า สมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริงของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กับ ประสบการณ์การสอน โดยภาพรวมและรายด้าน ด้านแนวคิด และหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้ทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า 1) ประสบการณ์การสอนระหว่าง 31-40 ปี มีสมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริง ด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาสูงกว่าประสบการณ์การสอนระหว่าง 1-10 ปี (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 และ 3.75 ตามลำดับ) 2) ประสบการณ์การสอนระหว่าง 11-20 ปีจะมีสมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริง ด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนระหว่าง 21-30 ปี (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และ 3.59 ตามลำดับ) 3) ครูที่มีประสบการณ์การสอนระหว่าง 31-40 ปีจะมีสมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริงด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาสูงที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 4.08)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นด้านสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริงสำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

จากการศึกษาผลการวิเคราะห์สมรรถนะระหว่างด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริง กับด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา มาจัดลำดับโดยวิธีหาค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย พบว่า สมรรถนะด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริง มีความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนาสูงกว่าด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

จากการศึกษาความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง ของครูผู้สอนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริง พบว่าสมรรถนะด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริง มีความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาด้านการนำผลการประเมินมาปรับใช้ในการเรียนการสอนมากที่สุด (PNI = .439) รองลงมาคือด้านการประเมินผู้เรียนเชิงคุณภาพ (PNI = .414)

จากการศึกษาความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง ของครูผู้สอนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอน พบว่า สมรรถนะด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอน มีความต้องการจำเป็น ใน การพัฒนาในเรื่องของการประเมินผลงานนักเรียนจากการทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) มากเป็น อันดับ 1 (PNI = .36) รองลงมาคือ การตรวจสอบหาค่าความเที่ยงและความตรงของเครื่องมือที่ใช้ ในการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง และ การสัมภาษณ์ซักถามพูดคุยกับผู้เรียนแล้วมีการจดบันทึก ที่ค่า (PNI = .336) และ (PNI = .333) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีรายละเอียดการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. จากการศึกษการเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริงของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันพบว่า สมรรถนะด้านในการประเมินตามสภาพจริงของครูโรงเรียนมัศึกษากับ ประสบการณ์การสอน โดยภาพรวมและรายด้าน ด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ส่วนด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนมากและประสบการณ์การสอนน้อยมีแนวคิดในการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงไม่ต่างกันแต่มีวิธีการประเมินผู้เรียนที่ต่างกัน

2. จากการศึกษการเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริงของครูโรงเรียนมัศึกษากับ ประสบการณ์ในการสอนด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอนเป็นพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนระหว่าง 31-40 ปี จะมีสมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริงด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสูงกว่าประสบการณ์การสอนระหว่าง 1-10 ปี, 11-20 ปี และ 21-30 ปี ตามลำดับ เมื่อพิจารณาต่อไปพบว่า ประสบการณ์การสอนระหว่าง 21-30 ปีจะมีสมรรถนะในการประเมินตามสภาพจริงด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาต่ำที่สุด

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าช่วงประสบการณ์การสอนระหว่าง 1-10 ปี และ ประสบการณ์การสอนระหว่าง 11-20 ปีนั้น ได้เข้าอบรมเกี่ยวกับวิธีการประเมินบ้างบางส่วน

3. จากการศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะด้านการประเมินตามสภาพจริงสำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอนพบว่าความต้องการจำเป็นในการประเมินผลงานนักเรียนจากการทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) มากเป็นอันดับ 1 (PNI = .36) ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดประเมินผลตามสภาพจริงและนักเรียนยังไม่มีกระบวนการในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยปัญหา คนงาม (2550) ได้สรุปไว้ว่า ก่อนดำเนินการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวัดประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน พบว่ากลุ่มเป้าหมายจำนวน 4 คน ประกอบด้วยครุคณิตศาสตร์ ครุวิทยาศาสตร์ ครูภาษาไทย และครูภาษาอังกฤษ ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดประเมินผลตามสภาพจริง ยังไม่เข้าใจกระบวนการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่บูรณาการกับการวัดประเมินผลตามสภาพจริง และยังขาดประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการกับการวัดประเมินผลตามสภาพจริง และนักเรียนยังไม่มีกระบวนการในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน จึงได้ดำเนินการพัฒนากลุ่มเป้าหมายในวงรอบที่ 1 โดยใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศแบบร่วมพัฒนาพบว่า กลุ่มเป้าหมายทุกคน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดประเมินผลตามสภาพจริงเพิ่มขึ้นในระดับที่น่าพอใจ สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้ที่บูรณาการกับการวัดประเมินผลตามสภาพจริงเพิ่มขึ้นในระดับที่น่าพอใจ สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้ที่บูรณาการกับการวัดประเมินผลตามสภาพจริงได้คนละ 3 แผน แต่ละแผนมีความเหมาะสม โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และกลุ่มเป้าหมายได้นำแผนไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการกับการวัดประเมินผลตามสภาพจริงได้ครบทุกขั้นตอนและปฏิบัติได้ โดยรวมเฉลี่ยในระดับปานกลาง จึงได้ดำเนินการพัฒนากลุ่มเป้าหมายทุกคนในรอบที่ 2 โดยใช้การนิเทศแบบร่วมพัฒนาพบว่า กลุ่มเป้าหมายทุกคนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการกับการวัดประเมินผลตามสภาพจริงได้ครบทุกขั้นตอน และสามารถปฏิบัติได้โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับดีทุกคน สำหรับนักเรียนมีความสามารถในการจัดทำแฟ้มสะสมงานมากขึ้นมีความรู้สึกรักภูมิใจในผลงานของตนเอง และผลการประเมินแฟ้มสะสมงานโดยรวมเฉลี่ยมีความเหมาะสมในระดับมาก

4. จากการศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะด้านการประเมินตามสภาพจริงสำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริง พบว่าการประเมินโดยเน้นทักษะความรู้และกระบวนการมีความต้องการจำเป็นที่ต้องการพัฒนาต่ำสุด (PNI = .341) สอดคล้องกับสมศักดิ์

ภูวดีวารธน์ ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการวัดผลหรือการตรวจสอบคุณภาพผลงานของผู้เรียน ที่ผู้เรียนได้เก็บรวบรวมหรือที่บันทึกข้อมูลการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งของผู้เรียน ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่มีความต่อเนื่องสะท้อนให้เห็นความสามารถพฤติกรรมและทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนใน สถานการณ์ที่เป็นจริง ทั้งนี้โดยการเน้นผลงานที่แสดงออกในการปฏิบัติจริง เน้นกระบวนการ เรียนรู้ (Process) ผลผลิต (Product) และแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) เป็นวิธีการประเมินผลงานที่เปิด โอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินรวมทั้งการมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของ ตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ของตนในสภาพที่เป็นจริงได้อย่างต่อเนื่อง และนำไปสู่ การหาคำตอบและสร้างสรรค์ผลงานได้ด้วยตนเอง สำหรับครูก็สามารถนำมาใช้ในการสอนเป็น รายบุคคล และประเมินความสามารถจากการปฏิบัติจริง ส่วนวิธีการอาจจะใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ ตรวจสอบผลงาน การรายงานผล การทดสอบภาคปฏิบัติและการประเมินโดยใช้แฟ้ม สะสมงาน เป็นต้น

5. จากการศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะด้านการประเมินตามสภาพจริงสำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านวิธีการ ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอนพบว่าความต้องการจำเป็นในการตรวจสอบหาค่า ความเที่ยงและความตรงของเครื่องมือมีความต้องการในการพัฒนาเป็นอันดับสอง (PNI = .336) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิทักษ์ ทองมูล (2549) ได้สรุปจากการศึกษาความเที่ยงตรงข้อสอบ ภาคปฏิบัติโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องข้อคำถามของเครื่องมือกับพฤติกรรมที่ ต้องการวัด กล่าวคือในการสร้างข้อคำถามของครู ได้นำจุดประสงค์การเรียนรู้มาวิเคราะห์ พฤติกรรมที่ต้องการวัด แล้วจึงสร้างข้อคำถามที่จะนำไปใช้วัดประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอน การออกแบบเครื่องมือวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง (สมนึก นนธิจันทร์, 2545)

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตาม สภาพจริง สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้าน วิธีการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียน โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานเป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ การตรวจสอบหาค่าความเที่ยงและความตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง และ การสัมภาษณ์ซักถามพูดคุยกับผู้เรียนแล้วมีการจดบันทึก ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรมีการจัด อบรมให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการประเมินผู้เรียน ได้ดียิ่งขึ้นตามลำดับ

1.2 ควรส่งเสริมและพัฒนาให้ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 มีการประเมินโดยเน้นทักษะความรู้และกระบวนการของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตาม สภาพจริง สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่อื่น เช่น ศึกษาความต้องการจำเป็นใน การพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตภาค ตะวันออก หรือศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ

2.2 ควรใช้สถิติขั้นสูงในการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการประเมินความต้องการจำเป็นใน การพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

บรรณานุกรม

- กมล ภูประเสริฐ. (2544). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทิพย์พับบลิเคชั่น.
- กฤษณะ แซ่มเงิน. (2557). *การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานด้านกิจการนักเรียนโรงเรียนบางบ่อวิทยาคม อำเภอบางบ่อจังหวัดสมุทรปราการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรมวิชาการ. (2539). *การประเมินผลจากสภาพจริง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2539). *การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2540). *การประเมินผลจากสภาพจริง*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- คันศร คงยืน. (2552). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสมรรถนะหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะอาชีวศึกษาในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. คุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรคุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- จำลอง ราชโยธา. (2552). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้คิดวิเคราะห์ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ชนาธิป พรกุล. (2544). *รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาติรี เกิดธรรม. (ม.ป.ป.). *การประเมินตามสภาพจริง (Authentic assesment)*. เข้าถึงได้จาก <http://edu.vru.ac.th/sct/cheet%20downndload/4.pdf>
- ญานินทร์ พลับจีน. (2555). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

- ณิชิรา ชาติกุล. (2552). การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาสมรรถนะด้าน
การประเมินผลการเรียนรู้ของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดาวรุ่ง อินนอก. (2552). การประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบ
ฐานสมรรถนะของข้าราชการสาขาช่างอุตสาหกรรมของสถานศึกษากลุ่มภาคกลาง
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาบริหารอาชีวะและเทคนิคศึกษา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ.
- ทรงศรี ตุ่นทอง. (2545). การพัฒนารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของนักเรียน.
คุณิพนธ์ศึกษาศาสตรคุณิบัณฑิต, สาขาวิชาการทดสอบและวัดผลการศึกษา, บัณฑิต
วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เชียรชัย เฉียงวาส. (2546). การพัฒนาครูด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- บุญเลิศ ทัดเทียม. (2557). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของโรงเรียนคลองหาดพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 7. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปัญญา คนงาม. (2550). การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวัดประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง โดย
ใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio). วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรียา วรรณโร. (2548). การพัฒนาเครื่องมือการวัดการปฏิบัติตามสภาพจริง วิชาช่างดอกไม้สด
ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับช่วงชั้นที่ 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พระวิรัช เอี่ยมศรีดี. (2554). การประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานที่ดีตามหลัก
ธรรมาภิบาลของครูและบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- พัชรี จันอาสา. (2544). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เป็นศูนย์กลาง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิทักษ์ ทองมูล. (2549). ความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของผลการประเมินตามสภาพจริง วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มวิจัยและสถิติ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เพ็ญศรี วรศิริ. (2550). การพัฒนารูปแบบการประเมินตามสภาพจริง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 4 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พงศ์เทพ จิระโร. (2557). การดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้การประเมินตามสภาพจริงของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน การประชุมสัมมนาวิชาการ การวัดผล ประเมินผล และวิจัยสัมพันธ์แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 24 “มนทัศน์ด้านการวัดผล ประเมินผล เพื่อการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21”. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2541). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ลิฟเพลส.
- วันเพ็ญ เนตรประไพ. (2553). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนมารีย์อุปถัมภ์ อำเภอสามพูนท จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมาน บิลละเต๊ะ. (2544). การพัฒนาเครื่องมือประเมินตามสภาพจริง วิชาอิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ส วาสนา ประवालพุกษ์. (2539). แนวคิดการประเมินจากสภาพจริง. ใน เอกสารประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการจังหวัดกระบี่. กระบี่: สำนักงานโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.
- สุนีย์ คล้ายนิล, ปรีชาญ เดชมรี และอัมพิกา ประโมจน์ย์. (2550). การวัดผลประเมินผลเพื่อคุณภาพการเรียนรู้และตัวอย่างข้อสอบจากโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ(PISA). กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท).

- สุนทรพจน์ ดำรงพานิช. (2545). *การประเมินตามสภาพจริงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1: หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นชุมชนนาโค*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย, สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์. (2553). *หลักการวัดผลการประเมิน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 3 ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสนอ กิริมจิตรผ่อง. (2542). *การประเมินผลภาคปฏิบัติ*. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- เสรี ชัดแจ้ง. (2544). *การวัดผลการศึกษา*. ชลบุรี: ภาควิชาวิจัยและวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมนึก นนธิจันทร์. (2545). *การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน โดยใช้ Portfolio*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ. (2544). *การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง*. เชียงใหม่: เชียงใหม่แสวงศิลป์.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ. (2548). *การประเมินตามสภาพจริง*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- อภันตรี ฉลอง. (2548). *การออกแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเรื่องการเขียนโปรแกรมด้วยภาพโลโก้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล และสุปรารธนา ยุคตะนันท์. (2546). *การออกแบบเครื่องมือวัดผลและประเมินตามสภาพจริง*. กรุงเทพฯ: บั๊ก พอยท์.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2546). *กระบวนการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: บั๊ก พอยท์.
- Arnauld de Nadaillac. (2003). *Competency system*. Retrived form <http://competency.rmutp.ac.th>.
- Andrews, H. W. (1994). Instructional uses of literacy portfolios: Voices from the classroom. *Dissertation Abstract International*, 55, 465-A.
- Boam, R., & Sparrow, P. (1992). *Designing and achieving competency*. N. P.: McGraw-Hill.
- Boyatzis, R. E. (1982). *The competent manager: A model of effective performance*. New York: John Wiley and Sons Inc.
- Cradler, J. (1991). Authentic assessment: Finding the right tools. *Educational Leadership*, 49(5), 16.

- Dubois, D. D., & Rothwell, J. W. (2004). *Competency-Based human resource management*. California: Davies-Black.
- Goodrich, H. (1997). Understanding rubrics. *Educational Leadership*, 54(4), 29.
- Hay-Group. (1996). *Generic competency dictionary for internal use*. Retrived form <http://www.haygroup.com>.
- Herman, J., Aschbacher, P., & Winter, L. (1992). *A practical guide to alternative assessment*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Kaufman, R., Rojas, A. M., & Mayer, H. (1993). *Needs assesment: A users guide*. Englewood Cliffs, New Jersey: Educational Technology.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than for Intelligence. *American Psychologist*, 28, 1-14.
- Newman, F., & Archbald, D. (1992). *The nature of authentic academic achievement*. New York: University of New York Press.
- Roderick, S. (1991). *Computer-based-training*. Sydneys: UTS Press.
- Rudner, L. M., & Boston, C. (1994). Performance assessment. *ERIC Review*, 3(1), 2-12
- Scriven, M. S. (1974). *Evaluation thesaurus* (4th ed.). London: Sage Publications.
- Spencer, L. M., & Spencer, S. M. (1993). *Competence at work: Model for superior performance*. New York: John-Wiley & Son.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ดร. เรวดี จันทรรักษ์มีโชติ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชลราษฎรอำรุง
2. ดร.ศิราพร งามแสง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญ
3. ดร.สมรชันนาฏ ฤชา กรรมการผู้จัดการบริษัท จีเอ็ม บิสซิเนส แอนด์ คอนซัลแตนท์ จำกัด
4. ดร.อรทัย แก้วทิพย์ อาจารย์มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
5. อ้อวดี สุนทรวิภาต สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

-ตำนาน-

ที่ ศธ ๖๒๑๘/ว๖๕๕๖

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.ศิริพร งามแสง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงยอวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวศิริเพ็ญ ทองดี นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัฒนผลและสถิติการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพที่แท้จริง” ในความควบคุมดูแลของ ดร.ประชา อินัง ประธานกรรมการ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ในกรณี คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ์ ศิริสวัสดิ์)
รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
ผู้ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์

โทรศัพท์ ๐-๓๘๑๐-๒๐๗๖

โทรสาร ๐-๓๘๓๙-๓๒๕๑

ผู้วิจัยโทร. ๐๘-๐๔๔๘-๔๗๒๘

-ถ้าเนา-

ที่ ศธ ๖๒๑๘/ว๖๙๕๑

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.สมรชันษา ฤาชา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงย่อวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวศิริเพ็ญ ทองดี นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัฒนผลและสถิติการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพที่แท้จริง” ในความควบคุมดูแลของ ดร.ประชา อินัง ประธานกรรมการ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ์ ศิริสวัสดิ์)
รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
ผู้ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์

โทรศัพท์ ๐-๓๘๑๐-๒๐๗๖

โทรสาร ๐-๓๘๓๙-๓๒๕๑

ผู้วิจัยโทร. ๐๘-๐๔๔๘-๔๗๒๘

-สำเนา-

ที่ ศร ๖๒๑๘/ว๑๙๙๖

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.อรทัย แก้วทิพย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงย่อวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวศิริเพ็ญ ทองดี นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัฒนผลและสถิติการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพที่แท้จริง” ในความควบคุมดูแลของ ดร.ประชา อินัง ประธานกรรมการ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ในกรณีนี้ คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศรีสวัสดิ์)
รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
ผู้ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์

โทรศัพท์ ๐-๓๘๑๐-๒๐๗๖

โทรสาร ๐-๓๘๓๙-๓๒๕๑

ผู้วิจัยโทร. ๐๘-๐๔๔๘-๔๗๒๘

-ตำนาน-

ที่ ศร ๖๒๑๘/ว๖๔๘๖

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.อ้อวดี สุนทรวิภาต

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงยอวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวศิริเพ็ญ ทองดี นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัตถุประสงค์การศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพที่แท้จริง” ในความควบคุมดูแลของ ดร.ประชา อนันต์ ประธานกรรมการ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ในกรณีนี้ คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ สิริสวัสดิ์)
รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
ผู้ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์

โทรศัพท์ ๐-๓๘๑๐-๒๐๗๖

โทรสาร ๐-๓๘๓๙-๓๒๕๑

ผู้วิจัยโทร. ๐๘-๐๔๔๘-๔๗๒๘

-สำเนา-

ที่ ศธ ๖๒๑๘/ว๖ ๕๕๖

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.สิงหนครบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.เรวดี จันทร์ศรีสมบัติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงย่อวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวศิริเพ็ญ ทองดี นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัตถุประสงค์การศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพที่แท้จริง” ในความควบคุมดูแลของ ดร.ประชา อึ้ง ประธานกรรมการ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ในกรณีนี้ คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ สิริสวัสดิ์)
รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
ผู้ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์

โทรศัพท์ ๐-๓๘๑๐-๒๐๗๖

โทรสาร ๐-๓๘๓๙-๓๒๕๑

ผู้วิจัยโทร. ๐๘-๐๔๔๘-๔๗๒๘

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน คุณครูผู้สอน

ด้วยข้าพเจ้านางสาวศิริเพ็ญ ทองดี เป็นนิสิตปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยวัดผล และสถิติทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพจริง สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา” โดยใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของ ครูที่ทำการสอนในระดับ โรงเรียนมัธยมศึกษา ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านใน การให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถามนี้ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไปในอนาคต โดยข้อมูลต่างๆที่ท่านได้ให้ข้อมูลนี้ ข้าพเจ้าจะปกปิดเป็นความลับ และจะไม่มีผลกระทบ ใดๆต่อตัวท่านและหน่วยงานของท่าน ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณครูทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ ในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้ค่ะ

ด้วยความเคารพ
นางสาวศิริเพ็ญ ทองดี

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง ของครูผู้ปฏิบัติการ สอนในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยข้อคำถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำในช่องว่าง จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการจำเป็นสำหรับครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ในการพัฒนา สมรรถนะการประเมินตามสภาพที่แท้จริง โดยมีรายละเอียดดังนี้

สภาพที่เป็นจริง หมายถึง สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันของท่านเกี่ยวกับ การประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน สภาพที่ควรจะเป็น หมายถึง สภาพที่ควรจะเป็นที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตาม หลักการของการประเมินตามสภาพที่แท้จริง

มาตรฐานค่า 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

รายการ	สภาพที่เป็นจริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. ท่านมีการประเมินผู้เรียนทุกครั้งหลังทำการสอน				✓		✓				

จากตาราง หมายความว่า สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันของท่านมีการประเมินผลหลังจากทำการสอนเสร็จในแต่ละครั้งน้อย แต่ในสภาพที่ควรจะเป็นท่านควรประเมินผู้เรียนหลังทำการสอนเสร็จสิ้นทุกครั้งในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อความและเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. โรงเรียน.....จังหวัด.....

สังกัด.....

จำนวนนักเรียนในโรงเรียนของท่านทั้งหมดโดยประมาณ.....คน

2. เพศ 1) ชาย 2) หญิง

3. อายุ 1) 21-30 ปี 2) 31-40 ปี

3) 41-50 ปี 4) 51-60 ปี

4. สำเร็จการศึกษาระดับการศึกษาสูงสุด

1)ปริญญาตรี สาขา/วิชาเอก.....

2)ปริญญาโท สาขา/วิชาเอก.....

3)ปริญญาเอก สาขา/วิชาเอก.....

5. สอนในระดับชั้น

1) มัธยมศึกษาตอนต้น 2) มัธยมศึกษาตอนปลาย

6. กลุ่มสาระการเรียนรู้

1) คณิตศาสตร์ 2) วิทยาศาสตร์

3) ภาษาไทย 4) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

5) ภาษาต่างประเทศ 6) การงานอาชีพและเทคโนโลยี

7) สุขศึกษาและพลศึกษา 8) ศิลปะ

7. ประสบการณ์ในการสอน

1) 1-10 ปี

2) 11-20 ปี

3) 21-30 ปี

4) 31-40 ปี

ภาคผนวก ค

- ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (IOC)
- ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ที่ ศธ ๖๒๑๘/ว ๓๕๖๑

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.ลงหาดบางแสน ค.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน (สำเนาหังแนบ)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงย่อวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวศิริเพ็ญ ทองดี นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัฒนผลและสถิติการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินตามสภาพที่แท้จริง” ในความควบคุมดูแลของ ดร.ประชา อึ้ง ประธานกรรมการ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ์ ศิริสวัสดิ์)
รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
ผู้ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์

โทรศัพท์ ๐-๓๘๑๐-๒๐๗๖

โทรสาร ๐-๓๘๓๙-๓๕๕๑

ผู้วิจัยโทร. ๐๘-๐๘๕๘-๕๗๒๘

รศ. ศิริสวัสดิ์
พิมพ์.....

ตารางที่ 17 (ต่อ)

รายการข้อคำถาม	คะแนนประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอน							
ข้อที่ 24	1	1	1	0	1	0.8	ผ่านเกณฑ์
ข้อที่ 25	1	1	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
ข้อที่ 26	1	1	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
ข้อที่ 27	1	1	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
ข้อที่ 28	1	1	1	0	1	0.8	ผ่านเกณฑ์
ข้อที่ 29	1	1	1	0	1	0.8	ผ่านเกณฑ์
ข้อที่ 30	1	1	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
ข้อที่ 31	1	1	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
ข้อที่ 32	1	1	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
ข้อที่ 33	1	1	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
ข้อที่ 34	1	1	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
ข้อที่ 35	1	1	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์

หมายเหตุ ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (IOC) = .90

รายการ	คะแนนประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ					ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
1. ด้านแนวคิดและหลักการในการประเมินผลตามสภาพจริง						
1. ท่านมีการประเมินผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย						
2. ท่านมีการประเมินผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน						
3. ท่านมีความเข้าใจในการวัดประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง						
4. ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้						
5. ท่านเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้						
6. เพื่อนร่วมชั้นเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน						
7. ท่านมักจะประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนอยู่เสมอ						
8. ท่านมีการประเมินโดยเน้นทักษะความรู้และกระบวนการ						
9. ท่านมีการประเมินผู้เรียนแบบไม่เป็นทางการ						
10. ท่านประเมินผู้เรียนจากการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน						
11. ท่านนำข้อมูลการประเมินมาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์เพื่อหาความก้าวหน้า						
12. ท่านมีการมอบหมายงานให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก						

รายการ	คะแนนประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ					ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
13. ผู้เรียนมีโอกาสลงมือปฏิบัติจริง						
14. ท่านให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบและเป็นผู้ผลิตความรู้ด้วยตนเอง						
15. ท่านประเมินผลงานหรือการกระทำของผู้เรียน						
16. ท่านมีการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความคล้อยสถานการณ์จริง						
17. ท่านประเมินผู้เรียนจากการแสดงออกอย่างเต็มความสามารถ						
18. ท่านกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดระดับสูง						
19. ท่านให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และผลผลิต						
20. การประเมินของท่านเน้นข้อมูลเชิงคุณภาพ						
21. ท่านนำผลการประเมินผลตามสภาพจริงมาปรับใช้ในการเรียนการสอนของท่าน						
22. ท่านเห็นว่า การประเมินตามสภาพจริงเน้นการใช้ทักษะและการใช้ความคิดขั้นสูง						
23. ท่านเห็นว่า ผลการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงมาประยุกต์ใช้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของท่านได้						
2. ด้านวิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงของครูผู้สอน						
24. ท่านมีการประเมินผลการ						

รายการ	คะแนนประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ					ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
เรียนก่อนและหลังการสอนเพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยใช้แบบทดสอบ						
25. ท่านมีการตรวจสอบหาค่าความเที่ยงและความตรงของเครื่องมือ						
26. ท่านมีการประเมินผู้เรียนจากการทดสอบการปฏิบัติจริง						
27. ท่านมีการสังเกตจดบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นรายบุคคล						
28. ท่านมีการสัมภาษณ์ซักถามพูดคุยกับนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ						
29. เมื่อท่านสัมภาษณ์ซักถามพูดคุยกับนักเรียนแล้วท่านมีการจดบันทึก						
30. ท่านนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณาหาจุดเด่นจุดด้อยในแต่ละบุคคล						
31. ท่านมีการประเมินผลงานชิ้นงานที่มอบหมายให้นักเรียนปฏิบัติ						
32. ท่านมีการประเมินกระบวนการทำงานของผู้เรียนตามที่มอบหมาย						
33. ท่านมีการประเมินผลงานนักเรียนจากการทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)						
34. ท่านมีการกำหนดเกณฑ์การ						

รายการ	คะแนนประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ					ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
ให้คะแนน จากการประเมินผลงานอย่างชัดเจน						
35. ท่านมีการนำเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) มาใช้ในการประเมินคุณภาพของชิ้นงาน						